

جمهوری اسلامی ایران
قوه قضائیه
سازمان بازرسی کل کشور

دستاوردها علمی
سازمان بازرسی کل کشور
در دوره تحول و تعالی

مرکز آموزش و پژوهش سلامت ادار و مبارزه با فساد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دستاوردهای علمی سازمان بازرسی کل کشور در دوره تحول و تعالی

تهیه و تنظیم:
مرکز آموزش و پژوهش های سلامت اداری و مبارزه با فساد

طراح جلد و صفحه آرا: رحمت نبی زاده

پاییز ۱۴۰۴

تمامی حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به
سازمان بازرسی کل کشور است.

تهران: خیابان آیت الله طالقانی
تقاطع خیابان شهید سپهبد قرنی

شماره تماس: ۸۸۸۴۴۶۱۴
Bazrasi.nashr@136.ir

انتشارات سازمان
بازرسی کل کشور

فهرست

پیشگفتار.....	۱۷
مهم‌ترین دستاوردهای واحد آموزش.....	۱۹
مقدمه.....	۲۱
رویکردهای تحولی واحد آموزش.....	۲۲
اهم دستاوردهای آموزشی.....	۲۲
کیفی‌سازی برنامه‌های نظارت و بازرسی از طریق ارائه آموزش‌های مربوط به برنامه‌های کلان.....	۲۳
آموزش احکام و تکالیف قانون برنامه هفتم پیشرفت ج.ا.ا. متناظر با دستگاه‌های اجرایی کشور.....	۲۴
برگزاری دوره‌های آموزشی-توجیهی شفافیت و رفع موقعیت‌های تعارض منافع ویژه بازرسان.....	۲۴
برگزاری دوره‌های آموزشی- انگیزشی با رویکرد تثبیت و تحکیم بنیان خانواده.....	۲۶
تدوین کتاب برنامه آموزشی سال ۱۴۰۳ سازمان.....	۲۷
به‌کارگیری فناوری‌های نوین در حوزه آموزش سازمان.....	۲۸
افزایش و بهبود اثربخشی دوره‌های آموزشی سازمان بازرسی کل کشور.....	۲۹
ایجاد و توسعه نشست‌های قضایی و حقوقی سازمان.....	۳۰
دانش‌افزایی و توانمندسازی منقّحین سازمان.....	۳۱
تبادل و تسهیم دانش بازرسی در سازمان از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی یک بازرسی - یک تجربه.....	۳۲
توانمندسازی و ساماندهی رابطان آموزشی و پژوهشی در سازمان.....	۳۳
بازنگری و ارتقای کیفیت آموزش‌های بدو خدمت.....	۳۴
تهیه و تولید درسمانه‌ها و محتواهای آموزشی- کاربردی نظارت و بازرسی.....	۳۵
پیشگیری از وقوع جرایم و تخلفات مدیران جدیدالانتصاب از طریق آموزش‌های کاربردی به مدیران دستگاه‌های اجرایی.....	۳۶
برگزاری اولین دوره آموزشی تخصصی آشنایی با جایگاه، وظایف و صلاحیت‌های سازمان بازرسی کل کشور ویژه کارآموزان قضائی.....	۳۹
برگزاری دوره‌های آموزشی- توجیهی آشنایی با شاخص‌های شفافیت و رفع موقعیت‌های تعارض منافع ویژه مدیران و کارشناسان ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی.....	۳۹
برگزاری دوره‌های آموزشی-توجیهی شفافیت و رفع موقعیت‌های تعارض منافع ویژه بازرسان.....	۴۱
برگزاری اجلاس‌های علمی - تخصصی بایسته‌های نظارت بر سیاست‌های کلی نظام در آیین کارکردهای سازمان بازرسی کل کشور.....	۴۱
افق‌های پیش‌رو.....	۴۳

مهم‌ترین دستاوردهای واحد پژوهش.....

مقدمه.....	۴۷
رویکردهای تحولی واحد پژوهش.....	۴۷
اهم دستاوردهای پژوهشی.....	۴۸
ارتقای همکاری و هم‌افزایی بین نهادهای تصمیم‌ساز و قوای سه‌گانه.....	۴۹
تقویت تعاملات و ارتباطات با دستگاه‌های اجرایی، نهادهای و مراکز علمی- پژوهشی.....	۵۷
طراحی الگوی بومی شاخص‌های شفافیت و رفع تعارض منافع.....	۵۹
شناسایی موقعیت‌ها و مصادیق تعارض منافع در برخی دستگاه‌های اجرایی کشور.....	۶۴
شناسایی، ارزیابی و آسیب‌شناسی قوانین و مقررات در حوزه تولید و سرمایه‌گذاری.....	۶۵
راه‌اندازی نخستین اندیشکده سلامت اداری و مبارزه با فساد.....	۶۸
اخذ مجوز اولین مرکز ملی تحقیقات پیشگیری از فساد و ارتقای سلامت اداری.....	۶۸
تعامل علمی با مراکز پژوهشی وابسته به قوه قضائیه در راستای نیل به اهداف عالی سند تحول و تعالی قوه قضائیه.....	۷۰
تبیین منظومه فکری امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در مبارزه با فساد.....	۷۲
شناسایی تکالیف و عملکرد دستگاه‌ها در قانون برنامه ششم توسعه.....	۷۲
شناسایی و احصاء احکام و تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قانون برنامه هفتم پیشرفت.....	۷۲
شناسایی و تنقیح قوانین و مقررات مرتبط با سلامت اداری و نظارت و بازرسی.....	۷۳
توسعه همکاری‌های علمی در حوزه بین‌الملل.....	۷۳
رفع نیازهای پژوهشی حوزه صف سازمان از طریق انجام نیازسنجی پژوهشی.....	۷۵
شبکه‌سازی علمی در سازمان و استفاده از نظرات نخبگان در انجام مأموریت‌ها.....	۷۶
فرهنگ‌سازی سلامت اداری در کشور با بهره‌گیری از ظرفیت رسانه‌های گروهی و دانشگاه‌ها.....	۸۳
شناسایی تکالیف قانونی هریک از دستگاه‌های اجرایی در قوانین اصلی و مهم کشور.....	۸۴
بهره‌گیری از مطالعات تطبیقی به منظور استفاده از تجارب جهانی در امر ارتقای سلامت اداری و مبارزه با فساد.....	۸۴
به‌روز رسانی مسائل، چالش‌ها و آسیب‌های کلان کشور و تدوین مجموعه نظام‌واره مسائل کشور.....	۸۶
توسعه و تقویت مبانی علمی مرتبط با مأموریت‌های سازمان.....	۸۷
افق‌های پیش‌رو.....	۹۷

مهم‌ترین دستاوردهای واحد نشر و مدیریت دانش..... ۹۸

مقدمه..... ۱۰۰

نگاهی موضوعی به آثار انتشارات سازمان بازرسی کل کشور..... ۱۰۲

آگاهی بخشی عمومی و ترویج ادبیات سلامت اداری با حضور در نمایشگاه‌های کتاب..... ۱۲۵

رونمایی و نقد؛ پل ارتباطی میان کتاب و مخاطب..... ۱۳۹

تقویت دانش تصمیم‌سازی حرفه‌ای در سازمان..... ۱۴۱

پایه‌گذاری زمینه‌های مرجعیت علمی سلامت اداری با انتشار فصلنامه «پژوهش‌های سلامت اداری»..... ۱۴۲

نشر تجارب جهانی برای مخاطب عام..... ۱۴۳

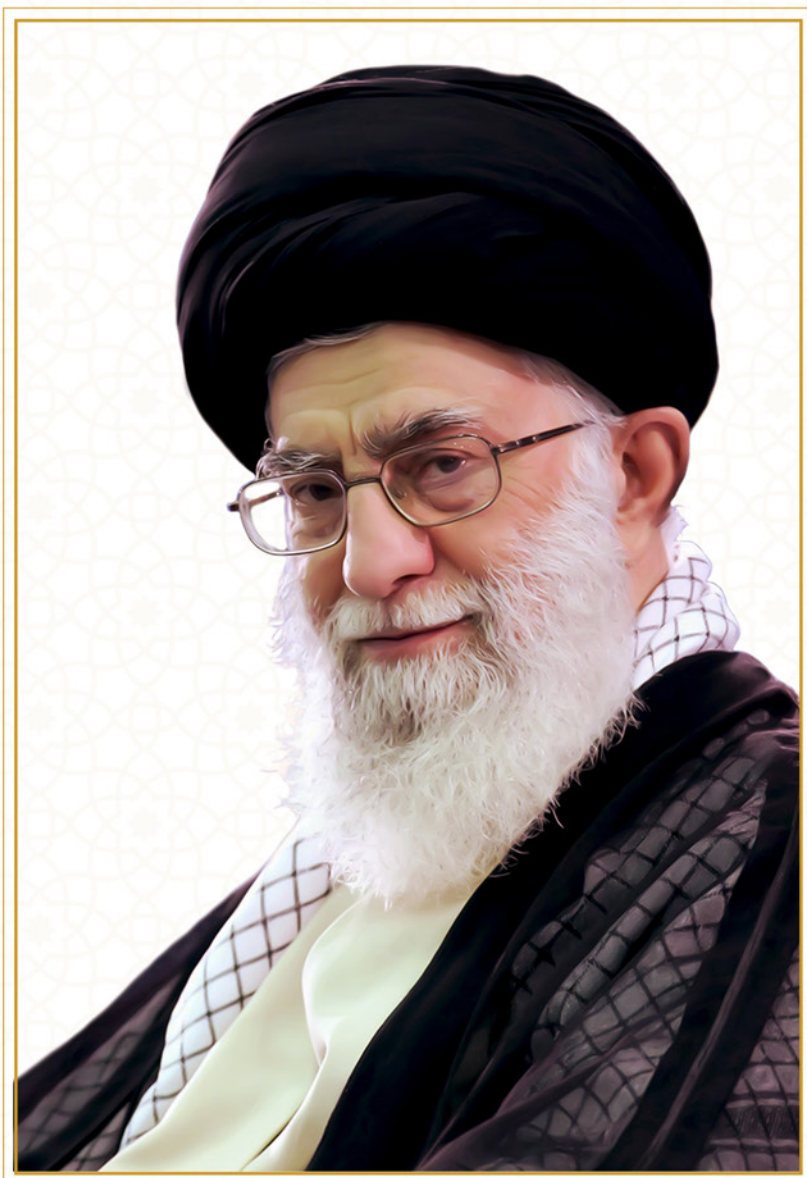
استقرار نظام جامع مدیریت دانش در سازمان بازرسی کل کشور..... ۱۴۵

گردآوری، روزآمدسازی و ثبت دانش در حوزه نظارت، بازرسی و مبارزه با فساد..... ۱۴۵

افق‌های پیش رو..... ۱۴۷

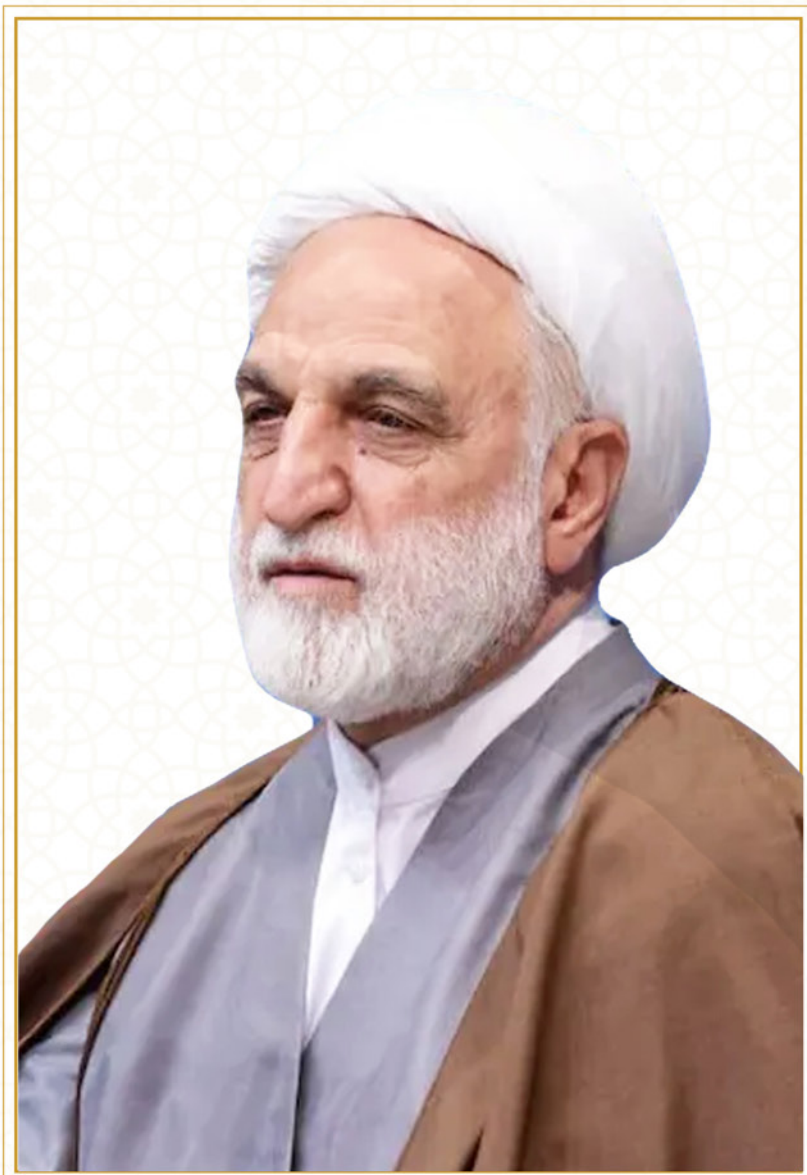

رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی):

”کشور بدون حرکت در جاده گسترش دانش و پژوهش،
امکان ندارد بتواند به نقطه مطلوب خودش دست پیدا کند
و کشور را به موضع اقتدار و عزّتی برسانند که آسیب‌پذیری‌هایش کاهش یابد.“

حجت الاسلام والمسلمین محسنی اژیه، رئیس قوه قضائیه:

”مسئولان ذی ربط قضایی تعاملات آموزشی و پژوهشی فی مابین «عدلیه» و «مراکز دانشگاهی کشور» را
بالحاظ موضوعات و مقولات کاربردی و جامع محور در راستای حل چالش‌ها و خلاءها و همچنین
آینده‌نگری و پیش‌بینی مسائل آینده و رفع نیازهای ضروری دستگاه قضا، بسط و گسترش دهند.“

دکتر خدائیان، رئیس سازمان بازرسی کل کشور:

”شناخت آسیب‌ها و ارائه راهکار عملی جهت رفع و پیشگیری از انحراف از قوانین و سوءجریان‌ات اداری و مالی مستلزم کارهای تحقیقی و پژوهشی است و گستردگی موضوع به اندازه‌ای است که فقط به صرف انجام یک بازرسی نمی‌توان همه جوانب یک آسیب را شناسایی کرد.“

پیشگفتار

قانون اساسی اصلی‌ترین کارکردهای سازمان بازرسی کل کشور را نظارت بر حسن جریان امور و اجرای صحیح قوانین معرفی کرده است؛ کارکردهایی که از یک‌سو، سازمان را در جایگاه عالی‌ترین نهاد نظارتی کشور قرار می‌دهد و از سوی دیگر انجام مجموعه‌ای از بایدها را بر روی تکلیف و مجموعه‌ای از شایدها را برایش تجویز می‌کند؛ بایدها و شایدهایی چون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد که به‌واقع الزامات و تبعات آن دو وظیفه و کارکرد مصرح قانونی به‌شمار می‌آیند. کارنامه عملکرد سازمان بازرسی کل کشور و اقداماتی که در جهت انجام وظایف باهدف تحقق کارکردهای مورد انتظار صورت داده است، پیش‌ازاین، از تهیه فهرست مسائل و مشکلات کشور گرفته تا طراحی نظام مسائل کشور، شناسایی گلوگاه‌ها و کلان‌ترین خاستگاه‌های فساد، ایجاد گفتمان شفافیت‌شناسی و مطالبه‌گری شفافیت و اموری ازاین‌دست را شامل می‌شد؛ اما اینک، در سال‌های اخیر، در راستای اجرای فرمان هشت ماده‌ای مقام معظم رهبری و احیای عهد دیرین با معظم‌له، مبنی بر مقابله با مفاسد و نیز تبعیت از دستور رئیس معزز قوه قضائیه، حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی‌اژه‌ای، سازمان بازرسی کل کشور، فصل جدیدی از رویارویی با فساد و مبارزه با عوامل انسداد روند سلامت اداری را از چند ساحت آغاز کرده است؛

از سویی با شناسایی و گردآوری تکالیف نظارتی سازمان بازرسی کل کشور و نیز شناسایی تکالیف دستگاه‌های گوناگون، از خلال قوانین و مقررات و انتشار آن‌ها در قالب مجلدات به تفکیک دستگاه‌ها، تلاش کرد تا خلأ موجود در رسیدن پیام قانون و قانون‌گذار به عرصه آگاهی مخاطبان را برطرف و به‌این‌ترتیب، زمینه آسیب‌شناسی و در پی آن تنقیح قوانین و مقررات هریک از حوزه‌های موضوعی و دستگاهی را فراهم نماید؛ بررسی «برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت» و انتشار آثار متعدد و مستخرج از آن، در کنار گردآوری و تدوین دو اثر ارزشمند درباره «مبانی و بایسته‌های مبارزه با فساد در اندیشه امامین انقلاب اسلامی» را نیز در همین راستا باید ارزیابی کرد؛ اقداماتی که مسیر حرکت را برای مخاطبان روشن و آن‌ها را با نقشه راه و بایدها و نبایدهای این گذرگاه آشنا می‌کنند.

از سوی دیگر و در ساحت دوم، درک اهمیت فقدان قوانین لازم و ناظر به موضوعات مهمی چون «شفافیت قوای سه‌گانه» و نیز پی‌بردن به میزان خسارات ناشی از نبود قانونی جامع و مصرح، معطوف به «موقعیت‌های تعارض منافع و چراها و چاره‌های آن» و در پس‌چنین درکی، گام‌نهادن در راه پیگیری، هم‌فکری، مشارکت، فرهنگ‌سازی و همکاری با سایر قوا در تدوین و تصویب این قوانین و رفع کاستی‌های یادشده را نیز باید از جمله مهم‌ترین ساحات و عرصه‌هایی ذکر کرد که سازمان بازرسی کل کشور به آن وارد شده است؛ ورودی که برجسته‌ترین دستاوردهای آن در حال حاضر، تصویب قانون «شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها» و نیز مشارکت در تدوین لایحه «مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی» و تقدیم آن به مجلس محترم شورای اسلامی بوده است.

ساحت سوم فسادستیزی سازمان، ترجیح و اتخاذ رویکرد پیشینی و پیش‌دستانه، به‌جای رویکردهای پسینی پیشین است؛ رویکردی که خواستار پیشگیری از فساد و بازداشت آن از سرچشمه‌ها است؛ ثمره چنین رویکردی از طرفی تأسیس معاونت پیشگیری به‌عنوان معاونتی جدید، مجزا و مستقل از سایر معاونت‌های سازمان است؛ از طرف دیگر اجرای طرح‌ها، اتخاذ تصمیمات و سیاست‌هایی است که تعریف، مصداق‌یابی و شناسایی گلوگاه‌های فساد اداری، غایت آن‌هاست و طبعاً بازتاب چنان رویکردی و چنین ثمراتی در آیین کتب و دستاوردهای انتشارات سازمان بازرسی کل کشور نیز به وضوح منعکس گردیده است. اقداماتی که این سازمان در راستای فرهنگ‌سازی میان آحاد جامعه انجام داده است و توجه ویژه سازمان به ترویج فرهنگ فسادستیزی از دوران کودکی و از درون خانواده را باید به‌عنوان یکی از مهم‌ترین گام‌های بازرسی کل کشور ذیل این رویکرد پیشگیرانه دانست که جلوه و نمودی از آن در سی‌وششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، در قالب کتاب و تحت عنوان «مجموعه داستان‌های فسادستیزان آینده» (مجموعه پنج‌جلدی) از سوی انتشارات

سازمان بازرسی کل کشور، برای نخستین بار چاپ و عرضه شده است. ساحت چهارم مقابله با فساد، ساحت تعاملات ملی و بین‌المللی بازرسی کل کشور است که از انعقاد قریب به ۱۲ تفاهم‌نامه با مراکز علمی اعم از دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، اندیشکده‌ها، ناشران و ... گرفته تا تعاملات جهانی به‌طور عام و تعامل با کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی به‌طور خاص را شامل می‌شود؛ تعاملاتی بین‌المللی که برگزاری چهارمین اجلاس آمبودزمان‌های کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی در تهران (۲۳ تا ۲۵ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۴)، با شعار «آمبودزمان؛ پاسخ‌گویی فراگیر، حکمرانی عادلانه، هم‌گرایی امت اسلامی» و نشست‌های متعدد موسوم به پیش‌اجلاس نیز همگی ذیل همین ساحت چهارم در نظر گرفته می‌شود. انتشارات سازمان بازرسی کل کشور، تنها ناشر تخصصی سلامت اداری و مقابله با فساد، سال ۱۴۰۱ با پشتوانه‌های علمی مرکز آموزش و پژوهش، درحالی تأسیس شد که انعکاس مجموع فعالیت‌ها و اقدامات فسادستیزانه سازمان و به اشتراک‌گذاری دانش انباشت شده و تجارب به‌دست آمده، با آحاد جامعه به‌عنوان مخاطبان عام و با دستگاه‌های نظارتی و فسادستیزان به‌عنوان مخاطبان خاص، یکی از مهم‌ترین اهداف آن بوده و اینک در سال ۱۴۰۴ با عرضه قریب به ۱۰۵ عنوان کتاب در حوزه‌های تخصصی مربوط، که بخشی از آن به همت معاونت پژوهشی مرکز آموزش و پژوهش سازمان تالیف شده است، علاوه بر پی‌جویی مجدانه تحقق آن اهداف، آماده بهره‌گیری از اندیشه صاحب‌نظران و استعانت از قلم صائب ایشان است. این مجلد گزارشی است از اهم اقدامات علمی و دانش‌محور سازمان بازرسی کل کشور که در سه بخش آموزش، پژوهش و نشر تقدیم می‌گردد.

وَأَسْأَلُ اللَّهَ التَّوْفِيقَ وَ عَلَيْهِ التَّكْلَانِ

مرکز آموزش و پژوهش‌های

سلامت اداری و مبارزه با فساد

مهم‌ترین دستاوردهای واحد آموزش

عنصر سرمایه انسانی و مدیریت جریان توسعه و تحول، ارتباط وثیق و نزدیک با مقولات آموزش و پژوهش دارد چراکه به بیان مقام معظم رهبری (مدظله العالی) مهم‌ترین سرمایه هر جامعه نیروی انسانی است. از طرفی برای تحقق توسعه پویا و مستمر، آموزش و پژوهش رکن اساسی است.

تحول و تغییر در کنار سایر شاخص‌ها و مؤلفه‌ها نظیر: بازمهندسی نقش و ساختار؛ اصلاح روندها؛ بازنگری فرایندها؛ کاهش پست‌های مدیریتی و کاهش هزینه‌ها می‌تواند در بهبود وضعیت و کارآمدی یک سازمان مؤثر باشد. این موضوع معمولاً یکی از برنامه‌های موردتوجه و دائمی هر دستگاه در کوتاه‌مدت و بلندمدت است در غیر این صورت سکون و سکوت، جریان مستمر پیشرفت را از یک سیستم زنده و پویا سلب خواهد کرد و بالطبع از کارآمدی آن خواهد کاست.

سازمان بازرسی کل کشور نیز از این قاعده الزام‌آور مستثنا نیست بلکه شأن و جایگاه و حساسیت وظایف و پیچیدگی مأموریت‌های محوله بر اهمیت آن می‌افزاید. به همین جهت در دوره جدید مدیریت و ایجاد تحول در قوه قضائیه و سازمان در چهارچوب برنامه‌های سند تحول، برخی تغییرات ساختاری در حوزه نقش و وظایف واحدهای صف و ستاد باهدف هم‌افزایی و ارتقای بحث بهره‌وری در جریان است که بایستی با آن همراهی کرد؛ چراکه ارتقاء و کارآمدی امر نظارت و بازرسی خود در گرو تحول و نوسازی است.

این موضوع در حوزه آموزش و پژوهش به جهت ارتباط نزدیک با مقوله سرمایه انسانی با توجه به نیرو پایه بودن ساختار سازمان بازرسی (بر محور بازرس) از ارزش و اهمیت دوچندان برخوردار بوده و لازم است با دقت و توجه بیشتری تا رسیدن به اهداف تعیین شده پیگیری نمود.

بنابراین برنامه‌محوری در اجرای آموزش‌های موردنیاز کارکنان سازمان، بهره‌گیری از روش‌ها و فناوری‌های نوین و متنوع آموزشی، طراحی، برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های آموزشی ویژه (مانند دوره‌های آموزشی، مدیریتی و دانش‌افزایی حضوری مدیران ارشد و بازرسان کل سازمان با رویکرد فرهنگی و تعالی معنوی)، ایجاد بانک جامع درس‌نامه‌ها و محتوای آموزشی و بانک سؤالات آزمون‌های سازمانی، مدیریت دانش سازمانی و تربیت مدرسان حرفه‌ای فنون و مهارت‌های نظارت و بازرسی، برگزاری نشست‌های قضایی و حقوقی در سازمان با رویکرد آسیب‌شناسی گزارش‌های بازرسی، تولید دانش و محتوای آموزشی کاربردی با اولویت موضوعات تخصصی مرتبط با نظارت و بازرسی و دوره‌های تعاملی مشترک با دستگاه‌های اجرایی، ازجمله رویکردهای جدید در حوزه آموزشی سازمان می‌باشد.

رویکردهای تحولی واحد آموزش

۱. برقراری ارتباط بین برنامه‌های آموزشی و پژوهشی و راهبردهای کلان سازمان
۲. استفاده حداکثری از ظرفیت‌های علمی و آموزشی درون سازمانی و برون سازمانی
۳. حرکت به سمت تحقق عدالت آموزشی و پژوهشی در سازمان (مرکز و استان‌ها)
۴. تولید و استانداردسازی محتوای چندرسانه‌ای آموزشی
۵. ارتقای روش‌ها و فناوری‌های نوین و متنوع آموزشی
۶. توسعه فرهنگ نظارت‌پذیری از طریق برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های آموزشی، ویژه مدیران جدید الانتصاب دستگاه‌های اجرایی
۷. برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های آموزشی ویژه نشست‌های قضایی و حقوقی
۸. طراحی سامانه نظام تجربه نگاری بازرسی
۹. برنامه‌ریزی و طراحی دوره‌های آموزشی ویژه کانون‌های ارزیابی
۱۰. توجه به بُعد پیشگیری از طریق آموزش‌های سازمانی

اهم دستاوردهای آموزشی

۱. کیفی‌سازی برنامه‌های نظارت و بازرسی از طریق ارائه آموزش‌های مربوط به برنامه‌های کلان
۲. آموزش احکام و تکالیف قانون برنامه هفتم پیشرفت ج.ا.ا. متناظر با دستگاه‌های اجرایی کشور
۳. برگزاری دوره‌های آموزشی توجیهی شفافیت و رفع موقعیت‌های تعارض منافع ویژه بازرسان
۴. برگزاری دوره‌های آموزشی - انگیزشی با رویکرد تثبیت و تحکیم بنیان خانواده
۵. تدوین کتاب برنامه آموزشی سال ۱۴۰۳ سازمان
۶. به‌کارگیری فناوری‌های نوین در حوزه آموزش سازمان
۷. افزایش و بهبود اثربخشی دوره‌های آموزشی سازمان بازرسی کل کشور
۸. ایجاد و توسعه نشست‌های قضایی و حقوقی سازمان
۹. دانش افزایی و توانمندسازی منقحین سازمان
۱۰. تبادل و تسهیم دانش بازرسی در سازمان از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی یک بازرسی - یک تجربه
۱۱. توانمندسازی و ساماندهی رابطان آموزشی و پژوهشی در سازمان
۱۲. بازنگری و ارتقای کیفیت آموزش‌های بدو خدمت
۱۳. تهیه و تولید درسنامه‌ها و محتواهای آموزشی - کاربردی نظارت و بازرسی
۱۴. پیشگیری از وقوع جرایم و تخلفات مدیران جدیدالانتصاب از طریق آموزش‌های کاربردی به مدیران دستگاه‌های اجرایی
۱۵. برگزاری دوره‌های آموزشی توجیهی شفافیت و رفع موقعیت‌های تعارض منافع ویژه مدیران ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی
۱۶. برگزاری اولین دوره آموزشی تخصصی آشنایی با جایگاه، وظایف و صلاحیت‌های سازمان بازرسی کل کشور ویژه کارآموزان قضائی
۱۷. برگزاری اجلاس‌های علمی - تخصصی بایسته‌های نظارت بر سیاست‌های کلی نظام در آیین کارکردهای سازمان بازرسی کل کشور

کیفیت‌سازی برنامه‌های نظارت و بازرسی از طریق ارائه آموزش‌های مربوط به برنامه‌های کلان

تحولات متعدد سال‌های اخیر، چالش‌ها و مسائل مختلفی را برای کشور و دستگاه‌های اجرایی به همراه داشته و گستردگی این چالش‌ها منجر به افزایش عدم قطعیت و پیچیدگی فعالیت‌های مبارزه با فساد شده است؛ بی‌شک پاسخ به این پیچیدگی‌ها و حجم فزاینده مأموریت‌ها، نیازمند بهره‌گیری از روش‌های علمی نوین، بهینه‌سازی استفاده از منابع، طراحی مسیر مناسب برای تضمین دستیابی به اهداف سازمانی و رویارویی مؤثر با عدم قطعیت‌ها و ریسک‌های مختلف محیطی است؛ که رویکرد محیطی و موضوع محور پاسخگوی آن نیست؛ بنابراین سازمان یکی از راهبردهای اصلی خود را اصلاح نظام برنامه‌ریزی قرار داده است. رویکرد اصلاحی، هوشمندانه و مطلوب مدنظر در نظام برنامه‌ریزی، رویکرد کلان‌نگری است که به‌عنوان راهبرد حاکم در تدوین برنامه‌های عملیاتی سازمان در دو سال اخیر مورد توجه قرار گرفته است. در این راستا، مرکز آموزش و پژوهش باهدف تبیین سیاست‌ها و راهبردهای برنامه‌های کلان بازرسی اقدام به برگزاری «دوره‌های آموزشی - توجیهی برنامه‌های موضوعات کلان» در حوزه‌ی چهار معاونت عملیاتی نظارت و بازرسی (امور تولیدی، امور اقتصادی، امور سیاسی و قضایی و امور فرهنگی و اجتماعی) با راهبری معاونت راهبردی و مدیریت منابع نمود.

اهم دستاوردهای مرکز در این حوزه عبارت‌اند از:

- آگاه‌سازی مسئولین و متولیان ارشد نظام از چالش‌ها و گلوگاه‌های فسادخیز کشور از طریق گزارش‌های کلان نظارت و بازرسی؛
- پرهیز از سطحی‌نگری، شناسایی و حل ریشه‌ای گلوگاه‌های اصلی فسادخیز در کشور؛
- تدوین نظام‌واره مسائل کشور؛
- رسیدگی به مشکلات و دغدغه‌های مردم؛
- آموزش ۵۶۹ نفر از بازرسان معاونت امور سیاسی و قضایی، ۸۷۶ نفر از معاونت امور تولیدی، ۵۲۰ نفر از معاونت امور فرهنگی و اجتماعی و ۴۷۵ نفر از معاونت امور اقتصادی و دارایی.

آموزش احکام و تکالیف قانون برنامه هفتم پیشرفت ج.ا.ا. متناظر با دستگاه‌های اجرایی کشور

مرکز آموزش و پژوهش در کنار پرداختن به حل مسائل آموزشی، موضوع احصاء، آسیب‌شناسی و آموزش احکام و تکالیف قانون برنامه هفتم پیشرفت ج.ا.ا. بعد از ابلاغ سیاست‌های کلی برنامه هفتم پیشرفت از سوی مقام معظم رهبری را به عنوان یک اولویت راهبردی پیگیری کرده است. استخراج تکالیف عمومی دولت، دستگاه‌های اجرایی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، احصاء کار ویژه‌های سازمان بازرسی ناظر بر احکام و تکالیف قانونی برنامه هفتم و تکالیف دستگاه‌های مشمول نظارت و بازرسی امور چهار معاونت عملیاتی (صف) در قالب چند جلد کتاب، برگزاری کارگاه‌های آموزشی-عمومی با موضوع «تکالیف عمومی کلیه دستگاه‌های اجرایی کشور در قانون برنامه هفتم پیشرفت» برای چهار معاونت صف (امور اقتصادی، تولیدی، سیاسی و قضایی، فرهنگی و اجتماعی) و کارگاه‌های آموزشی-تخصصی با موضوع «احکام و تکالیف دستگاه‌های مشمول نظارت و بازرسی ۱۶ بازرسی‌های کل امور»، از جمله مهم‌ترین اقدامات و دستاوردهای مرکز آموزش و پژوهش در حوزه قانون برنامه هفتم بوده است.

اهم دستاوردهای مرکز در حوزه قانون برنامه هفتم عبارت‌اند از:

- ارائه پیشنهادها با همکاری بازرسی‌های امور به مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در خصوص اصلاح برخی احکام و تکالیفی که امکان تحقق آن ظرف ۵ سال امکان‌پذیر نیست؛
- راهبری بازرسی‌های امور در تعریف برنامه‌های نظارت و بازرسی براساس قانون برنامه هفتم پیشرفت ج.ا.ا. در جهت حل مسائل کلان کشوری.

برگزاری دوره‌های آموزشی-توجیهی شفافیت و رفع موقعیت‌های تعارض منافع ویژه

بازرسان

در راستای اجرای تکلیف سازمان بازرسی کل کشور مندرج در سند تحول و تعالی قوه قضائیه (راهکار ۱۱۳) - که جزو ۵ برنامه اصلی و تنها جشنواره فراقوه‌ای سند تحول است- مرکز آموزش و پژوهش به منظور تبیین و تشریح ابعاد موضوع جشنواره، نحوه برگزاری جشنواره ملی ارتقای شفافیت و رفع موقعیت‌های تعارض منافع و نیز بررسی و تشریح شاخص‌های تدوین‌شده و شیوه ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی در این دو حوزه؛ جلسات آموزشی-توجیهی به صورت حضوری و تعاملی برنامه‌ریزی شده که با ارائه تیم پژوهشی (جهاد دانشگاهی) به منظور آگاه‌سازی کلیه بازرسان کل، معاونان بازرس کل، سربازان، بازرسان و کارشناسان معاونت‌های عملیاتی (امور تولیدی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی و سیاسی و قضایی) سازمان و ایجاد زمینه مناسب برای اطلاع‌رسانی و درک مشترک از موضوع به مدت ۸ روز (طی ۲ روز برای هر معاونت) از روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۳/۰۴/۳۰ لغایت یکشنبه مورخ ۱۴۰۳/۰۵/۱۲ به صورت حضوری برای بازرسان و کارشناسان مرکز و به صورت دورسخنی برای همکاران استانی حوزه معاونت امور سیاسی و قضایی به شرح زیر برگزار گردید:

ردیف	معاونت	تاریخ برگزاری	تعداد مشارکت کنندگان
۱	تولیدی	۳۰ و ۳۱/۰۴/۱۴۰۴	۱۰۰ نفر
۲	اقتصادی	۱ و ۱۲/۰۵/۱۴۰۴	۱۲۰ نفر
۳	فرهنگی و اجتماعی	۵ و ۶/۰۵/۱۴۰۴	۸۰ نفر
۴	سیاسی و قضایی (استان‌ها و ویدیو کنفرانس)	۷ و ۸/۰۵/۱۴۰۴	۷۰ نفر (مرکز)

برگزاری دوره‌های آموزشی - انگیزشی با رویکرد تثبیت و تحکیم بنیان خانواده

میزان فشار کاری و طولانی شدن بیش از حد ساعات کار بازرسان به دلیل تعداد زیاد برنامه‌های نظارت و بازرسی، می‌تواند بر رضایت شغلی و عملکرد کاری کارکنان به‌ویژه بازرسان تأثیر بگذارد که برون‌رفت از آن مستلزم برنامه‌ریزی دقیق و هدفمند است. از همین روی، تعادل بین کار و زندگی کارکنان همسو با اجرای «قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت» به‌عنوان یکی از اولویت‌های سازمان به‌ویژه مرکز آموزش و پژوهش تعیین و دنبال شده است. در این راستا اقدامات مرکز حول برگزاری کارگاه‌های آموزشی متنوع با موضوع مدیریت استرس، رشد هوش هیجانی و مدیریت زمان، برگزاری همایش آموزشی و فرهنگی با حضور بیش از ۳۴۰ خانواده از کارکنان سازمان در سالن همایش‌های وزارت کشور و برگزاری دو نشست آموزشی و انگیزشی - مهارتی با عنوان «تربیت نسل متفاوت» و «عفاف و حجاب» با حضور کلیه همکاران مرکز و استان‌ها (از طریق ویدئوکنفرانس) برگزار گردید.

اهم دستاوردهای مرکز در حوزه تحکیم بنیان خانواده کارکنان عبارت‌اند از:

- کاهش فرسودگی شغلی و افزایش ماندگاری کارکنان سازمان؛
- بالا رفتن تاب‌آوری روانی کارکنان و افزایش احساس رفاه؛
- افزایش مهارت‌های زندگی کارکنان و ارتقای مهارت حل مسئله و کاهش تعارضات خانوادگی؛
- کاهش شکاف بین نسلی و ارتقای آگاهی والدین از نیازهای نسل جدید و افزایش تفاهم بین والدین و فرزندان؛

تدوین کتاب برنامه آموزشی سال ۱۴۰۳ سازمان

عنصر سرمایه انسانی و مدیریت جریان توسعه و تحول، ارتباط وثیق و نزدیک با مقولات آموزش و پژوهش دارد؛ چراکه به بیان مقام معظم رهبری مهم‌ترین سرمایه هر جامعه نیروی انسانی است. سازمان بازرسی کل کشور نیز از این قاعده الزام‌آور مستثنا نیست بلکه شأن و جایگاه و حساسیت وظایف و پیچیدگی مأموریت‌های محوله بر اهمیت آن می‌افزاید. به همین جهت آموزش‌های سازمان به صورت برنامه محور، یکپارچه و هدفمند طراحی و اجرا می‌گردد؛ بدین ترتیب که معاونت آموزشی مرکز، ابتدا در راستای اهداف و برنامه‌های سند تحول و به منظور تحقق اهداف نظام برنامه‌ریزی مسأله محور ابلاغی ریاست عالی سازمان «اهداف، مبنای و الزامات قانونی، راهبردها، ضوابط و اولویت‌های طراحی و اجرای برنامه آموزشی سازمان» در سال جاری تدوین و ابلاغ نمود. در ادامه، نسبت به اجرای نیازسنجی آموزشی از بازرسی‌های امور، بازرسی‌های کل استان‌ها و ادارات کل ستادی و تدوین اهداف و سرفصل‌های برنامه آموزشی بر اساس سرانه آموزش‌های تخصصی، حرفه‌ای و کاربردی اقدام نموده و نهایتاً برنامه‌های آموزشی بعد از تأیید شورای راهبری توسعه مدیریت سازمان به صورت کتاب برنامه آموزشی تدوین و از سوی رییس مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد در خرداد ماه به معاونان و رؤسای مناطق سازمان ابلاغ گردید. با توجه به اهمیت برنامه‌های آموزشی سازمان در تحقق اهداف برنامه‌های نظارت و بازرسی مجلدی از کتاب برنامه آموزشی سال ۱۴۰۳ سازمان بازرسی کل کشور جهت استحضار به حضور ریاست معزز قوه قضاییه نیز ارسال گردیده است. لازم به ذکر است دوره‌های آموزشی سازمان، مشتمل بر طیف وسیعی از آموزش‌های مرتبط با فنون و مهارت‌های نظارت و بازرسی، دوره‌های مالی- محاسباتی و آشنایی با قوانین و مقررات ارتقاء سلامت اداری و مبارزه با فساد می‌باشند.

جدول ۱. آمار عملکرد برنامه آموزشی سازمان (مرکز و استان‌ها) در سال ۱۴۰۳ در یک نگاه

محل برگزاری	تعداد کل دوره‌ها	تعداد شرکت‌کنندگان	ساعت آموزشی	نفر ساعت آموزشی
مرکز	۱۲۹۵	۱۰۲۸۶	۶۶۹۶	۴۷۰۳۲
استان	۲۳۵۹	۲۵۴۵۴	۱۱۰۶	۱۱۴۱۳۹
جمع نهایی	۳۶۵۴	۳۵۷۴۰	۱۷۷۰۲	۱۶۱۱۷۱

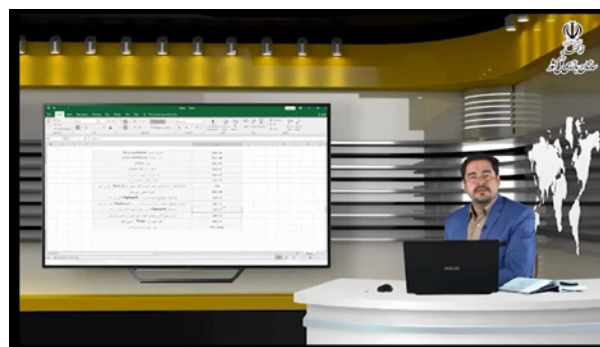
جدول ۲. عناوین دوره‌های آموزشی ویژه سازمان در سال ۱۴۰۳

ردیف	عنوان
۱	دوره‌های آموزشی - توجیهی برنامه‌های کلان نظارت و بازرسی سازمان بازرسی کل کشور
۲	دوره‌های آموزشی احکام و تکالیف قانون برنامه هفتم جمهوری اسلامی ایران
۳	دوره‌های آموزشی آموزش مدیران دستگاه‌های اجرایی کشور
۴	دوره‌های آموزشی انگیزشی و مهارتی در راستای اجرای قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت

برگزاری دوره‌های آموزشی به شیوه مجازی در دو سال اخیر به معاونت آموزشی مرکز دنبال شده است. مشغله کاری بالای مدیران و معلمان در مراکز و استان‌ها، تعداد بالای برنامه‌های آموزشی مصوب و هزینه بالای برگزاری دوره‌ها به شیوه حضوری و... از جمله مهم‌ترین دلایل برگزاری دوره‌های آموزشی به شیوه مجازی بوده است. مرکز آموزش و پژوهش برای برون‌رفت از این چالش با مرکز آموزش و تحقیقات صنعتی، تولید محتوای چندرسانه‌ای و برگزاری دوره‌های آموزشی به شیوه مجازی در پلتفرم‌های سازمان و... انجام داده است.

- ایجاد عدالت آموزشی و فراهم آوردن فرصت‌های آموزشی برابر برای همکاران استانی؛
- کاهش هزینه‌های آموزشی تا ۵۰ درصد؛
- تولید بیش از ۱۸ محتوای چندرسانه‌ای در حوزه آموزش‌های عمومی و مشترک اداری؛
- رشد ۲۵ درصدی در برگزاری دوره‌های آموزشی مصوب.

افزایش و بهبود اثربخشی دوره‌های آموزشی سازمان بازرسی کل کشور

ارتقای گزارش‌های نظارت و بازرسی و کارآمدی بازرسان در محیط‌های نظارت و بازرسی یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های سازمان بوده است. از همین روی گردآوری شواهد تجربی و علمی درباره‌ی اثربخشی دوره‌های آموزشی به‌عنوان یکی از اولویتهای معاونت آموزشی مرکز دنبال شده است. توجه شایسته به آن می‌تواند بازخوردهای لازم و به‌هنگام درمورد برنامه‌های آموزشی برای مدیران و دست‌اندرکاران آموزش سازمان برای قضاوت درباره اثربخشی برنامه‌های آموزش و برنامه‌ریزی برای بهبود آن فراهم آورد. در این راستا، اقدامات مرکز حول محورهای الگوی مناسب سنجش اثربخشی آموزش سازمان، امکان‌سنجی پیاده کردن الگوی چند سطحی کرک پاتریک و اندازه‌گیری نتایج آموزشی و ارتباط آن با اهداف و مأموریت‌های سازمان اجرا شده است. اهم دستاوردهای مرکز در این حوزه عبارت‌اند از:

- مشخص کردن اثرات و نتایج برنامه آموزشی برگزار شده با اهداف و مأموریت‌های سازمان؛
- کاهش دوره‌های آموزشی غیرضروری و افزایش تعداد دوره‌های آموزشی اختصاصی؛
- افزایش بهره‌وری سازمانی و رضایت کارکنان سازمان؛
- کاهش هزینه‌های آموزشی.

ایجاد و توسعه نشست‌های قضایی و حقوقی سازمان

راه‌اندازی نشست‌های قضایی و حقوقی سازمان به‌عنوان یکی از اولویت‌های راهبردی در مرکز آموزش و پژوهش دنبال شده است. وجود ابهام، اجمال و تعارضات در قوانین و مقررات، نبود زبان مفهومی مشترک در بین بازرسان و رؤسای تنقیح و نبود بسترهای مناسب برای به اشتراک‌گذاری و تسهیم دانش قضات در سازمان و... ازجمله مهم‌ترین مسائل اصلی بوده که شأن و جایگاه سازمان را با چالش مواجه کرده بود. به‌منظور ایجاد بستر مناسب، از تیرماه ۱۴۰۲ با دعوت از قضات شاغل در سازمان و اعضای تنقیح در مرکز، نسبت به برگزاری جلسات بحث و تبادل نظر با محوریت مفهوم‌شناسی، مورد کاوی، بازخوانی رویه‌های قضایی و نظرات مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه، تشریح مصادیق و ارتباط هریک از عناوین با سایر عناوین اعم از جرم و تخلف، شناسایی نقاط ضعف و قوت گزارش‌های سازمان و... اقدام شد. اهم دستاوردهای مرکز در حوزه نشست‌های قضایی و حقوقی عبارت‌اند از:

- شیوه‌نامه نشست‌های قضایی و حقوقی با ۱۸ ماده و ۵ تبصره تدوین و توسط ریاست عالی سازمان ابلاغ گردید.
- ارسال فراخوان نسبت به احصا و شناسایی موضوعات ناظر به قوانین و مقررات سازمان و همچنین مسائل قضایی و حقوقی ناشی از تعارضات قانونی که موجب برداشت‌های گوناگون و تشتت نظرات گردیده است.
- ۳۲ جلسه نشست قضایی و حقوقی با حضور قضات شاغل در سازمان از ابتدای آبان ماه ۱۴۰۲ تا پایان اسفندماه ۱۴۰۳ در مرکز برگزار گردید.
- ۶ جلسه نشست قضایی و حقوقی با حضور قضات شاغل و رؤسای تنقیح در مناطق برگزار گردید.
- الگوی گزارش‌های اختصاصی اعم از کیفری و تخلفاتی استانداردسازی شد.
- وحدت رویه و زبان مفهومی مشترک نسبت به موارد اختلافی و گسترش فرهنگ مشورت بین همکاران قضایی و بازرسان ایجاد شد.
- گزارش نشست‌های قضایی و حقوقی سازمان در قالب کتاب تنظیم و چاپ گردید.

دانش‌افزایی و توانمندسازی منقحین سازمان

یکی از مهم‌ترین خروجی‌های سازمان بازرسی کل کشور، گزارش‌های تهیه شده می‌باشد. ارتقاء عملکرد سازمان - با توجه به پیچیده‌تر شدن موضوعات و فرایندهای نظارت و بازرسی - نیازمند کارکنان آموزش‌دیده و چند مهارتی است تا بتوانند اثربخشی مناسب و قابل قبولی به سازمان ارائه نمایند. در این میان، اعضای گروه‌های تنقیح در سازمان نقش بی‌بدیلی در قوام بخشیدن به گزارش‌ها و به دنبال آن نیل به اهداف، چشم‌اندازها و مأموریت‌های سازمان دارند. با درک این مهم و در راستای منویات و تأکیدات مکرر ریاست عالی سازمان مبنی بر آسیب‌شناسی و به‌روزرسانی دانش اعضای گروه تنقیح باهدف ارتقای کیفی گزارش‌های نظارت و بازرسی، در روزهای ششم و هفتم خردادماه سال جاری نسبت به برگزاری «اجلاسیه آموزشی - تخصصی سراسری اعضای گروه‌های تنقیح سازمان» با مشارکت معاونت حقوقی، نظارت همگانی و امور مجلس، معاونت‌های نظارت و بازرسی، دفتر بررسی و تنقیح گزارش‌ها و کلیه گروه‌های تنقیح گزارش‌های مرکز و مناطق شش‌گانه سازمان، دفتر برنامه‌ریزی، دفتر فناوری و تحلیل اطلاعات اقدام نمود. در اجلاسیه دو روزه مذکور که با حضور مدیران و اساتید مجرب به‌صورت تخصصی و به شیوه «کارگاهی» و «موضوع محور» برگزار گردید، «بایدها» و «نبایدها» در فرایند نظارت و بازرسی و تنظیم انواع گزارش‌های سازمان اعم از گزارش‌های اصلاحی/اصلی، اختصاصی (کیفری، تخلفاتی، انضباطی)، استحضاری، کلان و هشداري مورد بررسی و تبیین قرار گرفته و مدعوین درخصوص چالش‌ها، آسیب‌ها و راهکارهای رفع آن‌ها به بحث و تبادل نظر پرداختند.

تبادل و تسهیم دانش بازرسی در سازمان از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی یک بازرسی - یک تجربه

امروزه عمده‌ترین سرمایه سازمان‌ها، دانشی است که به آن دسترسی دارند؛ بنابراین سازمان‌هایی می‌توانند موفق عمل نمایند که مفیدترین، معتبرترین و به‌روزترین دانش در حوزه تخصصی خود را در اختیار داشته و به نحو مطلوب از آن استفاده نمایند. با توجه به ضرورت پیاده‌سازی مؤثر رویکرد مدیریت دانش در سازمان که از ضوابط و تعهدات ابلاغی دولت (مصوبه جلسه مورخ ۱۳۹۹/۹/۲۴) شورای عالی اداری مبنی بر تصویب دستورالعمل مدیریت دانش در دستگاه‌های اجرایی و دستورالعمل مدیریت دانش در دستگاه‌های اجرایی به شماره ۳۸۶۰۵۶ مورخ ۱۳۹۹/۱۰/۲۷، سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری مبنی بر دانش‌بنیان کردن نظام اداری از طریق به‌کارگیری اصول مدیریت دانش و یکپارچه‌سازی اطلاعات (بند ۱۶) و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی (بند ۲) و قانون مدیریت خدمات کشوری (مادتین ۵۸ و ۶۲) است. در این راستا، معاونت آموزشی با استقرار این برنامه در قالب کارگاه‌های آموزشی «یک بازرسی - یک تجربه» باهدف انتقال و ارائه تجارب کسب‌شده توسط هر بازرس در زمینه روش‌های کشف و مقابله با فساد و انتقال نظام‌مند و انتشار تجارب گروه‌های بازرسی در زمینه روش‌های گردآوری اطلاعات، جرائم و تخلفات کشف‌شده و... به تسهیل تحقق اهداف و برنامه‌های نظارت و بازرسی و توانمندسازی بازرسان سازمان در حوزه‌های تخصصی اقدام نموده است.

توانمندسازی و ساماندهی رابطان آموزشی و پژوهشی در سازمان

ایجاد شبکه رابطان آموزشی و پژوهشی در مرکز و استان‌ها به عنوان یکی از اولویت‌های اصلی در مرکز آموزش و پژوهش دنبال شده است. کیفیت پایین برگزاری دوره‌های آموزشی در برخی استان‌ها، عدم آشنایی برخی همکاران درخصوص چگونگی برگزاری دوره‌های آموزشی، نحوه عقد قرارداد با مدرسان، مراکز علمی و آموزش عالی در استان‌ها و مستندسازی ناقص دوره‌های آموزشی برگزار شده و از مهم‌ترین چالش‌های حوزه آموزش و پژوهش در مرکز و استان‌ها بوده که برگزاری دوره‌های آموزشی در سازمان را با چالش مواجه کرده بود. در این راستا، مرکز آموزش و پژوهش با هدف ارتقای کیفیت برنامه‌های آموزشی و پژوهشی و مشارکت و هم‌افزایی رابطان آموزشی و پژوهشی، اولین نشست تخصصی و هم‌اندیشی رابطان آموزشی و پژوهشی سازمان برای همکاران مرکز و استان‌ها را به صورت حضوری برگزار نمود.

اهم دستاوردهای مرکز در این حوزه عبارت‌اند از:

- تدوین و ابلاغ شیوه‌نامه وظایف و نحوه فعالیت رابطان آموزشی و پژوهشی سازمان؛
- کاهش هزینه‌های آموزشی و افزایش دقت نظرو پیگیری به موقع برگزاری دوره‌های آموزشی؛
- جذب حدود یک درصد بودجه‌ی اختصاص داده شده به طرح‌های پژوهشی در بازرسی‌های کل استان‌ها.

بازنگری و ارتقای کیفیت آموزش‌های بدو خدمت

کارکنان ماهر و توانمند، نقش اساسی در موفقیت سیاست‌ها و اقدامات اجرایی سازمان‌ها ایفا می‌نمایند؛ براین اساس برگزاری برنامه‌های آموزشی بدو خدمت، گامی مهم در توانمندسازی نیروی انسانی محسوب می‌شود. اما نکته قابل‌تأمل این است که آموزش‌های بدو خدمت باید با توجه به اصول و روش‌های علمی بنا گذاشته شوند تا نتیجه به‌دست‌آمده نیازهای موجود را برطرف سازد تا باعث هدر دادن سرمایه‌های سازمان به‌ویژه بازرسان جدیدالورود نشوند. در همین راستا، مرکز آموزش و پژوهش با برگزاری جلسات کارشناسی متعدد و دعوت از خبرگان سازمانی اقدام به بازنگری سیاست‌ها و اهداف آموزشی، طراحی، تدوین اهداف و برنامه‌های آموزشی و چگونگی انجام ارزشیابی اثربخشی دوره‌های آموزشی بدو خدمت نمود. اهم دستاوردهای مرکز در حوزه ارتقای کیفیت آموزش‌های بدو خدمت عبارت‌اند از:

- شیوه‌نامه برگزاری «آموزش بدو خدمت بازرسان» سازمان بازرسی کل کشور شماره ۳۰۲۶۵ مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۳۰ تدوین و تصویب شد.
- عناوین و محتوای آموزشی و قالب برگزاری دوره‌های آموزشی بدو خدمت براساس نتایج ارزشیابی دوره و تحقیق از خبرگان سازمانی بازنگری شد.
- بخش کارورزی (آموزش تجربی و عملی) احیا گردید.
- ساعت آموزش‌های نظری و کارورزی افزایش یافت.
- قالب برگزاری آموزش بدو خدمت از حضوری صرف به‌صورت حضوری، غیرحضوری، ترکیبی و خودخوان تغییر یافت.
- سطح استانداردهای مدرسان و مربیان کارورزی و سطح سنجش بازرسان جدیدالورود دوره آموزش بدو خدمت ارتقا یافت.
- سیاست‌گذاری، طراحی، برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت بر دوره آموزشی بدو خدمت براساس استاندارد ایزو ۱۰۰۱۵ بنا گردید.
- دو دوره آموزشی بدو خدمت طی ۲۰ روز کاری و به میزان ۱۲۰ ساعت آموزش تخصصی با حضور مجموع ۸۹ نفر از بازرسان جدیدالورود برگزار گردید.

تهیه و تولید درسنامه‌ها و محتوای آموزشی- کاربردی نظارت و بازرسی

تولید محتوای آموزشی و درسنامه‌های کاربردی نقش بسیار مهمی در یادگیری و پیشرفت کاری بازرسان دارد. درسنامه‌های آموزشی و تولید محتوای کاربردی به عنوان ابزاری برای سازماندهی و مرور نکات و فرایندهای نظارت و بازرسی کمک می‌کنند تا بازرسان به طور مؤثر و سریع‌تر مطالب را درک کرده و به خاطر بسپارند. در این راستا، تهیه، تولید درسنامه‌ها و محتوای آموزشی- کاربردی مورد نیاز سازمان در حوزه‌های مختلف از جمله: دوره‌های عمومی، دوره‌های اختصاصی، دوره‌های مرتبط با حوزه نظارت، بازرسی، ارتقای سلامت اداری و مقابله با فساد و از جمله اقدامات مهم معاونت آموزشی مرکز بوده که در یک دهه اخیر بیش از ۳۰۰۰ درسنامه و محتوای آموزشی تهیه و تنظیم گردیده که برای سهولت دسترسی همکاران به درسنامه‌ها، محتواها و برنامه‌های آموزشی تعداد ۵۰۰ درسنامه در پایگاه اطلاع‌رسانی داخلی سازمان قرار گرفته است.

اهم دستاوردهای مرکز در حوزه تهیه محتوای آموزشی کاربردی عبارت‌اند از:

- تألیف کتاب کاربردی با عنوان بازرسیار: درآمدی بر آنچه که یک بازرس باید بداند؛
- تألیف ۵۰ درسنامه آموزشی در حوزه فنون و مهارت‌های نظارت و بازرسی؛
- تولید بیش از ۲۰ عنوان محتوای چند رسانه‌ای (فیلم آموزشی، پادکست و...) برای مدیران و بازرسان با همکاری مرکز آموزش و تحقیقات صنعتی ایران.

پیشگیری از وقوع جرایم و تخلفات مدیران جدیدالانتصاب از طریق آموزش‌های کاربردی به مدیران دستگاه‌های اجرایی

ترک فعل برخی مدیران دستگاه‌های اجرایی به‌ویژه مدیران جدیدالانتصاب و افزایش تخلفات اداری مدیران در یک دهه اخیر از مهم‌ترین مسائل پیش‌روی دستگاه قضا بود که برون‌رفت از آن مستلزم برنامه‌ریزی دقیق و هدفمند بوده است. از همین روی، آموزش‌های کاربردی به مدیران دستگاه‌های اجرایی در امر پیشگیری از وقوع جرایم و تخلفات مدیران جدید و بروز سوء جریان در دستگاه‌های اجرایی باهدف ارتقای سلامت اداری به‌عنوان یکی از اولویت‌های سازمان و مرکز آموزش و پژوهش تعیین و دنبال شده است. در این راستا، برنامه‌ریزی، تمهید مقدمات و اقدام در انجام تکلیف ابلاغی و محوله مبنی بر مأموریت ۳ راهبرد ۱ و راهکار ۱۰۹ «پیشگیری از بروز تخلفات مدیران جدید دستگاه‌های اجرایی از طریق برگزاری دوره‌های آموزشی درباره عمده تخلفات حوزه مدیریتی ذی‌ربط» در سند تحول و تعالی قوه قضائیه از ابتدای سال گذشته در دستور کار مرکز قرار گرفته و پروژه طراحی و تدوین مجموعه برنامه‌های آموزشی با محوریت عمده تخلفات حوزه مدیریتی دستگاه‌های اجرایی با همکاری کلیه بازرسی‌های کل امور مرکز و بازرسی‌های کل استان عملیاتی و اجرایی گردید.

اهم دستاوردهای مرکز در حوزه آموزش‌های کاربردی به مدیران دستگاه‌های اجرایی عبارت‌اند از:

- ۱۱۴ دوره آموزشی به مدت ۴۷۳ ساعت آموزشی و ۱۷۱۱۳ نفر ساعت آموزشی برای ۲۸۸۹ مدیران دستگاه‌های اجرایی برگزار گردید.
- تخلفات مدیران جدیدالانتصاب دستگاه‌های اجرایی آموزش دیده، بنا به اظهار نظر خود دستگاه‌ها، در دو سال اخیر کاهش یافت.

برگزاری دوره‌های آموزشی- توجیهی آشنایی با شاخص‌های شفافیت و رفع موقعیت‌های تعارض منافع ویژه مدیران و کارشناسان ارزیابی عملکرد

دستگاه‌های اجرایی

با عنایت به تأکیدات مقام معظم رهبری مبنی بر توسعه بسترهای تحقق سلامت اداری کشور و پیشگیری از فساد و تحقق منویات ریاست معزز قوه قضائیه مبنی بر مقابله با فساد از طریق اتخاذ اقدامات پیشگیرانه، فرهنگ‌سازی عمومی، الگوسازی و ارتقای شفافیت و کنترل موقعیت‌های تعارض منافع و در راستای اجرای تکلیف سازمان بازرسی کل کشور مندرج در سند تحول و تعالی قوه قضائیه (راهکار ۱۱۳) مبنی بر ارزیابی دستگاه‌های اجرایی در زمینه ارتقای شفافیت و رفع تعارض منافع و برگزاری جشنواره سالانه با معرفی و تقدیر از دستگاه‌های اجرایی برتر، «اجلاسیه تخصصی - آموزشی و توجیهی جشنواره ارتقای شفافیت و رفع موقعیت‌های تعارض منافع ویژه مدیران و کارشناسان ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی» در روزهای یکشنبه و دوشنبه ۳۰ و ۳۱ شهریورماه با حضور جناب آقای دکتر صاحبکار خراسانی معاون محترم راهبردی قوه به صورت حضوری برای مدیران و کارشناسان ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی شهر تهران و به صورت دورسخنی برای مدیران و کارشناسان ارزیابی عملکرد سه دستگاه اجرایی - استانداری، دادگستری و شهرداری - استان‌ها به شرح جدول زیر برگزار گردید:

ردیف	حوزه	تاریخ برگزاری	تعداد مشارکت‌کنندگان
۱	مرکز	۳۰ و ۳۱/۰۶/۱۴۰۴	روز اول: ۲۹۰ روز دوم: ۲۵۱
۲	استان‌ها	۳۰ و ۳۱/۰۶/۱۴۰۴	روز اول: ۱۸۰ روز دوم: ۱۷۰

برگزاری اولین دوره آموزشی تخصصی آشنایی با جایگاه، وظایف و صلاحیت‌های سازمان بازرسی کل کشور ویژه کارآموزان قضائی

با عنایت به مفاد فصل سوم آئین‌نامه «شرایط قضات دادسرا و دادگاه در رسیدگی به جرائم مربوط به مفاسد اقتصادی و مالی و دوره‌های آموزشی تخصصی» که در تاریخ ۱۴۰۳/۴/۶ به تصویب ریاست معظم قوه قضائیه رسیده است و مطابق برنامه‌ریزی و هماهنگی‌های انجام شده با معاونت محترم نیروی انسانی قوه قضائیه، اولین اجلاسیه آموزشی-تخصصی آشنایی با جایگاه، وظایف و صلاحیت‌های سازمان بازرسی کل کشور ویژه کارآموزان قضائی باهدف آشنایی کارآموزان با جایگاه و صلاحیت‌های سازمان با حضور جناب آقای رحمانیان، قائم مقام، محمدی کشکولی، معاون حقوقی، نظارت همگانی و امور مجلس، و دکتر جوهری، رئیس امور آموزش قوه قضائیه در روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۶/۰۴ در سالن جلسات کوثر با حضور مجموع ۶۸ نفر از کارآموزان قضائی برگزار گردید.

این دوره آموزشی به میزان ۴ ساعت برای کارآموزان قضائی در نظر گرفته شده و سرفصل‌های آموزشی از جمله: جایگاه سازمان بازرسی کل کشور، و صلاحیت‌ها مبتنی بر قانون و آئین‌نامه اجرایی سازمان، فرآیند دقیق تدوین گزارش‌های سازمان، تبیین جایگاه گزارش‌های اختصاصی و تشریح پرتعدادترین عناوین کیفری با بیان مصادیق توسط مدرسان مجرب سازمانی برای کارآموزان قضائی تدریس گردید. با توجه به توافق انجام شده با معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی قوه قضائیه دوره‌های آموزشی مشابه برای سایر کارآموزان قضائی در تهران و استان‌ها (با همکاری بازرسان کل استان‌ها) در حال برگزاری است.

برگزاری دوره‌های آموزشی-توجیهی شفافیت و رفع موقعیت‌های تعارض منافع ویژه بازرسان
در راستای اجرای تکلیف سازمان بازرسی کل کشور مندرج در سند تحول و تعالی قوه قضائیه (راهکار ۱۱۳) - که جزو ۵ برنامه اصلی و تنها جشنواره فراقوه‌ای سند تحول است - مرکز آموزش و پژوهش به‌منظور تبیین و تشریح ابعاد موضوع جشنواره، نحوه برگزاری جشنواره ملی ارتقای شفافیت و رفع موقعیت‌های تعارض منافع و نیز بررسی و تشریح شاخص‌های تدوین‌شده و شیوه ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی در این دو حوزه؛ جلسات آموزشی-توجیهی به‌صورت حضوری و تعاملی برنامه‌ریزی شده که با ارائه تیم پژوهشی (جهاد دانشگاهی) به‌منظور آگاه‌سازی کلیه بازرسان کل، معاونان بازرس کل، سربازان، بازرسان و کارشناسان معاونت‌های عملیاتی (امور تولیدی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی و سیاسی و قضایی) سازمان و ایجاد زمینه مناسب برای اطلاع‌رسانی و درک مشترک از موضوع به مدت ۸ روز (طی ۲ روز برای هر معاونت) از روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۳/۰۴/۳۰ لغایت یکشنبه مورخ ۱۴۰۳/۰۵/۱۲ به‌صورت حضوری برای بازرسان و کارشناسان مرکز و به‌صورت دورسخنی برای همکاران استانی حوزه معاونت امور سیاسی و قضایی برگزار گردید.

برگزاری اجلاس علمی - تخصصی بایسته‌های نظارت بر سیاست‌های کلی نظام در آیین کارکردهای سازمان بازرسی کل کشور

در راستای اجرای مفاد تفاهم‌نامه منعقد با مجمع تشخیص مصلحت نظام، اولین اجلاس علمی-تخصصی «بایسته‌های نظارت بر سیاست‌های کلی نظام در آیین کارکردهای سازمان بازرسی کل کشور» با حضور ریاست عالی سازمان، قائم مقام، معاونان و مدیران سازمان و جناب آقای دکتر ذوالقدر دبیر عالی مجمع تشخیص مصلحت نظام و رؤسای کمیسیون‌های تخصصی آن مجمع در روز سه‌شنبه مورخ ۸ مهرماه ۱۴۰۴ به‌صورت حضوری و دورسخنی برای مدیران بازرسی کل استان‌ها برگزار گردید.
در این دوره آموزشی، کلیاتی درخصوص موضوع‌های گوناگون ازجمله؛ روش‌شناسی نظارت بر سیاست‌های کلی نظام، جایگاه و نقش سیاست‌های کلی در نظام حکمرانی کشور، سیر تحول نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی در مجمع تشخیص مصلحت نظام و هیئت عالی نظارت، الزامات «نظارت مؤثر» بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام، شیوه ارزیابی و اجرا و تحقق سیاست‌های کلی، تبیین شاخص‌های تحقق سیاست‌های کلی زیربنایی و تولیدی و اولویت آن‌ها و از سیاست تا عمل؛ چالش‌های اجرای سیاست‌های کلی اقتصادی و راهکارهای نظارتی توسط دبیر و رؤسای کمیسیون‌های مجمع تشخیص مصلحت نظام ارائه گردید.
در پایان مقرر گردید کمیسیون‌های مجمع احکام و تکالیف سیاست‌های کلی آن حوزه را احصاء و به معاونت‌های عملیاتی (صف) سازمان بازرسی کل کشور ارائه دهند تا زمینه نظارت و بازرسی بر آن‌ها توسط بازرسان فراهم گردد. همچنین مطابق با توافقات به‌عمل آمده، نشست‌های بعدی به‌صورت تخصصی و تفصیلی با همکاری کمیسیون‌های تخصصی مجمع متناظر با هر یک از معاونت‌های صف سازمان جهت اجرایی و عملیاتی کردن سیاست‌های کلی نظام برگزار می‌گردد.

افق‌های پیش‌رو

به‌کارگیری هوش مصنوعی در ارتقای کیفیت آموزش و فرایندهای نظارت و بازرسی

هوش مصنوعی ابزار قدرتمندی است که می‌تواند آموزش سازمانی را متحول کند. با استفاده از یادگیری ماشینی، پردازش زبان طبیعی و فناوری‌های دیگر، هوش مصنوعی می‌تواند آموزش را شخصی‌سازی، یادگیری را راحت‌تر، و بازدهی را در فرایندهای آموزشی افزایش دهد. با درک این مهم، مرکز در نظر دارد از قابلیت‌های هوش مصنوعی در شخصی‌سازی آموزش براساس نیازها و اهداف فردی بازرسان، پاسخ‌های فوری به سؤالات بازرسان درخصوص عملکرد آموزشی، ارائه محتوای یادگیری بهینه، ارائه راهکارها درخصوص چگونگی افزایش اثربخشی برنامه‌های آموزشی، ارائه دوره‌های آموزشی به بازرسان براساس سابقه یادگیری و شناسنامه آموزشی، کاهش هزینه‌های آموزش از طریق اتوماسیون کردن مدیریت فرایند آموزش، استفاده از چت‌بات‌های آموزشی درخصوص سؤالاتی که پرتکرار بازرسان آموزشی، استفاده از نرم‌افزارهایی که می‌توانند محیط‌های نظارت و بازرسی را شبیه‌سازی کنند و به بازرسان اجازه دهند تا در یک محیط شبیه‌سازی‌شده مهارت‌های نظارت و بازرسی خود را تمرین کنند، بهره‌گیر. افزون بر این، مرکز در نظر دارد دوره‌های آموزشی نظارت و بازرسی با موضوع هوش مصنوعی در تهیه و تنظیم قراردادها، استفاده از هوش مصنوعی در ردیابی مالی و تهیه و تدوین گزارش‌های نظارت و بازرسی برگزار کند.

آسیب‌شناسی و مورد کاوی گزارش‌های نظارت و بازرسی به‌صورت کارگاهی به تفکیک معاونت‌های عملیاتی (صف) سازمان

طراحی و اجرای دوره‌های آموزشی کاربردی باهدف توانمندسازی بازرسان جهت ایفای مؤثر نقش‌ها و وظایف با تأکید و تمرکز بر راهکارهای عملی ارتقای کیفی و اتقان و استحکام گزارش‌های نظارت و بازرسی

ارائه آموزش‌های تخصصی در حوزه رفع نقایص عملکردی بازرسان سازمان

طراحی، تدوین و اجرای دوره‌های آموزشی تخصصی محور براساس اهم آسیب‌های بازرسان، احصاء شده توسط دفتر مدیریت عملکرد به تفکیک بازرسی‌های کل امور

ارائه آموزش‌های عمومی در حوزه سلامت اداری

هدف اصلی این افق، نهادینه‌سازی فرهنگ سلامت اداری در سطح جامعه است؛ به‌گونه‌ای که هر فرد بداند چه رفتارهایی در محیط اداری سالم و اخلاق‌مدار محسوب می‌شوند و چه آسیب‌هایی ممکن است به سلامت نظام اداری ضربه بزنند. ابزارهایی مانند دوره‌های آموزشی، کارگاه‌ها، محصولات چندرسانه‌ای، بروشورها، کتاب‌های آموزشی و پویش‌های اطلاع‌رسانی در این مسیر به‌کار گرفته خواهد شد.

تولید محتوای چندرسانه‌ای در حوزه فنون و مهارت‌های بازرسی

تهیه و تولید فیلم‌های آموزشی، پادکست، موشن‌گرافی و اینفوگرافی در حوزه‌های مشترک اداری و تخصصی نظارت و بازرسی.

مهم‌ترین دستاوردهای واحد پژوهش

مقدمه

در عصر حاضر آموزش و پژوهش نقش مهمی در ارتقای کارایی و بهره‌وری سازمان‌ها ایفا می‌کند. آموزش منابع انسانی منجر به توانمندسازی کارکنان و ارتقای عملکرد می‌شود و از طرف دیگر انجام پژوهش‌های کاربردی، امکان ارائه راه‌حل مناسب و دقیق برای مسائل و چالش‌ها را فراهم می‌نماید. مهم‌ترین برنامه‌های مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد در حوزه پژوهش شامل: تدوین برنامه‌های پژوهشی در امر نظارت و بازرسی متناسب با سیاست‌های کلان سازمان؛ انجام پژوهش‌های کاربردی؛ تهیه گزارش تحلیلی از موضوعات کلان و آسیب‌شناسی آن‌ها؛ انجام مطالعات تطبیقی باهدف استفاده از تجارب موفق سایر کشورها در مبارزه با فساد؛ اقدام در جهت جلب همکاری اساتید؛ صاحب‌نظران و پژوهشگران و فراهم نمودن زمینه انجام پروژه‌های پژوهشی با همکاری مؤسسات و مراکز پژوهشی؛ برگزاری نشست‌ها؛ کارگاه‌ها و همایش‌های علمی و تخصصی؛ احصاء نیازهای پژوهشی سازمان و حمایت از دانشجویان و نخبگان علاقه‌مند به حوزه‌های نظارت و بازرسی می‌باشد. استفاده حداکثری از ظرفیت دانشگاه‌ها و مراکز علمی و فراهم آوردن امکان دسترسی به منابع موردنیاز پژوهشگران در حوزه‌های نظارت و بازرسی و سلامت اداری و مبارزه با فساد از طریق تولید محتوا و انجام پژوهش‌های کاربردی از دیگر برنامه‌ها در این حوزه است.

رویکردهای تحولی واحد پژوهش

مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد به‌عنوان بازوی پژوهشی و آموزشی سازمان بازرسی کل کشور وظیفه کلی تأمین نیازهای آموزشی و پژوهشی سازمان را به عهده دارد. در حوزه پژوهش، این مرکز براساس اهداف و وظایف تعیین‌شده و هم‌راستا با تکالیف مندرج در سند تحول و تعالی قوه قضائیه، شعار سال و رویکرد مسئله محوری سازمان بازرسی کل کشور، رویکردهایی را به شرح ذیل در دستور کار خود قرار داده است:

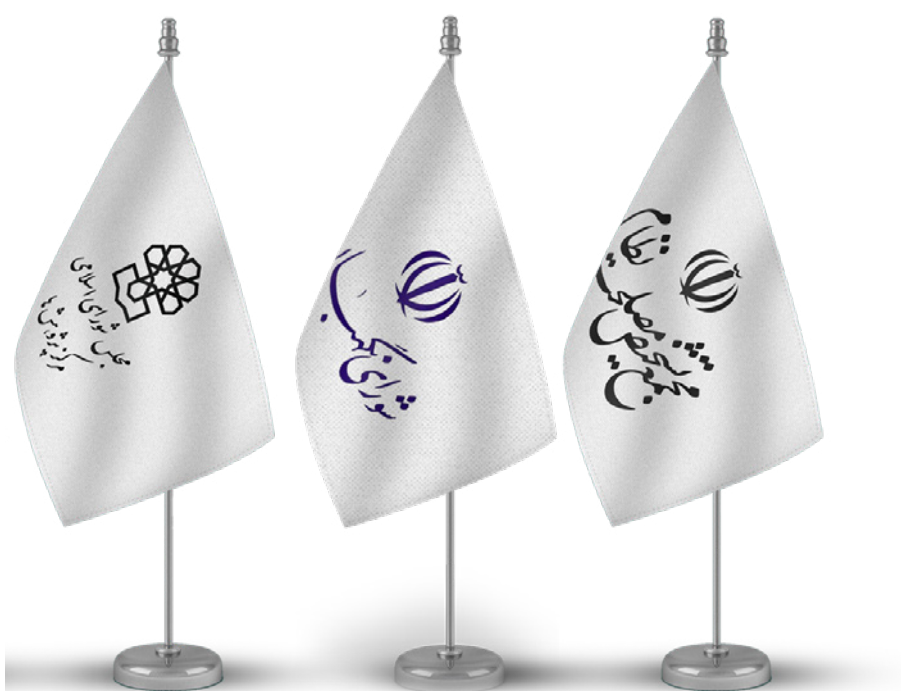
- رصد، پایش و نیازسنجی موضوعات نظارت و بازرسی جهت بهره‌برداری در برنامه‌های سالانه نظارت و بازرسی
- انجام پژوهش‌های بنیادی، راهبردی و کاربردی در حوزه مبارزه با فساد و سلامت اداری
- استفاده حداکثری از ظرفیت دانشگاه‌ها و مراکز علمی با انعقاد تفاهم‌نامه‌های مشترک و اجرای طرح‌های پژوهشی در راستای حل مسائل کلان
- راه‌اندازی، راهبری و برنامه‌ریزی کمیسیون‌های علمی و تخصصی جهت ایجاد شبکه نخبگانی در راستای نیازهای علمی سازمان
- ارتقا و توسعه ارتباطات پژوهشی با سایر پژوهشکده‌های دولتی و مراکز پژوهشی دستگاه‌های اجرایی
- ارائه دستاوردهای جدید تحقیقاتی و تجارب کشورهای موفق در حوزه سلامت اداری و مبارزه با فساد در سطح جهان
- توسعه مطالعات تطبیقی با تأکید بر ساختارها و برنامه‌های مبارزه با فساد
- انجام مطالعات و پژوهش‌های حقوقی از طریق جذب و به‌کارگیری متخصصان و پژوهشگران عرصه علم حقوق
- همکاری در ایجاد رشته‌های دانشگاهی در موضوعات مرتبط با ارتقای سلامت اداری و مبارزه با فساد، نظارت و بازرسی در مقاطع کارشناسی ارشد، دکتری و پسادکتری

اهم دستاوردهای پژوهشی

۱. ارتقای همکاری و هم‌افزایی بین نهادهای تصمیم‌ساز و قوای سه‌گانه
۲. تقویت تعاملات و ارتباطات سازمان با دستگاه‌های اجرایی، نهادهای مراکز علمی-پژوهشی
۳. طراحی الگوی بومی شاخص‌های شفافیت و رفع تعارض منافع
۴. شناسایی موقعیت‌ها و مصادیق تعارض منافع در برخی دستگاه‌های اجرایی کشور
۵. شناسایی، ارزیابی و آسیب‌شناسی قوانین و مقررات در حوزه تولید و سرمایه‌گذاری
۶. راه‌اندازی نخستین اندیشکده سلامت اداری و مبارزه با فساد
۷. اخذ مجوز اولین مرکز ملی تحقیقات پیشگیری از فساد و ارتقای سلامت اداری
۸. تعامل علمی با مراکز پژوهشی وابسته به قوه قضائیه در راستای نیل به اهداف عالی سند تحول و تعالی قوه قضائیه
۹. تبیین منظومه فکری امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در مبارزه با فساد
۱۰. شناسایی تکالیف و عملکرد دستگاه‌ها در قانون برنامه ششم توسعه
۱۱. شناسایی و احصاء احکام و تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قانون برنامه هفتم پیشرفت
۱۲. شناسایی و تنقیح قوانین و مقررات مرتبط با سلامت اداری و نظارت و بازرسی
۱۳. توسعه همکاری‌های علمی در حوزه بین‌الملل
۱۴. رفع نیازهای پژوهشی حوزه صف سازمان از طریق انجام نیازسنجی پژوهشی
۱۵. شبکه‌سازی علمی در سازمان و استفاده از نظرات نخبگان در انجام مأموریت‌ها
۱۶. فرهنگ‌سازی سلامت اداری در کشور با بهره‌گیری از ظرفیت رسانه‌های گروهی
۱۷. شناسایی تکالیف قانونی هریک از دستگاه‌های اجرایی در قوانین اصلی و مهم کشور
۱۸. بهره‌گیری از مطالعات تطبیقی به منظور استفاده از تجارب جهانی در امر ارتقای سلامت اداری و مبارزه با فساد
۱۹. به‌روزرسانی مسائل، چالش‌ها و آسیب‌های کلان کشور و تدوین مجموعه نظام‌واره مسائل کشور
۲۰. توسعه و تقویت مبانی علمی مرتبط با مأموریت‌های سازمان

ارتقای همکاری و هم‌افزایی بین نهادهای تصمیم‌ساز و قوای سه‌گانه

یکی از دستاوردهای مهم مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد، ارتقای هم‌افزایی بین نهادهای تصمیم‌ساز در قوای سه‌گانه بوده است که از جمله این نهادها می‌توان به مجمع تشخیص مصلحت نظام، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی و پژوهشکده شورای نگهبان اشاره کرد؛ تدوین روش‌شناسی نظارت بر سیاست‌های کلی نظام متناسب با وظایف و اختیارات سازمان بازرسی کل کشور، همکاری و مشارکت فعال در تدوین و اصلاح لایحه تعارض منافع با محوریت مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی و اعلام نظرات کارشناسی در قوانین مصوب مجلس به پژوهشکده شورای نگهبان از جمله اقدامات اساسی این مرکز بوده است.

مجمع تشخیص مصلحت نظام

با توجه به اینکه طبق بند ب ماده (۳) آیین نامه اجرایی قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور، یکی از منابع تدوین برنامه های نظارت و بازرسی برنامه ای، سیاست های کلی نظام است و با عنایت به ماده ۹ آیین نامه نظارت بر سیاست های کلی نظام که طبق آن «دستگاه های نظارتی کشور موظف اند در اجرای وظایف هیئت عالی نظارت همکاری کنند»؛ بر اساس تفاهم نامه ای که در ۱۳ آذرماه ۱۴۰۳ میان سازمان بازرسی کل کشور و مجمع تشخیص مصلحت نظام منعقد شد، سازمان بازرسی موافقت نمود ضمن شناسایی قوانین و مقررات مغایر با سیاست های کلی نظام، نتیجه را به هیئت عالی نظارت اطلاع دهد. طبق این تفاهم نامه، سازمان بازرسی کل کشور در جریان نظارت ها و بازرسی های خود مواردی که در پیش بینی سیاست ها یا تجدید نظر در آنها می تواند مورد استفاده مجمع تشخیص مصلحت نظام قرار گیرد را در اختیار هیئت عالی نظارت قرار می دهد.

به منظور تبیین نحوه همکاری سازمان بازرسی کل کشور و مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص نظارت بر سیاست های کلی، مرکز آموزش و پژوهش های سلامت اداری و مبارزه با فساد با تشکیل کارگروهی از متخصصان مجرب حقوقی نسبت به تدوین روش شناسی نظارت بر سیاست های کلی نظام متناسب با وظایف و اختیارات سازمان بازرسی، اقدام نمود که در قالب کتاب توسط انتشارات سازمان بازرسی کل کشور منتشر گردید. به این ترتیب، چهارچوب تدوین و ارائه برنامه های نظارت بر سیاست های کلی نظام توسط سازمان بازرسی فراهم گردید.

همکاری و مشارکت فعال در تدوین سیاست های کلی مقابله با مفاسد اقتصادی

در راستای تفاهم نامه میان سازمان بازرسی کل کشور و مجمع تشخیص مصلحت نظام در زمینه تدوین سیاست های کلی ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد، برنامه ریزی های لازم توسط مرکز آموزش و پژوهش های سلامت اداری و مبارزه با فساد سازمان بازرسی کل کشور انجام گردید. به این منظور، نشست های علمی با مشارکت متخصصان درون و برون سازمانی از جمله؛ مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، جهاد دانشگاهی، اعضای هیئت علمی دانشگاه ها، انجمن علمی مدیریت رفتار سازمانی به عنوان سازمان مردم نهاد ارتقای سلامت اداری و مبارزه با فساد، سازمان اداری و استخدامی کشور، پژوهشگاه قوه قضائیه و رئیس کمیته مدیریت و نظام اداری مجمع تشخیص مصلحت نظام (به عنوان بهره بردار نتایج بررسی های کمیته مذکور و تدوین کننده نهایی سیاست های کلی سلامت اقتصادی و مقابله با فساد) برگزار شد. در سال ۱۴۰۲ مجموعاً شش نشست کمیته علمی تدوین پیش نویس سیاست های کلی سلامت اقتصادی و مقابله با فساد در سازمان تشکیل گردید که در هر جلسه در زمینه اولویت های ۱۲ گانه تدوین سیاست های کلی سلامت اقتصادی و مقابله با فساد، مباحث مفصل همراه با ارائه نتایج تحقیقات و مدل های رایج در جهان به صورت تطبیقی ارائه گردید و نتایج به رئیس کمیته مدیریت و نظام اداری مجمع تشخیص مصلحت نظام ارائه شد.

ارائه مشاوره و نظرات کارشناسی به مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در خصوص طرح‌ها و لوایح مورد بررسی در مجلس شورای اسلامی از دیگر اقدامات مهم سازمان در راستای هم‌افزایی با نهادهای تصمیم‌ساز قوه مقننه بوده است که ذیل تفاهم‌نامه منعقد شده با این مرکز در تاریخ ۱۴۰۳/۰۹/۲۸ انجام می‌شود. حضور رئیس و اعضای کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس شورای اسلامی در سازمان بازرسی کل کشور نقطه عطفی در همکاری‌های این دو نهاد محسوب می‌شود. مشارکت فعال مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد در تدوین لایحه مدیریت تعارض منافع در بخش عمومی و میزبانی جلسات کارگروه ذی‌ربط، نمود عینی همکاری گسترده سازمان بازرسی با مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی است.

با توجه به اینکه موضوع مدیریت تعارض منافع ارتباط وثیقی با مأموریت‌های سازمان دارد، با موافقت مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به عنوان راهبر موضوع، مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد، میزبانی جلسات کارشناسی این قانون را به عهده گرفت.

به این منظور، نشست‌های تخصصی به میزبانی سازمان بازرسی کل کشور و با همکاری مرکز پژوهش‌های مجلس، دیوان محاسبات، معاونت حقوقی ریاست جمهوری، وزارت اطلاعات و سایر دستگاه‌های ذی‌ربط طی ماه‌های مهر الی دی سال ۱۴۰۳ برگزار گردید. در مرحله اول تمامی مواد لایحه مورد بررسی قرار گرفت و نتیجه آن، پیشنهاد اصلاح بسیاری از مواد قانونی، حذف برخی از مواد با توجه به تغییرات پیشنهادی و اضافه نمودن مواد دیگر به متن لایحه بود. در مرحله دوم طی جلساتی که در سال جاری برگزار شده است، متن نهایی پیشنهادی در مرحله قبل مورد بازبینی و بررسی مجدد قرار گرفت و کار تدوین نهایی متن پیش نویس قانون در این رابطه انجام شد. لازم به ذکر است نشست‌های نهایی مربوط به لایحه در حال برگزاری است و به زودی متن نهایی تقدیم کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی خواهد شد.

پژوهشکده شورای نگهبان

همکاری با نهادهای تصمیم‌ساز در نظام تقنینی کشور محدود به مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی نبوده و این مرکز ذیل تفاهم‌نامه منعقد شده با پژوهشکده شورای نگهبان در تاریخ ۱۴۰۳/۰۳/۰۵، نظرات کارشناسی خود را در خصوص طرح‌ها و لوایح ارسالی از مجلس به این شورا اعلام می‌نماید. این اقدام در راستای مأموریت اصلی سازمان بازرسی یعنی نظارت بر اجرای صحیح قوانین صورت می‌گیرد.

طبق تفاهم‌نامه مزبور، سازمان می‌تواند پیشنهادهای اصلاحی خود در خصوص قوانین و مقرراتی که در مجلس به صورت طرح یا لایحه تقدیم می‌شود و در حال تصویب است را به پژوهشکده شورای نگهبان اعلام نماید. اهمیت موضوع در این است که در موارد مختلف مشاهده می‌شود که انحراف و تخلف در دستگاه‌های اجرایی به دلیل وجود قوانین و مقررات نامناسب است. لذا سازمان بازرسی با اعلام نواقص و اشکالات موجود به پژوهشکده شورای نگهبان به آن‌ها کمک می‌کند در بحث‌های کارشناسی خود، اشکالات قوانین را مدنظر قرار دهند.

تقویت تعاملات و ارتباطات با دستگاه‌های اجرایی، نهادها و مراکز علمی-پژوهشی

با عنایت به اینکه دانشگاه‌ها و مراکز علمی-پژوهشی از ظرفیت‌های پژوهشی، دانش تخصصی و دسترسی به منابع روزآمد برخوردارند؛ می‌توانند در تحلیل مسائل پیچیده، طراحی راهکارهای نوآورانه و ارائه مدل‌های مؤثر پیشگیری از فساد نقش مهمی ایفا کنند. لذا همکاری با آن‌ها می‌تواند زمینه‌ساز بهره‌گیری از تازه‌ترین یافته‌های علمی و تجارب جهانی در این حوزه باشد و استفاده از ظرفیت علمی دانشگاه‌ها و مراکز علمی، پشتوانه‌ای غنی برای اقدامات اجرایی سازمان محسوب می‌شود و تصمیمات و برنامه‌های عملیاتی سازمان را بر شواهد و تحلیل‌های دقیق، مبتنی می‌کند. این تعاملات علمی نه تنها به افزایش اعتبار سازمان در اجرای وظایف محول کمک می‌نماید؛ بلکه موجبات توسعه دیدگاه‌های بلندمدت و پایدار در مبارزه با فساد را فراهم می‌آورد. ایجاد این هم‌افزایی میان نظام اجرایی و جامعه علمی، می‌تواند راه را برای دستیابی به نتایج ملموس و مؤثرتر هموار سازد.

طی دو سال گذشته، ۱۳ تفاهم‌نامه به‌عنوان بستری برای همگرایی و همکاری با دانشگاه‌ها و مراکز علمی مختلف در جهت پیشبرد اهداف سازمان و عملیاتی کردن طرح‌های پیشگیری از فساد منعقد شده است. این تفاهم‌نامه‌ها نه تنها یک ابزار مهم در توسعه دانش و پژوهش‌های کاربردی در حوزه نظارت و بازرسی هستند، بلکه گام‌های مؤثری در ارتقای سطح همکاری میان نهادهای علمی و اجرایی کشور به‌شمار می‌آیند. نتایج عملیاتی حاصل از این تفاهم‌نامه‌ها، آثار مثبتی در بهبود فرایندهای نظارتی و کاهش تخلفات داشته و موجب تقویت جایگاه سازمان در پیشگیری از فساد شده است. تفاهم‌نامه‌های منعقد شده با دستگاه‌های اجرایی، دانشگاه‌ها و مراکز علمی عبارت‌اند از:

۱. مجمع تشخیص مصلحت نظام

۲. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

۳. پژوهشکده شورای نگهبان

۴. جهاد دانشگاهی

۵. دانشگاه عالی دفاع ملی

۶. پژوهشگاه قوه قضائیه

۷. دانشگاه تهران

۸. دانشگاه امام صادق (ع)

۹. دانشگاه علوم انتظامی امین

۱۰. دانشگاه شیراز

۱۱. دانشگاه علم و صنعت ایران

۱۲. مرکز آموزش و تحقیقات صنعتی ایران

۱۳. دانشگاه علامه طباطبائی

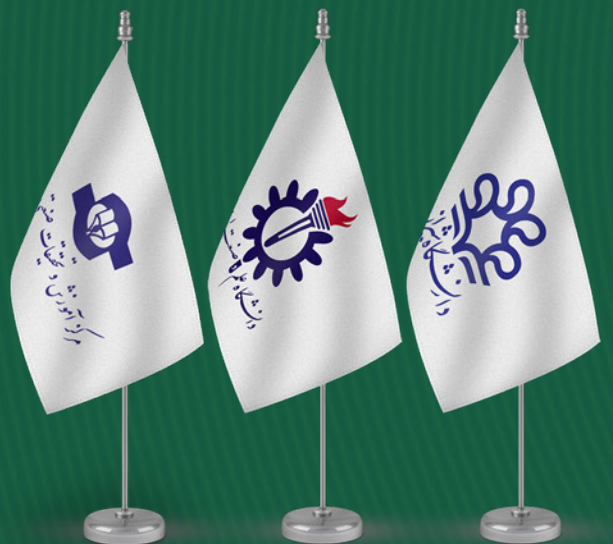
علاوه بر تفاهم‌نامه‌های مذکور، چهار تفاهم‌نامه دیگر با مراکز و نهادهای زیر دست بررسی و انعقاد قرارداد است:

- مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

- دیوان عدالت اداری

- دادستانی کل کشور

- اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

طراحی الگوی بومی شاخص‌های شفافیت و رفع تعارض منافع

با عنایت به اهمیت موضوع شفاف سازی ساختار و عملکرد دستگاه‌های اجرایی و مدیریت موقعیت‌های تعارض منافع، موضوع «ارزیابی دستگاه‌های اجرایی در زمینه ارتقای شفافیت و رفع موقعیت‌های تعارض منافع و برگزاری جشنواره سالانه با معرفی و تقدیر از دستگاه‌های اجرایی برتر»، در سند تحول و تعالی قوه قضائیه مورد توجه قرار گرفته است. این تأکید بر موضوع شفافیت و لزوم رفع موقعیت‌های تعارض منافع، انگیزه‌ای برای سازمان‌ها و نهادها است تا ساختارها و فرایندهای خود را بهبود بخشند و به سمت شفافیت بیشتر حرکت کنند. براساس ادبیات نظری و نیز بهره‌گیری از مبانی نظری موجود در کشور، این مرکز با همکاری جهاد دانشگاهی نسبت به طراحی شاخص‌های ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی در دو حوزه شفافیت و مدیریت تعارض منافع اقدام نموده است. لازم به ذکر است که هرچند برخی نهادها و مؤسسات بین‌المللی و منطقه‌ای از قبیل سازمان همکاری و توسعه اقتصادی، مؤسسه شفافیت بین‌الملل و ... شاخص‌هایی در حوزه‌های مرتبط طراحی نموده‌اند، لیکن نظر به ضرورت تدوین و طراحی شاخص‌های بومی برای سنجش دستگاه‌های اجرایی در دو حوزه شفافیت و مدیریت تعارض منافع، این اقدام برای نخستین بار در کشور انجام گردید.

به منظور احصاء شاخص‌های شفافیت از پنج دسته از قوانین زیر بهره گرفته شده است:

- اسناد بالادستی و سیاست‌های کلی: تعیین چهارچوب‌های کلان شفافیت، سلامت و نظارت
- قوانین شفافیت اطلاعات عمومی: تضمین دسترسی آزاد به اطلاعات و پاسخگویی دستگاه‌ها
- قوانین شفافیت مالی و اقتصادی: افشای منابع مالی، دارایی مسئولان، گزارشگری مالی و مقابله با فساد
- قوانین شفافیت در قراردادهای و معاملات: شفاف‌سازی فرایند مناقصه، مزایده، واگذاری، قراردادهای و سامانه‌های خرید
- قوانین حقوق شهروندی و خدمات عمومی: شفافیت در قیمت‌گذاری، خدمات عمومی، رفاه اجتماعی و حقوق مصرف‌کننده.

به عنوان پشتیبان علمی طراحی شاخص‌های شفافیت و رفع تعارض منافع، مطالعات علمی و پژوهش‌هایی در این مرکز صورت گرفته که اهم آن‌ها عبارت‌اند از:

در حوزه شفافیت:

تولید محتوا با عناوین:

- ۱- سنجش شفافیت در دستگاه‌های اجرایی
- ۲- قوانین در ترازوی شفافیت
- ۳- شفافیت در قوانین و مقررات کشور
- ۴- شفافیت؛ مبانی و الزامات نظری
- ۵- شعاع شفافیت در دایره حکمرانی
- ۶- احکام قانونی ناظر به شفافیت

در حوزه مدیریت تعارض منافع:

تهیه، ترجمه و تدوین محتوا با عناوین:

- ۱- قوانین و مقررات ناظر بر مدیریت تعارض منافع
 - ۲- تأملاتی در حوزه تعارض منافع در ایران و جهان
 - ۳- سیری در مفهوم‌شناسی تعارض منافع (مصادیق آن در دستگاه‌ها و جایگاه آن در قوانین داخلی)
- تهیه گزارش‌های پژوهشی با عناوین:
- ۱- تعارض منافع در شبکه بانکی و پدیده درب گردان
 - ۲- نقد و بررسی لایحه نحوه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی
 - ۳- بررسی مقایسه‌ای قوانین تعارض منافع در برزیل، کره جنوبی و اتحادیه اروپا.

ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی در حوزه شفافیت با ۹ بُعد، ۳۶ شاخص و ۲۱۶ سؤال انجام می‌گیرد. ابعاد ۹ گانه مورد بررسی عبارت‌اند از:

بُعد	الزامات / پوشش قانونی
ساختار و حکمرانی سازمانی	قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات؛ آئین‌نامه اجرایی قانون انتشار؛ قانون مدیریت خدمات کشوری؛ قانون شفافیت قوای سه‌گانه
منابع انسانی و اخلاق حرفه‌ای	قانون مدیریت خدمات کشوری؛ قانون منع تعارض منافع؛ قانون ارتقای سلامت نظام اداری؛ قانون رسیدگی به دارایی مقامات؛ قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان
برنامه‌ریزی و عملکرد سازمانی	قانون برنامه‌ریزی و بودجه کشور؛ برنامه پنج‌ساله توسعه؛ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی؛ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی
مقررات، مجوزها و استانداردها	قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات؛ قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان؛ قانون برگزاری مناقصات؛ قانون مالیات‌های مستقیم؛ قانون استاندارد ملی ایران
مدیریت مالی و اقتصادی	قانون محاسبات عمومی؛ قانون برنامه‌ریزی و بودجه؛ قانون مالیات‌های مستقیم؛ قانون ارتقای سلامت اداری؛ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی
قراردادها و تدرکات	قانون برگزاری مناقصات؛ آئین‌نامه معاملات دولتی؛ قانون ارتقای سلامت نظام اداری؛ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی؛ قانون شفافیت قوای سه‌گانه
خدمات عمومی و پاسخگویی	منشور حقوق شهروندی؛ قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان؛ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات؛ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی
فناوری اطلاعات و امنیت داده	قانون حمایت از داده‌ها و حریم خصوصی؛ قانون توسعه دولت الکترونیک؛ آئین‌نامه اجرایی ماده ۸ قانون انتشار؛ شیوه‌نامه تفکیک اسرار دولتی؛ قانون جرایم رایانه‌ای
گزارش‌دهی قانونی و مسئولیت اجتماعی	قانون دیوان محاسبات کشور؛ قانون ارتقای سلامت نظام اداری؛ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات؛ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی؛ منشور حقوق شهروندی

همچنین ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی در حوزه تعارض منافع با ۳ بُعد، ۱۷ شاخص و ۴۲ سؤال انجام خواهد شد. ابعاد و شاخص‌های مورد سنجش در این حوزه عبارت‌اند از:

بعد	شاخص
شناسایی	شناسایی موقعیت
	ارزیابی ریسک
	توصیه خط‌مشی
	بهبود مداوم
ترویج و آموزش	آموزش تعارض منافع
	محتوای آموزش
	ترویج
	تدوین استاندارد رفتاری
تدوین و اجرای دستورالعمل	اطلاع‌رسانی
	شمولیت دستورالعمل
	تعریف بازه زمانی اجرای دستورالعمل
	استقرار دستورالعمل
	ضمانت اجرا
	مستندسازی فرایندهای مدیریت
	منابع و اعتبار
	پایش و ارزشیابی
	مدیریت عملکردهای پرریسک

- قوانین و مقرراتی که پشتوانه شاخص‌های تدوین شده در حوزه مدیریت تعارض منافع است، به این شرح است:
۱. قانون راجع به منع مداخله وزرا و نمایندگان مجلسین و کارکنان دولت در معاملات دولتی (مصوب ۱۳۳۷)
 ۲. آئین‌نامه تبادل هدایا با مقامات خارجی (مصوب ۱۳۷۰)
 ۳. قانون ممنوعیت اخذ پورسانت در معاملات خارجی (مصوب ۱۳۷۲)
 ۴. قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل (مصوب ۱۳۷۳)
 ۵. قانون بازار اوراق بهادار (مصوب ۱۳۸۴)
 ۶. قانون مدیریت خدمات کشوری (مصوب ۱۳۸۶)
 ۷. قانون نظارت بر رفتار قضات (مصوب ۱۳۹۰)
 ۸. قانون رسیدگی به دارایی مقامات، مسئولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۹۴)
 ۹. قانون نحوه فعالیت احزاب و گروه‌های سیاسی (مصوب ۱۳۹۵)
 ۱۰. قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی (مصوب ۱۳۹۷)
 ۱۱. قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۴۰۲)
 ۱۲. قانون شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها (مصوب ۱۴۰۳)
 ۱۳. قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۴۰۳)

در ارزیابی گزارش‌های دریافتی از دستگاه‌های اجرایی در موضوع جشنواره ارتقای شفافیت و رفع موقعیت‌های تعارض منافع، به‌منظور آشنایی بیشتر بازرسان و مدیران دستگاه‌های اجرایی با مفاهیم و شاخص‌های مرتبط کتابچه‌هایی تهیه و در اختیار آن‌ها قرار گرفت. این کتابچه‌ها راهنمای یکپارچه مفهومی و عملیاتی برای هر دو گروه ارزیابان و نمایندگان دستگاه‌ها فراهم نموده و اقدامی اساسی در جهت استانداردسازی دانش، انتظارات و روش‌شناسی‌های ارزیابی است. این یکپارچگی تضمین می‌کند که ارزیابان معیارهای ثابت و عینی را به‌کار می‌برند، درحالی‌که دستگاه‌ها درک واضح و دقیقی از الزامات خود به‌دست می‌آورند. این امر به‌نوبه خود ابهام در ارائه اطلاعات را کاهش داده و کیفیت کلی داده‌های ارسالی را بهبود می‌بخشد. این استانداردسازی دانش، برای تضمین ارزیابی‌های عادلانه، سازگار و قابل‌مقایسه در میان دستگاه‌های اجرایی متنوع، حیاتی است؛ علاوه بر این، اعتماد بیشتری را به یکپارچگی و عدالت فرآیند ارزیابی ایجاد می‌کند و امکان ظرفیت‌سازی مؤثرتر و هدفمندتر را در دستگاه‌ها فراهم می‌آورد که منجر به بهبود پایدار در اقدامات معطوف به شفافیت می‌شود.

هدف اصلی این محتوای آموزشی، ارائه راهنمای مناسب برای ارزیابان و مدیران دستگاه‌های اجرایی با رگداری اطلاعات دستگاه‌های متبوع و ارزیابی آن‌ها در حوزه شفافیت و رفع موقعیت‌های تعارض منافع در سامانه جشنواره است. این نظام ارزیابی، صرفاً به وجود یا عدم وجود اطلاعات اکتفا نمی‌کند؛ بلکه

کیفیت، به‌روز بودن، قابلیت استفاده و میزان انطباق اطلاعات منتشر شده با الزامات قانونی را نیز به‌دقت می‌سنجد.

در راستای برگزاری جشنواره ارتقای شفافیت و رفع موقعیت‌های تعارض منافع اقدامات مهم دیگری نیز توسط این مرکز انجام شده که طراحی سامانه جشنواره از جمله آن‌ها است. در این سامانه که به‌منظور بارگذاری اطلاعات توسط دستگاه‌های اجرایی طراحی شده است شاخص‌های ارزیابی، بارگذاری و نقش‌های ارزیابی و مدیریتی تعریف و تخصیص شده و کتاب‌های راهنما توسط کمیته فناوری جشنواره بارگذاری شده است.

این سامانه با همکاری دفتر فناوری و تحلیل اطلاعات و مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد طراحی و پیاده‌سازی شده است. به‌منظور پیاده‌سازی فنی این سامانه چندین جلسه کارشناسی مشترک بین این دو مرکز برگزار و اشکالات رفع موجود گردید.

همچنین نخستین وبینار بین‌المللی با موضوع «آمبودزمان و دسترسی آزاد به اطلاعات؛ تجربه جمهوری اسلامی ایران در ارتقای شفافیت» با مشارکت آمبودزمان‌های کشورهای عضو همکاری اسلامی از سوی سازمان در تاریخ ۲۴ بهمن ۱۴۰۳، برگزار شد.

یکی از اقدامات مهم دیگر مرکز در حوزه تعارض منافع، مشارکت فعال در تدوین لایحه مدیریت تعارض منافع در بخش عمومی و میزبانی نشست‌های علمی در این زمینه بوده که تا کنون ۱۴ نشست در این باره برگزار شده است.

شناسایی موقعیت‌ها و مصادیق تعارض منافع در برخی دستگاه‌های اجرایی کشور

مدیریت تعارض منافع در سازمان‌های عمومی و دولتی، به‌عنوان یکی از رویکردهای اصلی پیشگیری و مبارزه با فساد تلقی می‌شود. تعارض منافع شرایطی است که باعث می‌شود تصمیمات و اقدامات حرفه‌ای یک فرد یا نهاد، تحت تأثیر منفعت شخصی ایشان قرار گیرد. با توجه به گستردگی حیطه وظایف و اختیارات دولت به مفهوم عام در جمهوری اسلامی ایران، شناسایی موقعیت‌های تعارض منافع در سازمان‌های دولتی و ارائه راهکار برای آن‌ها از اهمیت دوچندان برخوردار است. با وجود آنکه در ایران تلاش‌های فراوانی برای مدیریت تعارض منافع از طریق وضع قوانین به عمل آمده است، اما واضح است که شناخت موقعیت‌ها و مصادیق تعارض منافع در هر حوزه، مهم‌ترین اقدام و درواقع گام نخست در راستای هر اقدامی برای مدیریت آن‌ها است. از این‌رو، حسب تکلیف سند تحول و تعالی قوه قضائیه مبنی بر شناسایی موقعیت‌ها و مصادیق تعارض منافع، در سال ۱۴۰۲ با همکاری جهاد دانشگاهی موقعیت‌ها و مصادیق تعارض منافع در ۴ حوزه (بازرگانی خارجی، سلامت، تأمین اجتماعی و صندوق‌های بازنشستگی و کشاورزی و امور دام) در قالب برنامه پژوهشی شناسایی گردید.

شناسایی، ارزیابی و آسیب‌شناسی قوانین و مقررات در حوزه تولید و سرمایه‌گذاری

در اجرای منویات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) درخصوص تولید و حمایت از سرمایه‌گذاری و در راستای اجرایی شدن تفاهم‌نامه سازمان با دانشگاه شیراز، چهار قرارداد پژوهشی با عناوین زیر منعقد شده است:

- ارزیابی امنیت سرمایه‌گذاری اقتصادی با رویکرد تنقیح قوانین؛
 - ارزیابی و آسیب‌شناسی حوزه رفع موانع تولید از حیث مقررات‌زدایی؛
 - شناسایی و تنقیح قواعد تولید و سرمایه‌گذاری در بخش معادن؛
 - نقش تولید و امنیت سرمایه‌گذاری در تأمین امنیت غذایی پایدار؛ آسیب‌شناسی و تنقیح قوانین مربوط؛
- متعاقباً نتایج زیر در راستای تفاهم‌نامه فی‌مابین و قراردادهای پژوهشی حاصل گردید:

۱- احصاء تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قوانین مرتبط با حوزه‌های تولید و حمایت از سرمایه‌گذاری:

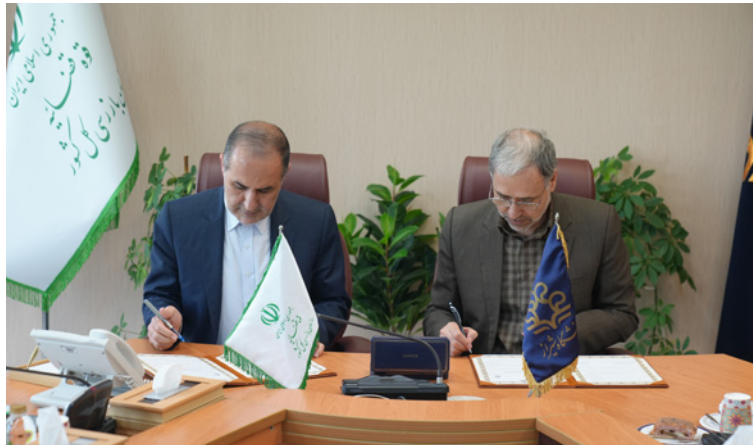
تولید ملی یکی از شاخص‌های اصلی در بررسی وضعیت اقتصادی کشورها است و هرچه نرخ آن در کشوری بالاتر باشد، معمولاً از لحاظ سطح توسعه‌یافتگی در جایگاه بالاتری قرار می‌گیرد. افزایش تولید ملی کمک شایانی به افزایش اشتغال و درآمد سرانه و در نتیجه کاهش فقر و نابسامانی‌های فرهنگی و اجتماعی می‌کند. موضوع تولید ملی و حمایت از آن در سال‌های اخیر، مورد تأکید مسئولان کشور و در رأس آن‌ها مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) قرار گرفته است و شاهد آن، نام‌گذاری سنوات اخیر به نام حمایت از تولید ملی است. این موضوع مورد توجه مراجع سیاست‌گذاری و قانونگذاری نیز قرار گرفته و سیاست‌ها و قوانین مختلفی در این حوزه به تصویب این مراجع رسیده است. قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها، قانون جهش تولید دانش‌بنیان، قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی و قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات، برخی از مهم‌ترین قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی در این زمینه است. به‌رغم این تأکیدات و قوانین و مقررات موجود، وضعیت تولید در کشور همچنان با چالش‌های متعددی روبه‌رو است. به نظر می‌رسد یکی از این چالش‌ها، کم‌اطلاعی یا بی‌توجهی به قوانین و مقررات مرتبط با تولید است. بر این اساس مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد در راستای انجام وظایف و تکالیف قانونی خود، اقدام به بررسی و احصاء تکالیف دستگاه‌های اجرایی در بیش از ۹۰ قانون مرتبط با تولید ملی شده است. این مجموعه‌ها، با هدف ارائه تصویری شفاف و ساختارمند از تکالیف قانونی مندرج در قوانین مزبور، حاصل بررسی دقیق و موشکافانه متن این قوانین است. ساختار این مجموعه به‌گونه‌ای طراحی شده که ابتدا نمایی کلی از وظایف ارائه دهد و سپس به جزئیات مسئولیت‌های هر دستگاه بپردازد:

- تکالیف مشترک: این بخش، فهرستی از وظایف کلیدی قانون که نیازمند اقدام جمعی هستند را به همراه دستگاه‌های مسئول مشترک و شرح دقیق اقدام مورد انتظار ارائه می‌دهد.
- تکالیف اختصاصی و منحصر به فرد: در این بخش، تکالیفی که مسئولیت انجام آن‌ها صرفاً بر عهده یک دستگاه خاص قرار دارد، به تفکیک دستگاه مسئول و با شرح وظیفه مشخص، گردآوری شده‌اند.
- تکالیف به تفکیک هر دستگاه مسئول: در بخش پایانی و به‌منظور ارائه جزئیات عملیاتی و کاربردی، برای هر دستگاه یا نهاد کلیدی که در این قانون تکلیفی برای آن تعیین شده، یک جدول جداگانه تهیه گردیده است. این جداول، تمامی وظایف مربوط به همان دستگاه را به صورت یکجا و با ذکر دقیق ماده قانونی، نوع تکلیف (مشترک/اختصاصی) و شرح وظیفه گردآوری کرده‌اند.

۲- برگزاری نشست‌های علمی- تخصصی در حوزه تولید:

برای کاربردی شدن یافته‌های پژوهش در حوزه تولید و حمایت از سرمایه‌گذاری، نشست‌های علمی و تخصصی با همکاری و پیگیری ویژه دفتر حمایت از سرمایه‌گذاری و تولید ملی و دانشگاه شیراز، ستاد تسهیل و رفع موانع تولید کشور و فعالان اقتصادی و تولیدکنندگان کشور در حوزه‌های امور مالیاتی، امور بانکی، حوزه صادرات و واردات و قاچاق، شرکت‌های دانش‌بنیان و کشاورزی و واحدهای تولیدی خرد برگزار شده است.

۳- تهیه و تدوین گزارش موافقت‌نامه‌های بین‌المللی مرتبط با حوزه تولید و حمایت از سرمایه‌گذاری

در این مجموعه، موافقت‌نامه‌های موجود در حوزه‌های مالیات، کشاورزی، سرمایه‌گذاری، گمرک و معادن، که با تولید و سرمایه‌گذاری مرتبط بوده‌اند، گردآوری شده و از حیث محتوای آنان، دسته‌بندی گردیده‌اند. به این معنی که موافقت‌نامه‌های با موضوعات و محتوای مشابه یا تقریباً مشابه، از موافقت‌نامه‌هایی که دارای محتوای اختصاصی و منحصر به فرد بوده‌اند، جدا گشته است. همچنین برای پرهیز از تکرار و اطناب، در هر موضوع، یک نمونه از موافقت‌نامه‌های مشابه، به نحو کامل درج گردیده و عناوین باقی موافقت‌نامه‌های مشابه، در جدول یا ذیل آنان، فهرست شده‌اند.

راه‌اندازی نخستین اندیشکده سلامت اداری و مبارزه با فساد

پیرو تفاهم‌نامه منعقد فی‌مابین سازمان بازرسی کل کشور و دانشگاه امام صادق (ع) نخستین اندیشکده قوه قضائیه با عنوان «سلامت اداری و مبارزه با فساد» راه‌اندازی شد. این اندیشکده از طریق برقراری ارتباط بین دانش نظری موجود و تجارب عملی، از آن‌رو که سبب افزایش توانایی خرده نظام اجتماعی-سیاسی برای مواجهه با پیچیدگی‌های پیش‌رو می‌شود و قابلیت پایداری آن‌ها را افزایش می‌دهد، در مجموع دارای کارکردهایی مثبت خواهد بود. با توجه به رهنمودهای مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و مبتنی بر الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت، این اندیشکده در کنار سایر مراجع دانشگاهی و علمی مرتبط زمینه لازم برای حرکت به سمت استقرار بهینه سلامت اداری را فراهم می‌نماید.

کارکردهای مورد انتظار از اندیشکده سلامت اداری و مبارزه با فساد:

- شناسایی، روشن‌سازی و ارزیابی موضوعات، طرح‌ها و سیاست‌های جاری؛
- برقراری ارتباط میان دانش و سیاست؛
- ایده‌یابی و ایده‌سازی و پیشنهاد راه‌حل‌های خلاقانه در زمان مناسب؛
- ارائه پیشنهادها و سیاستی در زمینه سلامت اداری و مقابله با فساد؛
- کمک به فرایند حل مسئله‌های مطروحه در زمینه مقابله با فساد؛
- مدیریت دانش و تحلیل منابع داخلی و خارجی مرتبط با سلامت اداری؛
- اعلام نظرات و بیان دیدگاه‌های علمی و تخصصی؛
- پرکردن خلأ موجود میان دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی با حوزه‌های سیاستگذاری سلامت اداری باهدف انجام تحقیقات کاربردی پیشگیرانه؛
- بومی‌سازی الگوهای اندیشه‌ای موفق احصا شده از مطالعات تطبیقی در حوزه ارتقای سلامت اداری؛
- گردآوری، پردازش و مستندسازی تجارب ارزشمند خبرگانی در جهت پاسخگویی به نیازهای راهبردی در پیشگیری از فساد و ارتقای سلامت اداری در دستگاه‌های اجرایی.

اخذ مجوز اولین مرکز ملی تحقیقات پیشگیری از فساد و ارتقای سلامت اداری

به‌منظور تقویت رویکرد پیشگیری از فساد و با توجه به نیاز کشور و ضرورت توسعه پژوهش‌های علمی در این رابطه با همکاری دانشگاه علوم انتظامی امین، مجوز اولین مرکز ملی تحقیقات پیشگیری از فساد و ارتقای سلامت اداری اخذ گردید. باوجود تلاش‌های صورت گرفته برای مبارزه با فساد در ایران، نیاز به رویکردی مبتنی بر پژوهش‌های علمی و ارائه راهکارهای عملی و مبتنی بر شواهد، بیش از پیش احساس می‌شود. این مرکز به‌صورت تخصصی بر تحقیقات علمی در حوزه پیشگیری از فساد اداری متمرکز است و مأموریت آن تولید دانش، تحلیل داده‌ها، طراحی الگوهای علمی و ارائه پیشنهادها و سیاستی مبتنی بر پژوهش برای پیشگیری از فساد در کشور است. در این مرکز تلاش می‌شود با انجام پژوهش‌های بنیادی، توسعه‌ای و کاربردی، راهکارهای عملی و اثربخش برای مبارزه با فساد و تقویت سلامت اداری در تمام سطوح لشگری و کشوری ارائه شود. اهداف اصلی راه‌اندازی این مرکز عبارت‌اند از:

۱. تولید دانش علمی و توسعه پژوهش‌های کاربردی در حوزه پیشگیری از فساد؛
۲. توسعه و تدوین شاخص‌ها و ابزارهای سنجش فساد و پیشگیری از آن؛
۳. بررسی و ارزیابی سیاست‌ها و برنامه‌های پیشگیری از فساد؛
۴. پژوهش در حوزه شفافیت، سلامت اداری و نظارت مردمی به‌عنوان ابزارهای پیشگیری؛
۵. آینده‌پژوهی و مطالعات راهبردی در حوزه پیشگیری از فساد؛
۶. همکاری‌های علمی و پژوهشی با دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی داخلی و بین‌المللی.

تعامل علمی با مراکز پژوهشی وابسته به قوه قضائیه در راستای نیل به اهداف

عالی سند تحول و تعالی قوه قضائیه

در راستای نیل به اهداف عالیه سند تحول و قضایی قوه قضائیه و با عنایت به رسالت مهم تلاش در جهت رفع نیازهای علمی کشور از طریق گسترش ارتباط، همکاری، همفکری، شناسایی ظرفیت‌ها و توانمندی‌های علمی، پژوهشی، آموزشی و اجرایی طرفین و بهره‌گیری از آن‌ها و در راستای مرجعیت پژوهشی پژوهشگاه جهت پاسخگویی به مسائل دستگاه قضا، تفاهم‌نامه همکاری میان سازمان بازرسی کل کشور و پژوهشگاه قوه قضائیه منعقد شده است. اهم اقدامات در راستای تفاهم‌نامه عبارت‌اند از:

الف) مشارکت پژوهشگاه قوه قضائیه در برگزاری اولین همایش ملی ارتقای شفافیت

■ همکاری در برگزاری همایش ملی «ارتقای شفافیت» و مدیریت یکی از کارگروه‌ها با عنوان «آسیب‌شناسی قوانین و مقررات مرتبط با شفافیت در عملکرد و امور اجرایی حاکمیت»

ب) تعامل در برگزاری نخستین همایش ملی اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی

■ در راستای «نخستین همایش ملی اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی»، در مجموع ۳۵ مقاله با محور «قوه قضائیه؛ مبارزه فراگیر با فساد» از دبیرخانه همایش در پژوهشگاه و بازرسی‌های کل / امور سازمان بازرسی کل کشور دریافت گردید. مقالات دریافت شده طی دو مرحله و مقالات برتر طی سه مرحله مورد ارزیابی قرار گرفت و امتیازدهی به آن‌ها توسط داوران درون و برون سازمانی براساس فرم ارزیابی مقالات علمی انجام شد.

■ مشارکت سازمان در «نخستین همایش ملی اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی» با برگزاری پنج نشست علمی-تخصصی در موضوعات و سخنرانی‌های زیر با محور «قوه قضائیه؛ مبارزه فراگیر با فساد»:

- آسیب‌شناسی قوانین و مقررات ارتقای سلامت اداری و مبارزه با فساد
 - بایسته‌های سیاست‌های کلی مبارزه با فساد
 - سلامت اداری و مبارزه با فساد در منظومه فکری مقام معظم رهبری (مدظله العالی)
 - قوه قضائیه و کمک به سازمان‌های مردم‌نهاد، جامعه مدنی، رسانه‌ها و بخش خصوصی برای ایجاد حرکت فراگیر مبارزه با فساد
 - نقش قوه قضائیه در ایجاد شفافیت، افشاگری، مقابله با تعارض منافع و عدم اظهار صحیح اموال، منافع و دارایی مسئولان دولتی
- لازم به ذکر است سازمان بازرسی کل کشور به‌عنوان سازمان برتر در برپایی این همایش، مورد تقدیر قرار گرفت.

ج) مشارکت در برگزاری اجلاس و هم‌اندیشی تخصصی «نظام‌سازی سلامت اداری و مبارزه با فساد در آئینه سیاست‌های کلی مبارزه با فساد؛ مبتنی بر اندیشه‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی»

د) همکاری مشترک در برگزاری «جشنواره ایده‌ها و تجربه‌های قضایی حمایت از تولید»

در خصوص برگزاری «جشنواره ایده‌ها و تجربه‌های قضایی حمایت از تولید» در راستای اجرای راهکار نخست مندرج در مبحث ششم سند تحول و تعالی قوه قضائیه، ۱۵ کاربرگ تکمیل شده از ایده‌ها و تجارب مدیران، قضات، بازرسان و کارشناسان سازمان بازرسی کل کشور در زمینه حمایت از تولید به پژوهشگاه ارسال شده و یکی از ایده‌ها حائز رتبه گردیده است.

ه) همکاری در زمینه جذب نخبگان و وظیفه به منظور مرتفع کردن نیازهای پژوهشی سازمان

با هدف اجرایی شدن بند ۵ ماده ۲ تفاهم‌نامه همکاری میان سازمان بازرسی کل کشور با پژوهشگاه قوه قضائیه در خصوص «جذب نخبگان و وظیفه و هدایت ایشان به منظور مرتفع کردن نیازهای پژوهشی سازمان»، تعداد هفت نفر نخبه و وظیفه در مقاطع دکتری و کارشناسی ارشد در رشته‌های حقوق، مدیریت، علوم اقتصادی و علوم پزشکی از سوی پژوهشگاه قوه قضائیه معرفی شده‌اند و با نظارت مرکز آموزش و پژوهش سازمان، در حال انجام طرح پژوهشی می‌باشند.

و) برگزاری جلسات مشترک با هدف اجرایی نمودن مفاد تفاهم‌نامه با رئیس و مسئولان پژوهشگاه

ز) مشارکت پژوهشگاه قوه قضائیه در فراخوان طرح‌های پژوهشی

ح) همکاری پژوهشگاه قوه قضائیه در برگزاری نشست‌های علمی-آموزشی

مرکز آموزش و پژوهش سازمان در راستای تقویت روحیه علمی مدیران و کارشناسان، اقدام به برگزاری نشست‌های علمی و آموزشی در موضوعات مورد نیاز سازمان نموده است. برخی از این نشست‌ها با همکاری اعضای هیئت علمی پژوهشگاه قوه قضائیه انجام گرفته است؛ از جمله:

- پول فاسد و غارتگری پولی، بالاترین فساد، ضد تولید و ضد شفافیت
- عدم شفافیت و خلق پول توسط شبکه بانکی

تبیین منظومه فکری امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در مبارزه با فساد

یکی از دغدغه‌ها و نیازهای سازمان بازرسی کل کشور، شناخت، تدوین و تبیین مبانی و بایسته‌های مبارزه با فساد در اندیشه حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری، حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی) بوده که مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد با انجام پژوهشی و با استفاده از ظرفیت‌های درون و برون سازمانی به این موضوع پرداخته است. درک صحیح اندیشه‌های آن دو مقام عالی در برپا کردن فریضه شرعی امر به معروف و نهی از منکر، مبارزه همزمان با فساد داخلی و خارجی نیاز به بررسی اندیشه‌ها، بیانات و تأکیدات آن‌ها در این آثار دارد.

نتایج این پژوهش در مجموعه دو جلدی چاپ و منتشر شده که امید است به مثابه چراغ و نقشه راه، برای حکمرانی خوب در کشور، در تدوین سیاست‌های کلی سلامت اداری و مقابله با فساد، راهنما و برای کنشگران این عرصه راهگشا باشد. برای تهیه این مجموعه ابتدا از روش مطالعه کتابخانه‌ای، اسنادی و بررسی و تحلیل آثار امامین انقلاب اسلامی - مرتبط با موضوع فساد - به شکلی که ابتدا کلمات و واژگان کلیدی و اصطلاحات تخصصی در این موضوع استخراج شد و پس از مشخص شدن رابطه‌ی آن‌ها با یکدیگر، واژه‌های پرتکرار و مؤکد در میان آثار که در سامانه‌های رسمی ایشان موجود است؛ جستجوی لفظی شد و همزمان بانک واژگان تکمیل گردید. سپس از روش تحلیلی کشف الگو همراه با تحلیل‌های لازم استفاده شد و نتیجه در قالب یک تقسیم‌بندی منطقی و حصری در پنج بخش مبانی، عوامل، پیامدها، کنشگران و بایسته‌ها در هر بخش آورده شده است.

شناسایی تکالیف و عملکرد دستگاه‌ها در قانون برنامه ششم توسعه

برنامه ششم توسعه به عنوان بخشی از مهم‌ترین اسناد راهبردی کشور، نقشه راه حرکت دستگاه‌های اجرایی و قوای سه‌گانه برای دستیابی به اهداف کلان اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را در افق پنج‌ساله ترسیم می‌کند. به منظور عملیاتی بودن برنامه‌های توسعه، سنجه‌ها و شاخص‌هایی در این برنامه‌ها تعریف می‌شوند تا امکان ارزیابی میزان تحقق آن‌ها در پایان یا حین اجرای برنامه فراهم گردد. این سنجه‌ها و شاخص‌ها را می‌توان در تکالیف احصاء شده در مواد مختلف برنامه ششم نیز ملاحظه نمود. با توجه به اینکه ارزیابی برنامه ششم می‌تواند چراغ راهنمایی برای اجرای موفق برنامه هفتم باشد، معاونت پژوهشی این مرکز در دو مجلد تکالیف دارای سنجه در قانون برنامه ششم توسعه را استخراج نمود و عملکرد دستگاه‌های اجرایی در این قانون را مورد تحلیل و بررسی قرار داد.

هدف اصلی در جلد نخست این مجموعه، استخراج و گردآوری آن دسته از مواد، تبصره‌ها و بندهایی بوده است که به طور مشخص حاوی «سنجه» هستند. منظور از سنجه، هرگونه هدف‌گذاری مبتنی بر عدد و رقم، درصد، نسبت، سهم و یا بازه‌های زمانی معین است که تعهدی قابل سنجش برای دولت و دستگاه‌های اجرایی ایجاد می‌کند. این مجموعه در واقع چکیده‌ای از تعهدات کمی و ملموس برنامه ششم است که می‌تواند به عنوان معیاری دقیق برای ارزیابی عملکرد و نظارت بر میزان پایبندی به قانون مورد استفاده قرار گیرد.

در جلد دوم نیز آسیب‌شناسی و تحلیل عملکرد دستگاه‌های اجرایی در خصوص این برنامه ارائه شده است. این گزارش به بررسی آسیب‌شناسی بخشی و تحلیل موادی از قانون برنامه ششم توسعه بر اساس منابع موجود، همچون گزارش‌های تحلیلی و آماری سازمان برنامه و بودجه کشور، مرکز پژوهش‌های مجلس، دیوان محاسبات کشور، بانک مرکزی و مرکز آمار ایران، وزارت امور اقتصاد و دارایی و صنعت، معدن و تجارت و... پرداخته است.

شناسایی و احصاء احکام و تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قانون برنامه

هفتم پیشرفت

حسب ضرورت بهره‌مندی از قوانین و اسناد بالادستی در امر نظارت و بازرسی سازمان، مرکز آموزش و پژوهش نسبت به انجام پژوهشی در خصوص تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قانون برنامه هفتم پیشرفت اقدام نمود. در این پژوهش ضمن اشاره مختصر به مبانی برنامه‌ریزی و برنامه‌های توسعه و پیشرفت کشور، به بیان برخی از آسیب‌های شناسایی شده در خصوص برنامه‌های توسعه قبلی

وارائه راهکارهایی برای اصلاح روند موجود پرداخته شده و سپس، تکالیف دستگاه‌های اجرایی تابعه قوای سه‌گانه به تفکیک حوزه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، سیاسی، قضایی، تولید و کشاورزی بیان گردیده است. در ادامه نوآوری‌های کیفی و تخلفاتی و الزامات و ممنوعیت‌های پیش‌بینی شده برای کارگزاران نظام، احکام نیازمند وضع قوانین، آئین‌نامه‌های اجرایی، دستورالعمل‌ها و ضوابط اجرایی، موضوعات مورد تأکید مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) از جمله؛ پیشگیری و مبارزه با فساد از طریق ارتقای شفافیت و مدیریت موقعیت‌های تعارض منافع، حمایت از تولید، سرمایه‌گذاری و شرکت‌های دانش‌بنیان مورد توجه واقع گردیده است و در انتها، تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قوای سه‌گانه مصرح در قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، به تفکیک جهت توجه و رعایت توسط مدیران دستگاه‌های اجرایی؛ درج شده است. یافته‌های این پژوهش در قالب سه عنوان کتاب تدوین شده و دوره‌های آموزشی مرتبط جهت آشنایی بازرسی‌های امور/ کل منتشر شده است.

۱. تعامل قوای قضائیه و مجریه در برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران
۲. قانون برنامه هفتم پیشرفت؛ احکام و تکالیف قوای سه‌گانه و دستگاه‌های اجرایی
۳. تشریح احکام و تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قانون برنامه هفتم پیشرفت

شناسایی و تنقیح قوانین و مقررات مرتبط با سلامت اداری و نظارت و بازرسی

به‌رغم اهمیت پرداختن به موضوع فساد تاکنون مجموعه‌ای جامع از قوانین و مقررات مرتبط با این امر تهیه و منتشر نشده است. لذا معاونت پژوهشی این مرکز تلاش نمود قوانین مرتبط با «سلامت اداری» گردآوری شوند تا به مدد آن، اولاً آنچه در این خصوص موجود است برشمرده و به‌راحتی قابل بازیابی باشد و ثانیاً خلأهای قانونی باتوجه به نیازهای حادث شده مشخص گردند و حسب مورد، نسبت به آن قانون یا مقرره وضع گردد.

قوانین و مقررات متعددی درخصوص سلامت اداری به تصویب مراجع مختلف رسیده است و بعضاً این نهادها تلاش نموده‌اند برخی از کمبودها و خلأهای قانونی را با تصویب قوانین، مقررات و دستورالعمل‌هایی مرتفع نمایند. اطلاع و آگاهی از این قوانین و مقررات امری ضروری است. ضمن آنکه کماکان موضوعات و نیازهای گوناگونی درخصوص مسئله‌ی فساد اداری وجود دارد که نسبت به آن قانون یا مقرره مشخصی وجود ندارد و باید در این زمینه چاره‌اندیشی شود. برای شناسایی و احصاء قوانین و مقررات مرتبط با سلامت اداری و مبارزه با فساد، پژوهشی با استفاده از ظرفیت حداکثری صاحب‌نظران درون و برون‌سازمانی انجام گردید و نتایج آن در قالب مجموعه‌ای سه جلدی منتشر گردید.

جلد اول این مجموعه به قوانین و جلد دوم به مقررات سلامت اداری اختصاص یافته است. در جلد سوم نیز تکالیف و اختیارات سازمان بازرسی کل کشور در قوانین و مقررات کشور مورد بررسی قرار گرفته است. فرایند گردآوری، تدوین و تنقیح مجموعه مزبور به این صورت بوده است که پس از گردآوری قوانین و مقررات معتبر از سامانه قوانین و مقررات کشوری و سامانه روزنامه رسمی، قوانین و مقررات استخراج شده مورد تنقیح قرار گرفت. در تنقیح این مجموعه، از نظریات مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه، آرای هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، آرای وحدت رویه دیوان عالی کشور، نظریات تفسیری شورای نگهبان و نظریات کمیسیون حقوقی سازمان بازرسی کل کشور استفاده گردید.

با توجه به اهمیت تنقیح قوانین و مقررات حوزه نظارت و بازرسی، با همکاری برخی از صاحب‌نظران حقوقی درون‌سازمانی و برون‌سازمانی، برخی از قوانین و مقررات پرکاربرد نظارت و بازرسی از جمله قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور و آیین‌نامه اجرایی آن در مجموعه دیگری با عنوان مجموعه منتخب تنقیح شده قوانین و مقررات نظارت و بازرسی، گردآوری، تنقیح و منتشر گردید.

توسعه همکاری‌های علمی در حوزه بین‌الملل

نهادهای آمبودزمانی، به‌عنوان مراجع مستقل، نقشی محوری در صیانت از حقوق عمومی، مقابله با تبعیض و بی‌عدالتی و تأمین دسترسی شهروندان به فرایندهای منصفانه ایفا می‌کنند. این نهادها، با بهره‌گیری از اصول بی‌طرفی، مردم‌محوری و کاربست ابزارهای حقوقی و مدیریتی از جمله میانجی‌گری، سازوکارهای نظارتی مؤثری را برای اصلاح نارسایی‌های اجرایی و ارتقای سلامت نظام اداری فراهم می‌آورند.

سازمان بازرسی کل کشور، به عنوان آموذزمان جمهوری اسلامی ایران، در روزهای ۲۳ و ۲۴ اردیبهشت سال ۱۴۰۴ میزبان چهارمین اجلاس آموذزمان‌های کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی با شعار «آموذزمان؛ پاسخگویی فراگیر، حکمرانی عادلانه و همگرایی امت اسلامی» بود. مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد به عنوان بازوی علمی سازمان بازرسی کل کشور، با درک اهمیت و جایگاه آموذزمان در رسیدگی به شکایات مردمی از نظام اداری و حل و فصل دعاوی و افزایش رضایتمندی آن‌ها، به منظور ارتقای آگاهی‌های عمومی نسبت به ماهیت و فعالیت‌های نهاد آموذزمان و همچنین معرفی وظایف، عملکرد و اقدامات سازمان بازرسی کل کشور به مثابه آموذزمان ملی به شرکت‌کنندگان در این اجلاس، اقدام به تهیه محتواهای مناسب در این خصوص نمود؛ چراکه همکاری‌های علمی و فنی میان نهاد‌های آموذزمانی کشورهای اسلامی و انتشار دستاوردهای علمی آن، علاوه بر تقویت سلامت اداری و افزایش اعتماد عمومی، در مقیاسی وسیع‌تر، به ارتقای شاخص‌های حکمرانی، افزایش سرمایه اجتماعی و تحقق توسعه پایدار در سطح منطقه‌ای و فراملی منجر خواهد شد و گامی مؤثر در دستیابی به این اهداف به شمار می‌آید.

فهرست آثار و محتواهای تهیه شده در این زمینه به شرح ذیل است:

- نهادها و مراجع علمی ضد فساد؛
- آموذزمان به مثابه یک نهاد جهانی؛
- تجارب آموذزمانی و توسعه سیاسی در آسیا؛
- مجله تجارب ملل (به دو زبان فارسی و انگلیسی)؛
- بررسی ابعاد حقوقی آموذزمان در ایران و جهان؛
- مروری بر پژوهش‌های آموذزمانی (منابع فارسی)؛
- عملکرد آموذزمانی؛ شاخص‌های سنجش و ارزیابی؛
- آموذزمان در کشورهای اسلامی؛ برنامه و ابتکارات ویژه؛
- منبع‌شناسی و فراترکیب مطالعات بین‌المللی آموذزمان؛
- زبان تخصصی مبارزه با فساد، سلامت اداری و آموذزمان‌ها؛
- راهنمای شیوه‌های بهینه در مبارزه با فساد (با تأکید بر اصلاحات نهادی با رویکردهای آموذزمانی)؛
- کندوکاوی در قوانین، مقررات و ساختار نهاد‌های آموذزمانی (با تأکید بر آموذزمان‌های برتر جهان)؛
- معرفی سازمان بازرسی کل کشور، آموذزمان جمهوری اسلامی ایران (مبانی، ساختار و اقدامات آموذزمانی).

همچنین در راستای برگزاری مجمع آموذزمان‌های کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی، فعالیت‌ها و اقدامات زیر صورت گرفت:

- ۱) تهیه متن بیانیه پایانی اجلاس؛
- ۲) تولید محتوا و ویژه سایت آموذزمان؛
- ۳) جمع‌آوری ۱۰۰ شعار پیشنهادی برای اجلاس از بازرسی‌های کل / امور و ادارات کل ستادی؛
- ۴) برگزاری دوره آموزشی زبان تخصصی مبارزه با فساد، سلامت اداری و آموذزمان‌ها؛
- ۵) معرفی نهاد آموذزمان چهار کشور مسلمان پاکستان، بحرین، تونس و اندونزی در سایت آموذزمان؛
- ۶) برگزاری اولین وینار آموزشی با موضوع «آموذزمان و دسترسی به اطلاعات: تجربه ایران در ارتقای شفافیت».

شبکه‌سازی علمی در سازمان و استفاده از نظرات نخبگان در انجام مأموریت‌ها

در راستای بهره‌گیری از نظریات علمی نخبگان در انجام وظایف و مأموریت‌های سازمانی، این مرکز از پنج روش زیر، اقدام به استفاده از ظرفیت نخبه‌ها و صاحب‌نظران علمی و دانشگاهی نموده است:

استفاده حداکثری از ظرفیت نخبگان و صاحب‌نظران علمی در کمیسیون‌های علمی و تخصصی؛

۱. راه‌اندازی و توسعه کمیسیون‌های علمی و تخصصی

مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد با استفاده از ظرفیت کمیسیون‌های علمی- تخصصی اقدام به شبکه‌سازی علمی در سازمان نموده است. این مرکز به‌عنوان دبیر، مسئولیت راهبری و نظارت بر برگزاری این جلسات را مطابق با وظایف زیر بر عهده دارد:

الف- مشارکت در تدوین برنامه‌های سالانه کمیسیون‌های علمی- تخصصی با همکاری دفتر برنامه‌ریزی و بودجه و ارائه آن به کمیسیون برنامه‌ریزی سازمان؛

ب- بررسی، جمع‌بندی و ارائه نتایج کمیسیون‌های علمی- تخصصی به‌منظور تهیه بانک اطلاعات آسیب‌ها و مسائل کشور جهت ارائه به دفتر برنامه‌ریزی برای بهبود عملکرد سازمان؛

پ- تدوین گزارش‌های تحلیلی، کاربردی و ارائه پیشنهادها به‌منظور بهره‌گیری در برنامه‌های سازمان؛

ت- ایجاد وحدت رویه و تهیه چهارچوب واحد برای ارائه صورت‌جلسات؛

ث- ارزیابی عملکرد کمیسیون‌ها به‌صورت سالانه و تهیه گزارش جهت اطلاع رئیس سازمان و سایر مسئولان ذی‌ربط به همراه پیشنهادها و تشویقی برای کمیسیون‌های فعال و اثربخش.

در اجرای وظایف فوق و در جهت تحقق ردیف شش راهبرد سوم برنامه‌های عملیاتی سال ۱۴۰۳ («مرکز») با عنوان «ساماندهی و راهبری کمیسیون‌های علمی-تخصصی و نظارت بر عملکرد آن‌ها» مصوب جلسه مورخ ۱۴۰۳/۴/۱۱ کمیسیون برنامه‌ریزی سازمان، برنامه‌های فوق با مشارکت ادارات کل ستاد و صف سازمان در چهار بخش تهیه و ارائه شد. سپس جلسات کمیسیون‌های علمی-تخصصی در حوزه‌های ستاد و صف سازمان براساس برنامه‌های ابلاغی و پیشنهادی برگزار شده است.

۲. برنامه‌ریزی برای برگزاری کمیسیون‌های علمی-تخصصی در سطح مرکز و استان‌ها؛

در بازرسی‌های امور/ کل و ادارات کل ستادی ۵۷ کمیسیون علمی-تخصصی بعد از ابلاغ دستورالعمل مربوطه تشکیل گردیده و در این راستا در سال ۱۴۰۳ در مجموع ۲۴۹ نشست برگزار شده است.

در این نشست‌ها به ۲۲۲ مسئله ملی و استانی توجه شده است. عملکرد سال ۱۴۰۳ کمیسیون‌ها که در مرحله راه‌اندازی و استفاده از ظرفیت آن‌ها در تدوین و کیفی سازی برنامه‌های نظارت و بازرسی با رویکرد حل مسائل کشور بوده است به‌صورت خلاصه به این شرح است:

ردیف	حوزه	تعداد جلسات
۱	بازرسی‌های امور	۴۳
۲	ادارات کل ستادی سازمان	۵۸
۳	بازرسی‌های کل استان	۱۴۸
	جمع	۲۴۹

مطابق بند ۱۴ ماده دستورالعمل تشکیل کمیسیون‌های علمی- تخصصی، «ارزیابی عملکرد کمیسیون‌ها به صورت سالانه و تهیه گزارش جهت اطلاع رئیس سازمان و سایر مسئولان ذیربط به همراه پیشنهادهای تشویقی برای کمیسیون‌های فعال و اثربخش» از جمله تکالیف دبیرخانه کمیسیون‌های علمی- تخصصی است. گزارش عملکرد این کمیسیون‌ها در سال ۱۴۰۳ به همت معاونت پژوهشی این مرکز تهیه شده است.

مطابق ماده (۶) دستورالعمل تشکیل کمیسیون‌های علمی- تخصصی، این کمیسیون‌ها موظفاند؛ براساس مسایل و مشکلات عمده، موضوعات نظارت و بازرسی و نیازها و اولویت‌های سازمان، رؤوس عناوین پیشنهادی و جدول زمانبندی خود را ارایه نموده و پس از تصویب نسبت به برگزاری حداقل یک جلسه در ماه اقدام نمایند.

حمایت از پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و رساله‌های دکتری در راستای اولویت‌های پژوهشی سازمان:

۱- تهیه، تدوین و به‌روزرسانی دستورالعمل و شیوه‌نامه حمایت از پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و رساله‌های دکتری؛

۲- ایجاد شرایط مناسب برای استفاده از امکانات و منابع علمی - پژوهشی سازمان به‌منظور بهره‌گیری دانشجویان معرفی‌شده از دانشگاه‌های طرف تفاهم‌نامه؛

۳- پیشنهاد ایجاد رشته‌های تخصصی جدید در حوزه‌های مبارزه با فساد، حقوق، مدیریت و نظارت و بازرسی در مقاطع تحصیلی تکمیلی به دانشگاه‌های طرف تفاهم‌نامه.

جذب نخبگان علمی و اجرای طرح‌های پژوهشی سازمان با بهره‌مندی از ظرفیت آن‌ها

از ظرفیت نخبه‌های وظیفه برای انجام اولویت‌های پژوهشی سازمان و رفع نیازهای پژوهشی بازرسی‌های امور/کل و ادارات کل ستادی سازمان استفاده می‌شود. عناوین برخی از طرح‌های پژوهشی انجام‌شده توسط نخبه‌های وظیفه عبارت‌اند از:

انعقاد تفاهم‌نامه همکاری‌های علمی- پژوهشی با دانشگاه عالی دفاع ملی و مرکز نخبگان و استعداد‌های برتر؛

تفاهم‌نامه همکاری علمی- پژوهشی سازمان بازرسی کل کشور و دانشگاه عالی دفاع ملی با حضور دکتر خدائیان، رئیس سازمان بازرسی کل کشور و سردار احمدی مقدم، رئیس دانشگاه عالی دفاع ملی در دانشگاه در تاریخ ۱۴۰۳/۰۸/۱۵ منعقد شد.

برگزاری نشست‌های علمی

در راستای تقویت روحیه علمی مدیران و کارشناسان سازمان و بهره‌گیری از نظرات و دیدگاه‌های صاحب‌نظران برون‌سازمانی مرکز آموزش و پژوهش در حوزه پژوهش اقدام به برگزاری نشست‌های علمی در موضوعات موردنیاز سازمان نموده است. برخی از عناوین این نشست‌ها به شرح زیر می‌باشد:

آسیب‌شناسی قوانین و مقررات ارتقای سلامت اداری و مبارزه با فساد با محورهای:

- بررسی الزامات قانون‌گذاری مبارزه با فساد در بخش خصوصی؛
- انحراف در هزینه‌کرد اعتبارات در پرتو قوانین فساد؛
- بررسی ساختاری قوانین و مقررات ارتقای سلامت اداری در حمایت از حقوق اشخاص و گزارشگران فساد.

بایسته‌های سیاست‌های کلی مبارزه با فساد با محورهای:

- بررسی الزامات قانون‌گذاری مبارزه با فساد در بخش خصوصی؛
- انحراف در هزینه‌کرد اعتبارات در پرتو قوانین فساد؛
- رعایت اصل عدم تبعیض در مبارزه با فساد از دیدگاه مقام معظم رهبری؛
- اصول کلی حاکم بر تدوین سیاست‌های مقابله با فساد با تأکید بر تجارب موفق دیگر کشورها؛
- ضرورت‌سنجی بایسته‌های تدوین سیاست‌های کلی نظام در حوزه مبارزه با فساد اداری؛
- ضرورت مدیریت تعارض منافع در کنترل فساد؛
- بایسته‌های نظام‌سازی مبارزه با فساد در اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب؛
- بازخوانی مفهوم فساد با تأکید بر نظریه دولت و تأثیر آن بر تدوین سیاست‌های کلی.

قوه قضائیه و کمک به سازمان‌های مردم‌نهاد، جامعه مدنی، رسانه‌ها و بخش خصوصی برای ایجاد حرکت فراگیر مبارزه با فساد با محورهای:

- ضرورت‌ها و نیازهای مبارزه فراگیر با فساد در منظومه فکری مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)؛
- مبارزه با فساد از منظر سیاست‌های کلی نظام اداری؛
- آسیب‌شناسی خصوصی‌سازی در صنعت برق در ایران و راهکارهای مشارکت مردمی در مبارزه فراگیر با فساد؛
- فسادستیزی از دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)؛
- شناسایی فراگیرترین اسناد فسادزا؛ لازمه فسادستیزی فراگیر؛

نقش قوه قضائیه در ایجاد شفافیت، افشاگری، مقابله با تعارض منافع و عدم اظهار صحیح اموال، منافع و دارایی مسئولان دولتی با محورهای:

- گزارشگری فساد و نقش آن در شفافیت و مقابله با فساد (جایگاه قوه قضائیه در نظام گزارشگری مطلوب)؛
- قوه قضائیه و مدیریت تعارض منافع (پیشگیری فعال در تجارت خارجی)؛
- چالش‌ها و خلأهای کنترل دارایی مقامات دولتی و نقش قوه قضائیه در رفع آن‌ها؛
- نقش قوه قضائیه در سیاست‌گذاری مبارزه با فساد؛
- رویکرد و مبانی قانونی سازمان بازرسی کل کشور در مواجهه با گزارش‌های فساد.

برگزاری هم‌اندیشی علمی، آموزشی و راهبردی «نقش نظام بانکی در رشد تولید و مهار تورم» با محورهای:

- بررسی نقش نظام بانکی در تحقق شعار سال (با رویکرد آسیب‌شناسی)؛
- عامل مسلط تورم، کنترل تورم و دلالت آن برای رشد اقتصادی؛
- سازوکارهای انتقال پولی و نقش آن در تحقق شعار سال؛
- تبیین الگوی بانکداری اسلامی.

اجلاس‌یه تخصصی «نظام‌سازی سلامت اداری و مبارزه با فساد در آئینه سیاست‌های کلی مبارزه با فساد؛ مبتنی بر اندیشه‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی» با محورهای:

- نقش و جایگاه نهادهای مبارزه با فساد و سلامت اداری در سیاست‌های کلی مبارزه با فساد؛
- فساد در قانون و نقش قوه مقننه در سیاست‌های کلی مبارزه با فساد؛
- مقدمه‌ای بر نظریه شکل‌گیری فساد اقتصادی در کشورها؛
- شاخصه‌های سلامت اداری و نقش قوه مجریه در آئینه سیاست‌های کلی مبارزه با فساد؛
- بایسته‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد در سیاست‌های کلی مبارزه با فساد.

سلامت اداری و مبارزه با فساد در منظومه فکری مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

مجموعه نشست‌های علمی تدوین سیاست‌های کلی ارتقای سلامت اداری و مبارزه با فساد

فرهنگ سازی سلامت اداری در کشور با بهره گیری از ظرفیت رسانه های گروهی و دانشگاه ها

مرکز آموزش و پژوهش های سلامت اداری و مبارزه با فساد به منظور نهادینه سازی فرهنگ سلامت اداری در کشور اقدام به راه اندازی سلسله نشست های مرتبط با موضوع سلامت اداری نموده است. در این نشست ها که در محل رسانه های گروهی و خبرگزاری های معتبر برگزار می گردد به فراخور موضوع مورد بحث، اساتید و صاحب نظران دانشگاهی دعوت شده و به گفتگو می پردازند. انعکاس محتوای این جلسات توسط رسانه های گروهی زمینه توسعه فرهنگ سلامت اداری در کشور را فراهم می کند.

تاکنون سه نشست در این زمینه با مشخصات ذیل برگزار شده است:

- ۱- شفافیت و حمایت از گزارشگران فساد مورخ ۱۴۰۴/۷/۹ در خبرگزاری میزان
- ۲- تعارض منافع از شناخت تا مدیریت در مسیر حکمرانی شفاف مورخ ۱۴۰۴/۷/۱۶ در خبرگزاری فارس
- ۳- شفافیت در آیین قوانین و مقررات مورخ ۱۴۰۴/۷/۲۳ در خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران (ایرنا)

بر این اساس، قرار است میزگردهای مرتبط هر هفته در یکی از رسانه های معتبر کشور برگزار گردد. در موضوع فرهنگ سازی سلامت اداری، علاوه بر ظرفیت رسانه های گروهی از توان علمی دانشگاه ها نیز استفاده شده است که تفاهم نامه منعقد با دانشگاه علامه طباطبائی در این راستا است. هدف از انعقاد این تفاهم نامه بهره گیری از ظرفیت اساتید حوزه علوم انسانی در فرهنگ سازی سلامت اداری، برگزاری نشست های علمی - تخصصی و توسعه رشته های مرتبط با سلامت اداری و مبارزه با فساد در کشور است.

سلسله میزگردهای تخصصی شفافیت و آینده

چشمواره شفافیت
ورق تعارض منافع

شفافیت و حمایت از گزارشگران فساد

دکتر لیلی زینبی
پژوهشگر ارشد مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی
فر حوزه تعارض منافع و شفافیت

دکتر علیرضا دیهیم
استاد دانشگاه و عضو هیات تدوین قوانین مبارزه با فساد

دکتر مسعود ملکی
سرپرست پژوهشگاه علوم توسعه جهان دانشگاهی

دکتر محمد باقری گمارتلیا
استاد دانشگاه و مدیرکل تحقیق و بررسی گزارش های سازمان بازرسی

دبیر جلسه:
دکتر محمد امامی گورنده
حقوقدان و استاد دانشگاه

چهارشنبه ۹ مهر ماه ساعت ۱۳ الی ۱۵

مکان: خبرگزاری میزان
mizanonline.ir

سلسله نشست های آینده پژوهی سلامت اداری

چشمواره شفافیت
ورق تعارض منافع

تعارض منافع: از شناخت تا مدیریت در مسیر حکمرانی شفاف

دکتر زینب مرزنگوی فر
عضو هیات علمی مرکز توانمندسازی حاکمیت و توسعه جهان دانشگاهی

دکتر مصطفی زنجیر
مدیرس دانشگاه و کارشناس کمیسیون حکمرانی سازمانی اتاق بازرگانی تهران

دکتر مهدی پهلوان
پژوهشگر امور سلامت اداری سازمان اداری و استخدامی کشور

دبیر جلسه:
دکتر محمد امامی گورنده
حقوقدان و استاد دانشگاه

چهارشنبه ۱۶ مهر ماه ساعت ۱۳ الی ۱۵

مکان: خبرگزاری فارس
farsnews.com

شناسایی تکالیف قانونی هریک از دستگاه‌های اجرایی در قوانین اصلی و مهم کشور

با توجه به نظارت سازمان بر اجرای قوانین و مقررات و حساسیت تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قوانین مهم که دامنه شمول آن وسیع می‌باشد، مرکز آموزش پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد سازمان، نسبت به احصاء، تقسیم‌بندی و تفکیک تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قوانینی که تعداد قابل توجهی از سازمان‌ها، وزارتخانه‌ها، نهادها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی در آن دخیل هستند اقدام شد تا بدین وسیله، بازرسان و ناظران سازمان بتوانند با سهولت بیشتری بر اقدامات دستگاه‌های دولتی (فعل و یا ترک فعل) نظارت داشته باشند. سهولت دسترسی بازرسان سازمان به تکالیف قانونی دستگاه‌های اجرایی و نیز آشنایی بهتر مدیران دستگاه‌ها نسبت به تکالیفشان، هدف اصلی شناسایی و احصاء تکالیف دستگاه‌ها در این ۱۰ قانون بوده است.

۱. هوای پاک
۲. برنامه ششم توسعه
۳. جهش تولید مسکن
۴. هدفمندسازی یارانه‌ها
۵. مدیریت خدمات کشوری
۶. حمایت از خانواده و جوانی جمعیت
۷. ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد
۸. شفافیت قوای سه‌گانه و دستگاه‌های اجرایی
۹. ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن
۱۰. نحوه ایجاد تسهیلات رفاهی برای کارکنان دولت

نتایج و محتواهای تولید شده در قالب مجموعه‌ای چهارجلدی از سوی انتشارات سازمان منتشر گردید.

بهره‌گیری از مطالعات تطبیقی به منظور استفاده از تجارب جهانی در امر ارتقای

سلامت اداری و مبارزه با فساد

مرکز آموزش و پژوهش در راستای استفاده از تجارب جهانی در ارتقای امر نظارت و بازرسی، در دو سال گذشته اقدامات مختلفی انجام داده است. از اقدامات مهم در این حوزه می‌توان به این موارد اشاره کرد:

۱-رصد بهترین تجارب تطبیقی با تولید و انتشار مجله «تجارب ملل؛ فسادستیزی و ابتکار عمل»
در این مجله سعی می‌شود با معرفی نهادها، روش‌ها و ابتکارات ضدفساد در جهان، گامی در ارتقای سلامت اداری و مبارزه با فساد در کشور برداشته شود. بخشی از مجله به اخبار و تحولات بین‌المللی در زمینه ارتقای درستکاری و بخش‌های دیگر به پژوهش‌ها و مطالعات تطبیقی در زمینه بهترین تجارب بین‌المللی در حوزه سلامت اداری و مبارزه با فساد می‌پردازد. تاکنون محتوای (۷) شماره از این مجله تهیه شده که در آن علاوه بر تجارب سایر کشورها در مبارزه با فساد و نظارت و بازرسی در بخش‌های مختلف، نهادها و شاخص‌های بین‌المللی مرتبط نیز معرفی شده‌اند. مجله شماره (۷) تجارب ملل که به صورت ویژه‌نامه به مناسبت برگزاری چهارمین اجلاس عمومی مجمع آموذزمان‌های کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی تهیه گردیده، بازتاب‌دهنده نگاه راهبردی به نقش نهادهای آموذزمانی است. این شماره با توجه به شعار اجلاس «پاسخگویی فراگیر، حکمرانی عادلانه و هم‌گرایی امت اسلامی» کوشیده است، طی مجموعه‌ای شامل ۲۱ عنوان مقاله و پژوهش، تازه‌ترین مقالات علمی، پژوهشی و تحلیلی را درباره مهم‌ترین چالش‌ها و تجارب داخلی و سایر کشورها در حوزه نظارت، حمایت از حقوق شهروندی، تقویت سازوکارهای رسیدگی به شکایات و افزایش شفافیت و پاسخگویی ارائه کند.
این ویژه‌نامه شامل معرفی اجمالی مرکز نظارت همگانی و رسیدگی به شکایات مردمی سازمان بازرسی کل کشور، بررسی ساختارهای آموذزمانی در کشورهای اسلامی از جمله تونس، اندونزی، بحرین و پاکستان، نقش نهادهای مدنی، معرفی نمونه‌های موفق آموذزمان‌های سازمانی و تخصصی مانند آموذزمان فرهنگ و رسانه، تحلیل ابعاد حقوقی و ضرورت استقلال آموذزمان، بررسی استقلال، بی‌طرفی و ضمانت اجرایی تصمیمات آموذزمان‌ها، مرور ساختارهای قانونی و تطبیقی، مرور تجارب بین‌المللی و دستاوردهای مجمع آموذزمان‌های کشورهای اسلامی است. ویژگی شاخص این ویژه‌نامه، جامعیت علمی و پرداختن به موضوعات نوین آموذزمانی، تأکید بر الزامات حکمرانی خوب و شفافیت، تشریح تجارب جهانی و منطقه‌ای و ارائه توصیه‌های راهبردی

برای ارتقای ساختار و کارآمدی نهادهای نظارتی و حمایتی است. این ویژه‌نامه منبع ارزشمندی برای بازرسان، پژوهشگران، مدیران و کارشناسان حوزه نظارت و پاسخگویی در کشورهای اسلامی و فراتر از آن محسوب می‌شود.

۲- تحلیل و رصد شاخص‌های جهانی مرتبط با سلامت اداری و مبارزه با فساد

در این زمینه می‌توان به ترجمه شاخص‌های زیر اشاره کرد:

- ترجمه شاخص ادراک فساد ۲۰۲۴ منتشر شده از سوی سازمان شفافیت بین‌الملل
- ترجمه شاخص حاکمیت قانون ۲۰۲۳ منتشر شده از سوی پروژه جهانی عدالت

۳- معرفی سازمان‌ها و مؤسسات بین‌المللی مرتبط با موضوعات آموذمانی و مبارزه با فساد

- مؤسسه استار
- شفافیت بین‌الملل
- مؤسسه حکمرانی بازل
- انجمن آموذمان آسیایی
- مؤسسه آموذمان بین‌المللی
- آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد

۴- تولید محتوا و تدوین گزارش‌های پژوهشی- تطبیقی شامل:

- سازوکارهای ارتقای سلامت اداری در کره جنوبی
- سازوکارهای مبارزه با فساد در کشورهای پاک
- سازوکارهای مبارزه با فساد در ارمنستان
- تعارض منافع در شبکه بانکی و پدیده درب گردان
- قوانین سایر کشورهای موفق در زمینه مبارزه با شرکت‌های صوری یا کاغذی
- قوانین فساد در بخش سلامت

علاوه بر این قراردادهایی نیز با مراکز علمی معتبر به این منظور منعقد شده است که می‌توان به قرارداد با مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی با موضوع «مطالعه تطبیقی سیاست‌ها، ساختارها، قوانین و مقررات مبارزه با فساد اداری در پنج کشور منتخب براساس شاخص سلامت اداری و ارائه الگوی مطلوب» اشاره کرد.

فراخوان نگارش و ارسال مطالب علمی

در حوزه آموذمان‌های کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی

به مناسبت برگزاری چهارمین اجلاس مجمع آموذمان‌های کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی، مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد در نظر دارد نسبت به انتشار ویژه‌نامه فصلنامه تجارب ملل در حوزه‌های ذیل اقدام نماید. (کلیه همکاران محترم دعوت می‌شود مطالب ارزشمند خود را به‌طور تطبیقی (به روز و ترجیحاً مرسوم به سال ۲۰۲۳ به بعد) و مطالبات داخلی را در قالب‌های مقاله (حداکثر ۱۰ صفحه)، یادداشت (حداکثر ۲ صفحه) و گزارش‌های تحلیلی (حداکثر ۵ صفحه) برای بهره‌برداری و انتشار در ویژه‌نامه مذکور ارائه نمایند.

انتشارات سازمان
پژوهشی ملل کشور
تجارب ملل

موضوعات حوزه آموذمانی:

- آموذمان‌ها، پاسخگویی و حکمرانی مطلوب: چالش‌های پیش روی آموذمان‌ها در جوامع اسلامی
- تجارب موفق آموذمان‌ها در برقراری عدالت اداری: نظارت آموذمان‌ها و پاسخگویی دستگاه‌های دولتی
- آموذمان‌ها و سرمایه اجتماعی: معانی، مفاهیم و تاریخچه آموذمان‌ها: سازمان‌های مردم‌نهاد و آموذمان‌ها
- سازوکارهای تحقق استقلال و بی‌طرفی نهاد آموذمان: نوآوری‌ها و تجارب شاخص آموذمان‌های کشورهای عضو
- تعیین جایگاه و کارکردهای آموذمان‌های تخصصی از جمله آموذمان‌های محیط زیست و... آموذمان‌ها و حقوق بشر
- آموذمان‌ها و حقوق شهروندی: مثال‌های از کشورهای اسلامی: ضمانت اجرا و سازوکار تعامل آموذمان‌ها با دستگاه‌های دولتی
- مقایسه جایگاه قانونی آموذمان‌ها در نظام حقوقی کشورهای عضو: گنجینه، ساختارها، پوش‌ها و فرایندهای آموذمانی کشورهای عضو
- مقایسه عملکرد آموذمان‌های کشورهای عضو در رسیدگی به شکایات: تجارب شاخص و نوآورانه در حوزه آموذمانی با تاکید بر فناوری‌های نوین

موضوعات ویژه:

- ارائه تجارب شاخص آموذمانی در نظام حقوقی و قضایی ایران: نظارت همگانی آموذمان‌ها، پوش‌ها و فرایندها
- گنجینه و ساختارهای نظام آموذمانی ایران: تعامل دستگاه قضایی و نهادهای آموذمانی
- تعارض منافع و آموذمان‌ها: شفافیت و آموذمان‌ها

مهلت ارسال آثار: ۲۵ بهمن ۱۴۰۳

- شیوه ارسال آثار از طریق سامانه برگزار به کارپوشه آقای دکتر آرش فرهودی
- در صورت نیاز به راهنمایی بیشتر و قبل از اقدام به ترجمه یا تألیف مطالب، می‌توانید با شماره‌های داخلی ۲۲۶۸ و ۳۰۶۲ و شماره همراه ۰۹۱۲۸۸۸۳۳۱۲ تماس حاصل نمایید.

مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد

به روز رسانی مسائل، چالش‌ها و آسیب‌های کلان کشور و تدوین مجموعه نظام‌واره

مسائل کشور

در مرکز آموزش و پژوهش، هر سال از ظرفیت تفاهم‌نامه‌های منعقد شده با دانشگاه‌ها و مراکز علمی و مراجع درون سازمانی استفاده شده و چالش‌ها و آسیب‌های کلان کشور شناسایی و فهرست آن‌ها به روز رسانی می‌شود. شناسایی این مسائل به صورت ویژه با همکاری مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، پژوهشگاه قوه قضائیه و جهاد دانشگاهی انجام می‌گیرد. همچنین از ظرفیت کمیسیون‌های علمی- تخصصی در شناسایی مسائل منطقه‌ای و بومی نیز استفاده می‌شود. فهرست مسائل، چالش‌ها و آسیب‌های کلان کشور در اختیار مدیران و بازرسان کل سازمان در مرکز و استان گذاشته شده و از آن‌ها درخواست شد تا مسائل حوزه تحت نظارت هر گروه بازرسی را با تعیین اولویت و معرفی گلوگاه‌های فساد خیز ذیل آن مسئله، تعیین و نتیجه را به این مرکز ارسال کنند. بر این اساس معاونت پژوهشی مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد، با تشکیل کارگروهی تخصصی و با بهره‌گیری از اسناد بالادستی، مراکز علمی و اندیشکده‌ها، دستگاه‌های اجرایی، ارجاعات (مانند منویات مقامات و مدیران عالی نظام)، شکایات، اطلاعات گزارشگران فساد، افکار عمومی، همفکری حوزه صف و ستاد سازمان و... نظام‌واره مهم مسائل و آسیب‌های کشور را تهیه و تدوین نمود. این نظام‌واره که حاصل زحمات همکاران این مرکز از سال ۱۴۰۳ تاکنون است ضمن احصاء مسائل مهم، به عوامل و راهکارهای احتمالی آن‌ها نیز پرداخته است. در این مجموعه، تعداد ۷۳۰ مسئله غیر تکراری معرفی شده که از تعداد ۱۳ فهرست مسائل مربوط به مراجع علمی، پژوهشی، اجرایی و نظارتی به شرح زیر تهیه شده است:

- فهرست مسائل طرح شده در کمیسیون‌های علمی تخصصی سال ۱۴۰۳
- فهرست مسائل مربوط به بازدیدها و نظارت‌های سرزده و هشدارهای مربوط به جنگ ۱۲ روزه
- فهرست مسائل مربوط به گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی
- فهرست مسائل معرفی شده در اندیشکده اقامه عدل با موضوع عدالت
- فهرست مسائل مرکز پژوهشی مبنا با موضوع پیشرفت و امنیت
- فهرست مسائل اولویت‌دار از نگاه اندیشکده اقتصاد مقاومتی
- فهرست مسائل پرتکرار در سامانه رسیدگی به شکایات مردمی و گزارشگران فساد
- فهرست مسائل مرتبط با شعار سال ۱۴۰۴ (سرمايه‌گذاري براي توليد)
- فهرست مسائل اولویت‌دار معرفی شده از سوی این مرکز در سال ۱۴۰۲
- فهرست مسائل گلوگاهی (بسترهای فساد خیز) منطبق با برنامه هفتم پیشرفت
- فهرست مسائل معرفی شده در سند تحول و تعالی قوه قضائیه

ردیف	عنوان طرح	بازرسی کل / اداره کل مربوطه
۱	آسیب‌شناسی نظام حقوقی حاکم بر سازمان تعزیرات حکومتی کشور	بازرسی کل امور واحدهای قوه قضائیه و دادگستری‌ها
۲	مطالعه تطبیقی ساختار حاکمیت شرکتی و ساختار سازمانی شرکت ملی گاز ایران	بازرسی کل امور نفت
۳	بررسی تطبیقی قوانین و نحوه حمایت قانونی از شرکت‌های دانش بنیان در کشورهای صنعتی و ایران (نحوه حمایت حوزه مالیاتی و بیمه تأمین اجتماعی)	دفتر حمایت از سرمایه- گذاری و تولید ملی
۴	آسیب‌شناسی اجرای قانون پزشک خانواده و نظام ارجاع در استان تهران	بازرسی کل امور بهداشت و درمان
۵	چالش‌ها و آسیب‌های نظام بیمه همگانی با تأکید بر بیمه سلامت	بازرسی کل امور بهداشت و درمان
۶	بررسی عوامل مؤثر بر افزایش مشارکت‌های مردمی در ارائه گزارش‌های فساد به سازمان بازرسی کل کشور	مرکز نظارت همگانی و رسیدگی به شکایات مردمی
۷	بررسی علل عدم کسب مدال در بازی‌های المپیک در رشته‌های پایه و پر مدال	بازرسی کل امور ورزش و جوانان

- فهرست مسائل طرح شده در گزارش های بازرسی کل برخی استان ها
- فهرست مسائل مندرج در نظام جامع مسائل کشور تهیه شده با همکاری مؤسسه پژوهشی مبنا

در مرحله بعدی، این گزارش مبنای جلسات کمیسیون های علمی- تخصصی و میزهای تخصصی مربوطه قرار خواهد گرفت تا پس از تکمیل و تدقیق با همکاری بازرسی های امور/ کل و اولویت بندی مسائل و آسیب ها در دستور کار برنامه های کلان قرار گیرد. همچنین سازمان بازرسی کل کشور، در اجرای وظایف مصرّح در اصل ۱۷۴ قانون اساسی مبنی بر «نظارت بر حسن جریان امور» و «اجرای صحیح قوانین»، رصد و پایش نحوه اجرای برنامه هفتم پیشرفت را در دستور کار خود قرار داده است تا از این رهگذر بتواند قدمی در تحقق اهداف تعیین شده در برنامه و نهایتاً حل مسائل و پیشرفت کشور بردارد. در این گزارش، نمایه موضوعات، گلوگاه های فساد و دیگر مسائل متناظر با سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم و احکام و تکالیف برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران و اولویت بندی آن ها تعیین و ذیل مواد قانونی مرتبط با آن ها درج شده است.

توسعه و تقویت مبنای علمی مرتبط با مأموریت های سازمان

توسعه پژوهش های مرتبط با مأموریت های سازمان یکی از مهم ترین دستاوردهای سازمان در دو سال اخیر بوده است. تولید ادبیات علمی در حوزه نظارت و بازرسی از وظایف مرکز آموزش و پژوهش می باشد که در قالب گزارش های کارشناسی، راهبردی و سیاستی در حوزه های سلامت اداری، مبارزه با فساد و رسیدگی به شکایات تهیه و تدوین می گردد. مهم ترین آثار و محتوای تولید شده در این زمینه عبارت اند از:

گزارش های کارشناسی

گزارش های کارشناسی حاوی اطلاعات تخصصی در حوزه نظارت و بازرسی است و مرجعی برای محققان و متخصصان این حوزه می باشد. مهم ترین گزارش های کارشناسی تهیه شده در دو سال اخیر در این مرکز عبارت اند از:

۱. نقد و بررسی لایحه نحوه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی
۲. چالش های واحدهای تولیدی در رابطه با استاندارد
۳. نقد و بررسی طرح شفافیت قوای سه گانه، دستگاه های اجرایی و سایر نهادها
۴. روش های ارتقای تولید ملی
۵. روش های بهبود و تسهیل سرمایه گذاری خارجی در ایران
۶. بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه (۱۴۰۲-۱۴۰۶)
۷. بررسی و تحلیل دستورالعمل مناطق سازمان بازرسی
۸. بررسی و تحلیل پیش نویس دستورالعمل برنامه ریزی نظارت و بازرسی سال ۱۴۰۴
۹. راهکارهای کاهش پرونده های کیفی در دادگستری ها
۱۰. نقد و بررسی لایحه ساختار، وظایف و اختیارات سازمان ملی مهاجرت

گزارش های ویژه، راهبردی و سیاستی

پژوهش های ویژه، راهبردی و سیاستی ابزاری برای بهبود وضع موجود به وضع مطلوب هستند. این پژوهش ها ضمن ارائه تصویری از گذشته، با بررسی کاستی ها، افق های جدید را پیش روی سیاست گذار ارائه می کنند.

کانون یک گزارش راهبردی رابطه میان مسئله و پاسخ است یعنی نیروی پیش برنده در تهیه گزارش راهبردی به طور روشن معطوف به ارائه استدلال در دفاع از پیشنهاد های کاربردی و سیاستی است. در نهایت گزارش های راهبردی در سازمان بازرسی کل کشور برای کلیه بازرسان و مدیران سازمان به مانند چراغ راهنما در تصمیم گیری و تصمیم سازی انواع برنامه های بازرسی مورد توجه قرار می گیرد. طی دو سال اخیر گزارش های ویژه، راهبردی و سیاستی زیر تهیه و تدوین شده است:

نقش سازمان بازرسی کل کشور در بهبود تصمیم سازی و تصمیم گیری

فقدان تعریف مشخص از سیاست و سیاست گذاری به همراه عدم تفکیک حوزه های سیاستی کلان و راهبردی با انواع دیگر سیاست ها موجب ایجاد فضای پرابهام نظری و عملی در امر سیاست گذاری کلان در کشور گردیده است. این گزارش، به دنبال پاسخی برای سؤال های ذیل بوده است:

۱- با توجه به اصل ۱۷۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و همچنین مفاد قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور، چه اقداماتی جهت شناسایی آسیب های نظام تصمیم سازی و تصمیم گیری کلان دستگاه های مشمول قانون مذکور و نظارت بر آنها جهت رفع آسیب ها صورت پذیرفته است؟

۲- سازمان بازرسی کل کشور تاکنون چه گزارش ها و پیشنهادهایی در راستای بهبود وضعیت تصمیم سازی و تصمیم گیری به دستگاه های مشمول قانون ارائه نموده و نتایج آن چه بوده است؟

۳- براساس یافته های سازمان بازرسی کل کشور، اصلی ترین نکات جهت بهبود فرایند تصمیم سازی و تصمیم گیری و همچنین مهم ترین چالش ها و موانع در این خصوص کدام اند؟

۴- کدام یک از عوامل ساختاری، رفتاری یا بافتاری (زمینه ای) نقش پررنگ تری در تصمیم سازی و تصمیم گیری معیوب ایفا می کند؟

قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت؛ مهم ترین چالش های پیش رو و راهکارهای پیشنهادی

از دیرباز جمعیت و رشد آن از مباحث مهم کشورها بوده که همواره اذهان محافل جمعیتی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی را به خود مشغول داشته و پیامدهای آن از جهات مختلف بررسی شده است. آگاهی از رشد جمعیت همراه با سایر متغیرهای اقتصادی- اجتماعی پایه و اساس هرگونه برنامه ریزی برای توسعه ملی است، چرا که پیش بینی نیازمندی های اولیه ی جامعه مبتنی بر آمارهای رشد جمعیت است. مهم ترین هدف اصلی این گزارش شناسایی آسیب ها و دلایل کاهش موالید و فرزندآوری، نظارت بر برنامه ریزی و سیاست گذاری جمعیتی مقرر تکالیف دستگاه های اجرایی در قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و ارائه راهکارهای کلیدی با استفاده از تجارب کشورهای موفق می باشد. این گزارش در سه بخش تجارب حمایتی از جوانی جمعیت و فرزندآوری در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، چالش ها، آسیب ها و خلأ های قانونی، قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و برنامه های توسعه ششم و هفتم، پیشنهادهای اصلاحی در خصوص قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت تهیه و تدوین گردیده است.

تحلیل یافته های گزارش های نظارت و بازرسی حوزه بانک و بیمه

این گزارش براساس اهداف شناسایی چالش ها و آسیب های نظام بانکی، ارتقای شفافیت و رفع موانع ایجاد تعارض منافع در شبکه بانکی و بیمه کشور، ارتقای شفافیت در بخش اعطای تسهیلات بانکی در بخش تولید، نحوه اثربخشی و ارتقای کارایی و بهره وری شبکه بانکی کشور و... نگارش شده است. ساختار این گزارش در شش فصل تهیه شده که ابتدا در فصول اول و دوم کلیات و ادبیات نظری نظارت بانکی و بیمه در کنار مؤلفه های نظارت کارآمد بانکی و بیمه پرداخته شده و سپس در فصول سوم و چهارم موانع و راهکارهای نظارت بانکی و بیمه ای همراه با تحلیل آماری و آسیب شناسی گزارش های بازرسی امور بانک و بیمه در سال ۱۴۰۲ بررسی گردیده و فصول پنجم و ششم به تشریح و تحلیل گزارش های بازرسی امور بانک و بیمه در سال ۱۴۰۲ و جمع بندی و پیشنهادهای کلی برآمده از تحقیقات و مقالات مختلف و گزارش های سازمان پرداخته است.

بررسی تنگناهای اقتصادی کشور؛ آسیب ها، سیاست ها و تصمیم سازی

هدف این گزارش بررسی چالش ها و تنگناهای اقتصادی بر تولید در بخش های مختلف اقتصاد کشور با تأکید بر نام گذاری سال ۱۴۰۳ با عنوان «جهش تولید با مشارکت مردم» توسط مقام معظم رهبری از طریق بسترهای بازار سرمایه و مالی، مولدسازی دارایی ها، بهبود مستمر فضای کسب و کار و اجرای صحیح سیاست های اصل ۴۴ و... می باشد. این گزارش در بخش های مختلف شناسایی چالش ها و آسیب های اقتصاد نفتی و تحریم ها، شبکه بانکی کشور، نظام مالیاتی، تجارت خارجی و سرمایه گذاری داخلی و خارجی، رقابت پذیری و مردمی سازی اقتصاد، اصلاح دیپلماسی اقتصادی و تعریف پیمان های تجاری دو و چند جانبه با کشورهای همسایه و اسلامی، اصلاح مستمر فضای کسب و کار، ناترازی های انرژی، منابع و مصارف بودجه، سرمایه بری اقتصاد، بهبود بازار سرمایه، اندازه بهینه دولت در اقتصاد، مقابله با انحصار و اصلاح مدیریت زنجیره ارزش در بخش های مختلف صنایع و تولید و... تهیه شده و در نهایت به ارائه پیشنهادهای راهکارهای سیاستی پرداخته است.

تحلیل و بررسی طرح جامع رفع ناترازی انرژی

ناترازی انرژی که به معنای عدم تعادل مقداری و قیمتی بین عرضه و تقاضای انرژی است، تأثیرات عمیق و مخربی بر بهره‌وری و رشد اقتصادی یک کشور می‌گذارد؛ به‌ویژه کشوری نظیر ایران که دارای صنایع انرژی بر قابل توجهی است. این گزارش براساس بخش‌های نقش سیاست‌های کلی نظام در رفع ناترازی انرژی، راهکارهای رفع ناترازی انرژی از دیدگاه سیاست‌های کلی نظام، نقش سیاست‌های کلی در زمینه نفت و گاز (رویکرد کاهش ناترازی)، بررسی وضعیت کنونی انرژی در جهان و ایران، دلایل مقداری و قیمتی ناترازی انرژی در ایران، پیامدهای ناترازی انرژی در کشور، طراحی و بررسی چهارچوب‌های سیاست‌گذاری درخصوص رفع ناترازی بنزین، گازوئیل، نفت گاز در بخش معادن، صنایع، نیروگاه‌ها، استفاده از راهکار ترکیبی در کاهش ناترازی با سیستم‌های نوین تکنولوژی تهیه گردیده و در نهایت به ارائه پیشنهاد‌های سیاستی جهت کاهش ناترازی انرژی در بخش‌های مختلف اقتصادی پرداخته است.

بررسی وضعیت طرح سهمیه سوخت به مرز نشینان (طرح رزاق)

بسیاری از کشورها با مشکلات زنجیره تأمین سوخت ملی مواجه‌اند. مشکلاتی که شامل قاچاق، کلاهبرداری و رقیق‌سازی سوخت و سرقت آشکار بوده و دولت‌ها را از درآمد مالیاتی محروم می‌کند. در سطح جهانی، کشورها قوانین جدیدی را وضع کرده و در عین حال، قوانین موجود را در رابطه با قاچاق سوخت وضع و اصلاح می‌کنند. این گزارش ابتدا نگرش شناسایی آسیب‌ها و مزایای طرح رزاق در استان‌های مرزی پرداخته و سپس به بررسی اثرات اقتصادی، اجتماعی، محیط زیستی و حقوقی این طرح، شناسایی بسترها و گلوگاه‌های موجود در استان‌های مرزی برای بروز عرضه خارج از شبکه سوخت، علل افزایش گرایش به قاچاق سوخت در استان‌های مرزی، دلایل عدم موفقیت طرح رزاق در استان سیستان و بلوچستان، اصلاحات ضروری برای پیشگیری و کاهش قاچاق سوخت و فرآورده‌های نفتی نموده و در نهایت به ارائه راهکارهای اصلاحی طرح رزاق در استان سیستان و بلوچستان و استان‌های مرزی پرداخته است.

اقدامات سازمان بازرسی کل کشور در حوزه نظارت و بازرسی برای حمایت از کارآفرینان، تولیدکنندگان و صاحبان مشاغل در مقابله با تحریم‌های بین‌المللی

تحریم‌ها از نظر موضوع ابزاری به دو دسته تحریم‌های اقتصادی و غیراقتصادی طبقه‌بندی می‌شوند؛ تحریم‌های غیراقتصادی نظیر صادر نکردن ویزا برای مقامات دولت تحریم‌شونده در یک سازمان بین‌المللی و مخالفت با پیشنهاد کشور تحریم‌شونده برای میزبانی وقایع بین‌المللی به‌وسیله ابزارهایی جز تحمیل هزینه‌های اقتصادی قابل‌دستیابی هستند، تحریم‌های اقتصادی از جنبه‌های تجاری و مالی برخوردارند. هدف از این گزارش به‌طور کلی بررسی چشم‌انداز اقتصادی ایران با ملاحظات شرایط تحریمی در بخش‌های مختلف کشاورزی، مسکن، صنایع، معادن و نفت و گاز بوده است که راهکارهای حمایت از نیروی کار (کارآفرینان)، سرمایه و تولید در شرایط تحریمی از طریق سیستم نظارتی سازمان بر دستگاه‌های اجرایی (بالخصوص اقتصادی و تولیدی) نیز ارائه گردیده است. این گزارش در بخش‌های اثرگذاری تحریم‌ها بر زنجیره تولید و سرمایه‌گذاری، تحلیل آثار تحریم در سطوح مختلف کلان اقتصادی کشور، نقش بانک‌ها در کنترل و ایجاد تورم در شرایط تحریمی، چهارچوب‌های حمایتی از تولید، تولیدکنندگان و کارآفرینان در بیانات و اندیشه رهبری در شرایط تحریمی، بررسی قوانین موجود در حمایت از رشد تولید تولیدکنندگان و کارآفرینان و کالای ایرانی، نقش سازمان بازرسی کل کشور در نظارت بر عملکرد دستگاه‌های اجرایی مرتبط با تولید و... تهیه گردیده و در نهایت به ارائه پیشنهادها و راهکارهای سیاستی در جهت استفاده بهینه از فرصت‌های تحریمی در بخش‌های مختلف اقتصاد کشور پرداخته است.

نحوه شناسایی، تنقیح و اولویت‌بندی مسائل متناظر با هشت سال شعار «حمایت از تولید»

دگرگونی‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی چنان با شتاب است که غفلت از زمینه‌ها، مسائل، عوامل و بازیگران آن‌ها، بی‌درنگ پیامدهای نامطلوبی در سطح جامعه و نهادهای حاکمیتی در پی خواهد داشت؛ لذا با توجه به تکالیف محول، مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد بنا دارد با تشکیل کارگروهی تخصصی و با بهره‌گیری از اسناد بالادستی، مراکز علمی و اندیشکده‌ها، دستگاه‌های اجرایی، نظام ارجاعات (مانند منویات مقامات و مدیران عالی نظام)، حوزه صف سازمان، شکایات، اطلاعات، گزارشگران فساد، افکار عمومی و... مسائل، آسیب‌ها، گلوگاه‌های فسادخیز، موقعیت‌های تعارض منافع و... را پس از گذراندن فرایندهای شناسایی، رصد

و تحلیل، پالایش، طبقه‌بندی و اولویت‌بندی کند و در نهایت با راه‌اندازی سامانه نظام جامع مسائل کشور، چراغ راهی پیش‌روی بازرسی‌های امور/ کل سازمان قرار داده است.

الزامات تحقق شعار سال جهش تولید با مشارکت مردم

هدف از این گزارش شناسایی مهم‌ترین موانع و محدودیت‌های کلیدی حقوقی تحقق شعار سال، امنیت سرمایه‌گذاری، بی‌ثباتی، پراکندگی و ناهماهنگی قوانین و مقررات، متزلزل بودن حقوق مالکیت در اثر اعتبار اسناد عادی در معاملات اموال غیرمنقول و... بوده است. این گزارش بخش‌های مختلف مبانی نظری مردمی‌سازی اقتصاد و حداقل‌سازی اندازه دولت در اقتصاد، الزامات و مفهوم جهش تولید، الزامات تحقق شعار سال «جهش تولید با مشارکت مردم»، دلایل حقوقی الزامات تحقق شعار سال «جهش تولید با مشارکت مردم»، تصویر تولید و سرمایه‌گذاری در سال ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ (با تأکید بر شعار سال ۱۴۰۳)، نقش بازار سرمایه در تحقق شعار سال ۱۴۰۳ (جهش تولید با مردمی‌سازی اقتصاد)، ویژگی‌های مردمی بودن اقتصاد از دیدگاه مقام معظم رهبری، موانع و محدودیت‌های کلیدی حقوقی تحقق شعار سال (از منظر سخنرانی‌های رهبر معظم انقلاب)، راهکارهای رونق تولید در بیانات رهبری، الزامات تحقق شعار سال «جهش تولید با مشارکت مردم» در قانون برنامه هفتم پیشرفت کشور مورد بررسی قرار داده و در نهایت به ارائه پیشنهاد‌های کاربردی در جهت تحقق شعار سال پرداخته است.

بررسی و آسیب‌شناسی موانع شعار سال‌های (۱۴۰۳-۱۴۰۲)

با توجه به اینکه شعار ده سال اخیر با موضوعات متناظر با «حمایت از تولید» نام‌گذاری شده است؛ مهم‌ترین هدف این گزارش، بررسی علل و عوامل تحقق شعار سال ۱۴۰۴ با عنوان «سرمایه‌گذاری برای تولید» بوده که همگی بر اهمیت تولید و روش‌های تأمین مالی و سرمایه‌گذاری تولید و اقتصاد با نگرش جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در عرصه‌های مختلف اقتصادی است. این گزارش به بررسی موانع تولید در تحقق شعار سال در طی سال‌های ۱۴۰۳-۱۴۰۲ و الزامات تحقق شعار سال ۱۴۰۴ سرمایه‌گذاری برای تولید در قوانین مختلف اقتصادی کشور از جمله سیاست‌های کلی نظام، قانون بهبود مستمر فضای کسب‌وکار، برنامه هفتم پیشرفت، بودجه سال ۱۴۰۴، قوانین مربوط به بازار سرمایه و بانکی و برنامه‌های بازرسی معاونت‌های مختلف و... پرداخته و در نهایت با ارائه راهکارها و پیشنهاد‌های اصلاحی، مسیر تحقق شعار سال ۱۴۰۴ را با رفع موانع سرمایه‌گذاری برای تولید هموار نموده است.

گزارش‌های پژوهشی

«گزارش پژوهشی» عبارت است از سندی پژوهش‌محور و مفصل که به‌منظور ارائه یافته‌های حاصل از بررسی‌ها و تحقیقات علمی پیرامون یک مسئله یا موضوع مرتبط با حوزه سیاست‌گذاری، تولید شده و اسناد سیاستی یا فرایندهای ناظر به تولید آن‌ها را پشتیبانی می‌کند. گزارش پژوهشی معمولاً با همان قواعد و استانداردهای دانشگاهی نوشته می‌شود و مخاطبین اصلی آن محققین و سیاست‌پژوهان هستند و ابزاری برای ارائه یافته‌های یک تحقیق است، به‌طوری‌که در حال حاضر و در آینده هم قابل استفاده و بررسی باشد. به عبارتی گزارش پژوهشی یک تحقیق علمی-کاربردی است که نتایج یک تحقیق یا مطالعه را به‌طور خلاصه و سازماندهی‌شده ارائه می‌دهد. گزارش مزبور معمولاً توسط محققان یا افرادی که در زمینه پژوهش فعالیت می‌کنند، تهیه می‌شود و شامل بخش‌هایی مانند ضرورت مسئله و اهداف تحقیق، روش‌های تحقیق، یافته‌های اصلی، تحلیل داده‌ها و نتیجه‌گیری است. این گزارش‌ها در دستگاه‌های اجرایی، معمولاً برای ارائه اطلاعات، تصمیم‌گیری، و بهبود برنامه‌ها و سیاست‌ها مورداستفاده قرار می‌گیرند.

هدف اصلی گزارش پژوهشی ارائه و انتقال اطلاعات و یافته‌های علمی به خوانندگان و علاقه‌مندان پژوهش علمی جهت انتقال تجارب، درک بهتر موضوع و نشر یافته‌های تحقیق است. لذا گزارش پژوهشی باید ساده و قابل فهم برای مخاطبان غیرمتخصص، واضح و در دسترس، با رعایت اصول علمی نگارشی، اطلاعات دقیق و قابل اعتماد و با اهداف و نیازهای دستگاه اجرایی مرتبط باشد. گزارش‌های پژوهشی حاوی اطلاعات تخصصی در حوزه نظارت و بازرسی است که منحصراً در کشور توسط سازمان بازرسی تهیه و منتشر می‌گردد و مرجعی برای محققان و متخصصان این حوزه می‌باشد. طی سال‌های ۱۴۰۳-۱۴۰۲ شانزده (۱۶) گزارش پژوهشی با عناوین زیر در مرکز آموزش و پژوهش تهیه و تدوین شده است:

ساختارهای اداری؛ فسادزایی و فسادزدایی

فساد، به مثابه آسیب دستگاه‌های اداری، همواره باهدف تسهیل در امر نظارت و بازرسی، از سوی پژوهشگران این حوزه، موضوع مطالعه و علت‌شناسی بوده است. این گزارش در پی پاسخ به این پرسش است که: «چگونه ساختار اداری می‌تواند به فسادزایی یا فسادزدایی منجر شود؟» و منظور از فساد در اینجا هم فساد خرد و هم فساد کلان را شامل می‌شود. فهم معنای پرسش بالا، مستلزم پاسخ به پرسش‌های فرعی زیر است:

۱. منظور از سازمان و سازماندهی چیست؟
۲. مراد از ساختار و منظور از درستی و تناسب آن چیست؟
۳. سازمان و سازماندهی با ساختار چه نسبتی دارد؟
۴. منظور از فساد اداری اعم از کلان و غیرکلان (خرد) چیست؟ و ویژگی‌های آن‌ها کدام است؟

سازوکارهای ارتقای سلامت اداری و مبارزه با فساد در انگلستان

در این گزارش ابتدا نگاهی به موقعیت جغرافیایی و نظام سیاسی و قضایی انگلستان و سپس مروری مختصر بر مهم‌ترین ستون‌های نظام سلامت ملی انگلستان داشته و مفهوم نظام سلامت ملی توسط سازمان شفافیت بین‌الملل به عنوان بخشی از یک رویکرد جامع برای مقابله با فساد، توسعه و ترویج شده است و در واقع این بخش از گزارش، مروری بر دغدغه‌های خاص انگلستان در مورد فساد در بسیاری از نهادهای کلیدی این کشور از جمله احزاب سیاسی، مجلس، زندان‌ها، ورزش و... در چهارچوب نظام سلامت ملی انگلستان است. در بخش بعدی مهم‌ترین قوانین، ابتکارات و سازوکارهایی که در سال‌های اخیر در زمینه مبارزه با فساد در انگلستان به وجود آمده است، بررسی شده و در نهایت اولویت‌های این کشور برای ارتقای استانداردهای بین‌المللی و پیشگامی مبارزه جهانی علیه فساد که در اشکال همکاری این کشور با دیگر کشورها و در چهارچوب مشارکت فعال در موافقت‌نامه‌ها و کنوانسیون‌های بین‌المللی تبلور یافته است، مورد اشاره قرار گرفته است.

نحوه ارزیابی اقدامات دولت‌ها در مبارزه با فساد (حوزه‌ها، شاخص‌ها و سنجه‌ها)

تا پیش از تصویب کنوانسیون مبارزه با فساد سازمان ملل متحد در ۳۱ اکتبر ۲۰۰۳، اقدامات دولت‌ها در مبارزه با این پدیده، بیشتر بُعد ملی داشت و اتفاق نظر کاملی درباره اصول و نحوه مقابله با فساد در بین کشورهای مختلف وجود نداشت؛ اما با تصویب این کنوانسیون و الحاق بسیاری از کشورها به آن، امروزه سندی بین‌المللی و جامع درباره نحوه مبارزه با فساد در سطح جهان وجود دارد. روندی که در مبارزه با فساد بعد از تصویب کنوانسیون در سطح بین‌المللی شروع شده بود در مدت کوتاهی به ارزیابی اقدامات دولت‌ها در این زمینه رسید. موضوعات و حوزه‌های مورد ارزیابی قاعدتاً شامل حوزه‌هایی بود که در کنوانسیون بر سر آن‌ها توافق حاصل شده بود؛ اما از آنجایی که موضوعات بیان شده در کنوانسیون کلی بود، ارزیابی دولت‌ها در این زمینه به شاخص‌ها و معیارهای جزئی‌تری نیز نیاز داشت. به این منظور، شاخص‌های مختلفی توسط سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی طراحی شد. یکی از سازمان‌های فعال در این زمینه، سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) است. این سازمان با همکاری شبکه ضدفساد چهارچوبی را برای سنجش اقدامات و فعالیت‌های دولت‌ها در مبارزه با فساد، طراحی و به مرحله اجرا درآورده است که در این چهارچوب، حوزه‌ها، شاخص‌ها و سنجه‌های موردنظر دیده شده است. در این گزارش، این شاخص‌ها و نحوه سنجش آن‌ها معرفی شده‌اند.

سیری در مفهوم‌شناسی تعارض منافع، مصادیق آن در دستگاه‌ها و جایگاه آن در قوانین داخلی

تعارض منافع با شناسایی و مدیریت موقعیت‌های بروز فساد، از تبدیل آن‌ها به فساد جلوگیری می‌کند. در این حوزه، امکان استفاده از ظرفیت‌های مردمی و سازمان‌های مردم‌نهاد در شناسایی و مدیریت موقعیت‌های تعارض منافع وجود دارد و می‌توان از روش‌های گزارشگری یا افشاگری فساد و جمع‌سپاری در شناسایی آن موقعیت‌ها در سازمان‌های مختلف استفاده کرد. با توجه به گستردگی حیطه وظایف و اختیارات دولت به مفهوم عام در جمهوری اسلامی ایران، شناسایی موقعیت‌های تعارض منافع در سازمان‌های دولتی و ارائه راهکار برای آن‌ها از اهمیت دوچندان برخوردار است. از این رو سازمان بازرسی کل کشور به عنوان چشم ناظر نظام، پس از بررسی و شناسایی مراکز علمی و تحقیقاتی که درباره این قبیل موضوعات کار کرده‌اند، پروژه شناسایی موقعیت‌های تعارض منافع در دستگاه‌های اجرایی را تعریف نمود که پس از بررسی پیشنهادها

دریافتی، اندیشکده شفافیت برای ایران به عنوان مجری این پروژه انتخاب گردید. گزارش مذکور، بخشی از این پروژه است که به مبانی نظری، مصادیق تعارض منافع در برخی دستگاه‌ها و قوانین مرتبط با این موضوع اختصاص یافته است.

سازوکارهای مدیریت تعارض منافع در نظام حقوقی کشورهای اروپایی

تعارض منافع زمانی رخ می‌دهد که منافع شخصی و مالی یک فرد با الزامات و ضرورت‌های شغلی او تداخل و تزاخم پیدا کرده و شرایطی را به وجود می‌آورد که شخص ممکن است به شیوه‌ای اقدام کند که لزوماً در راستای منافع سازمانی یا مردمی که خدمت‌گیرندگان آن نهاد هستند، نباشد. در بیشتر موارد، این چنین وضعیتی منجر به نقض اصول اخلاقی، فساد و دیگر شکل‌های سوء عملکرد می‌شود. وضع قوانین و مقررات در زمینه تعارض منافع به این دلیل ضروری است که به شفافیت و پاسخگویی کمک کرده و عدالت و بی‌طرفی را در تصمیم‌گیری ارتقاء می‌بخشد. علاوه بر آن، وضع قوانین و مقررات در زمینه تعارض منافع در جلوگیری از فساد و حفاظت از منافع عمومی بسیار مؤثر است. به این منظور، آشنایی با تجارب سایر کشورها در تدوین این قوانین و دستورالعمل‌ها می‌تواند بسیار راهگشا باشد. در این گزارش قوانین و مقرراتی که در خصوص مدیریت تعارض منافع در کشورهای اروپایی وجود دارد، با استفاده از منابعی چون سایت یوروپام تلخیص، ترجمه و تدوین شده است و از شاخص‌های یوروپام به عنوان شاخص‌های پایه استفاده شده و تلاش شده است تا شاخص‌های دیگری نیز اضافه شود. از مهم‌ترین اهداف این گزارش می‌توان به ترویج ادبیات حوزه شفافیت و تعارض منافع، دستیابی به شاخص‌ها و مقایسه بین کشورها در زمینه شفافیت، پاسخگویی دولت، افشای مالی، تعارض منافع، آزادی اطلاعات، تدارکات عمومی و آشنایی با قوانین کشورهای اروپایی در این حوزه‌ها اشاره کرد.

بررسی مقایسه‌ای قوانین تعارض منافع در برزیل، کره جنوبی و اتحادیه اروپا: مطالعات موردی بین‌المللی

مدیریت مؤثر تعارض منافع در بخش دولتی، برای کاهش خطر فساد حیاتی است. این مهم در ایجاد تشکیلاتی کارآمد و اعتمادسازی در دولت نیز از اهمیت بسیاری برخوردار است. کشورهای مختلف چه‌طور از پس این کار برمی‌آیند؟ چه مدل‌هایی برای این منظور وجود دارد؟ در این مسیر چه چالش‌هایی وجود دارد؟

گزارش تحقیقی پیش‌رو برای پاسخ به این سؤالات، قوانین تعارض منافع و مدیریت آن را در قالب سه مطالعه موردی در کره جنوبی، برزیل و اتحادیه اروپا بررسی می‌کند. مطالعات موردی مذکور تا اندازه‌ای از نظر نظام‌های دموکراتیک، انتخابات رقابتی و عملکرد اقتصادی پیشرفته به هم شبیه‌اند و در عین حال معماری سازمانی متفاوتی - شامل یک نظام به نسبت متمرکز (کره جنوبی)، یک دولت فدرال (برزیل) و یک نهاد چندملیتی (اتحادیه اروپا) - دارند.

این مطالعه مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی دستورالعمل پیشگیری و مدیریت تعارض منافع در بخش دولتی سال ۲۰۲۰ است که به درخواست کارگروه مبارزه با فساد گروه بیست اقتصاد بزرگ (G20)، توسط گروه بانک جهانی، سازمان همکاری و توسعه اقتصادی و دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد انجام شده است.

بررسی مقایسه‌ای دادگاه‌های ویژه مبارزه با فساد در جهان

دادگاه‌های ویژه مبارزه با فساد، به صورت روزافزون به عنوان ویژگی راهبردهای کشورهای مختلف برای تسریع و اصلاح روند مبارزه با فساد مورد توجه قرار گرفته‌اند. علت تشکیل چنین دادگاه‌هایی، رفع نگرانی‌های موجود در خصوص توانایی دادگاه‌های معمول برای رسیدگی دقیق، سریع و منصفانه به پرونده‌های فساد است؛ اگرچه روال قطعی مشخصی برای نحوه عملکرد چنین دادگاه‌هایی وجود ندارد؛ لیکن بررسی مدل‌ها و تجارب موجود در عرصه بین‌المللی راهنمای بسیار خوبی برای تبادل دانش فنی و تجربیات در این زمینه خواهد بود. تعداد دادگاه‌های ویژه و تخصصی مبارزه با فساد تا اواسط سال ۲۰۲۲ در مجموع به ۲۷ مورد رسیده و در دهه گذشته به‌طور میانگین هرسال دو دادگاه جدید به مجموع این دادگاه‌های تخصصی افزوده گردیده که این موضوع حاکی از توجه روزافزون کشورهای مختلف به اهمیت و لزوم تأسیس چنین دادگاه‌هایی است. عمده‌ترین دلیل پایه‌گذاری دادگاه‌های ویژه مبارزه با فساد نیز حصول اطمینان از سلامت رویه‌های قضایی برای حصول نتیجه مطلوب و اجرای عدالت در پرونده‌های فساد است. این گزارش از منابع به‌روز و معتبر در پژوهش‌های مربوط به دادگاه‌های ویژه مبارزه با فساد است که در سال

۲۰۲۲ توسط مؤسسه تحقیقات و منابع مبارزه با فساد (U۴) منتشر گردیده و بررسی مقایسه‌ای جامعی در این خصوص ارائه می‌دهد.

رهیافت اقتصادی و حقوقی در پرتو شعار سال ۱۴۰۲ (مهار تورم و رشد تولید)

«مهار تورم، رشد تولید» از سوی رهبر معظم انقلاب اسلامی به عنوان شعار محوری سال ۱۴۰۲ انتخاب شده است؛ اما این شعار از جمله مطالبات دائمی رهبری است که در سال‌های گذشته نیز به صورت مستقیم یا غیرمستقیم به آن‌ها اشاره کرده‌اند؛ لذا انتخاب آن برای سال جاری به دلایل متعدد و شرایط و اوضاع ویژه کشور نشان‌دهنده اولویت‌دار شدن آن می‌باشد. با عنایت به نام‌گذاری سال ۱۴۰۲ به نام «رشد تولید و مهار تورم» توسط مقام معظم رهبری و بند (۱۹) سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی؛ موضوع «تورم»، دلایل بروز آن و راهکارهای عملی برای مقابله و مهار آن در فضای عمومی کشور مطرح شده است؛ در واقع کشور ایران بیش از ۵۰ سال است که با بحرانی به نام «تکانه‌های تورمی» دست‌به‌گریبان است. رشد تورم جدا از تبعات اقتصادی، تبعات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و... هم بر جای گذاشته است. براساس آمارهای مستند، میانگین تورم ۵۰ سال اخیر اقتصاد ایران ۲۰ درصد بوده و در پنج سال گذشته نرخ تورم به دو برابر میانگین بلندمدت افزایش یافته و به حدود ۴۰ درصد رسیده است و برای سال ۱۴۰۳ هم شرایط تورمی در کشور همچنان بحرانی پیش‌بینی می‌شود؛ بنابراین بررسی چهارچوب اصلاحات ساختاری در حوزه‌های پولی، ارزی و بانکی با بیشترین منشأ آثار تورمی در تحقق شعار سال «رشد تولید و مهار تورم» در کشور در بخش‌های مختلف اقتصادی با نگرش اقتصادی و حقوقی لازم و ضروری به نظر می‌رسد.

بررسی و تحلیل شاخص ادراک فساد سال ۲۰۲۳

در سال‌های اخیر دو سازمان بین‌المللی در سطح جهانی شاخص‌هایی برای فساد طراحی کرده‌اند و آن را با روش‌های ویژه خود اندازه‌گیری می‌کنند. این دو سازمان نتایج اندازه‌گیری خود از فساد را برای کشورها منتشر می‌کنند؛ اول سازمان شفافیت بین‌الملل (شاخص ادراک فساد) و دیگری بانک جهانی (شاخص سنجش حکمرانی جهانی یا شاخص کنترل فساد) است. این دو شاخص از مهم‌ترین شاخص‌هایی هستند که در سطح جهانی و برای کشورها اندازه‌گیری می‌شود و نتایج این اندازه‌گیری به وسیله این سازمان‌ها گزارش می‌شود. بسیاری از پژوهش‌ها و گزارش‌های علمی و اجرایی از شاخص‌ها و برآوردهای این گزارش‌ها استفاده می‌کنند. این گزارش نسخه سال ۲۰۲۳ از شاخص ادراک فساد (CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX) است که اخیراً توسط سازمان شفافیت بین‌الملل منتشر گردید. با توجه به اهمیت و لزوم اطلاع از شاخص‌های سنجش فساد و توجه به نقاط ضعف و قوت آن‌ها و باهدف ایجاد زمینه تحقیق و پژوهش علمی در این خصوص ضمن ترجمه متن گزارش مذکور نسبت به بیان نقاط ضعف و ملاحظات کلی مرتبط با این شاخص و همچنین بیان ایرادات شاخص ادراک فساد در پیمایش وضعیت ایران همراه با معرفی منابع مورد استفاده و روش‌شناسی تولید آن اقدام گردید. در تشریح منابع ۱۳ گانه مورد استفاده برای تهیه شاخص ادراک فساد، به تناسب موضوع، تحلیل وضعیت ایران در منابع مختلف طی سال ۲۰۲۳ و مقایسه آن با سال ۲۰۲۲ با طراحی جداول و نمودارهای لازم ارائه گردیده است.

بررسی و تحلیل شاخص حاکمیت قانون ۲۰۲۳ (با تأکید بر جمهوری اسلامی ایران)

حاکمیت قانون در سطح بین‌المللی به عنوان پایه‌ای برای تقویت صلح، عدالت، احترام به حقوق بشر، دموکراسی مؤثر و توسعه پایدار شناخته شده است و پایبندی و اجرای صحیح آن، موجب کاهش فساد شده و مردم را از بی‌عدالتی‌های کوچک و بزرگ محافظت، و با فقر و بیماری مقابله می‌کند. شاخص حاکمیت قانون یک ابزار ارزیابی است که توسط فرصت و برابری طراحی شده است تا تصویری دقیق و جامع از میزان پایبندی کشورها به حاکمیت قانون در عمل ارائه دهد. این شاخص اطلاعات دقیق و داده‌های اصلی را در مورد ابعاد مختلف حاکمیت قانون ارائه می‌کند، که به ذینفعان امکان می‌دهد پایبندی یک کشور به حاکمیت قانون را در عمل ارزیابی کنند، نقاط قوت و ضعف یک کشور را در مقایسه با کشورهای که در موقعیت مشابه قرار دارند شناسایی نموده و تغییرات را در طول زمان دنبال کنند. این گزارش حاصل بررسی و تحلیل یافته‌های جدیدترین نسخه شاخص حاکمیت قانون با تأکید بر نتایج ارزیابی وضعیت جمهوری اسلامی ایران است که در سال ۲۰۲۳ توسط پروژه جهانی عدالت منتشر گردیده است.

تجارب بین‌المللی در قانونگذاری برای مبارزه با شرکت‌های کاغذی

در این گزارش تلاش شده است تا موضوع شرکت‌های کاغذی از منظر تجارب کشورهای دیگر و یا نهادهای بین‌المللی در زمینه قانونگذاری برای مقابله با این معضل مورد بررسی قرار گیرد. هرچند به دلیل نوپا بودن قانونگذاری در این زمینه، سوابق بین‌المللی زیادی هنوز وجود ندارد. با این وجود سعی گردید تا اقدامات نهادهای بین‌المللی همچون کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه فساد، توصیه‌های گروه ویژه اقدام مالی، اصول بالادستی کشورهای گروه بیست و دستورالعمل مبارزه با شرکت‌های کاغذی اتحادیه اروپا و همچنین اقدامات کشورهایی چون ایالات متحده، انگلستان و ژاپن در این زمینه به‌طور مختصر مرور شود.

نقش قوه قضائیه در بهبود فضای کسب‌وکار

امروزه نظام قضایی نقش غیرقابل‌انکاری را در فضای کسب‌وکار برعهده دارد و کشورهای مختلف سعی دارند تا با تقویت بنیان‌های حقوقی و قضایی جامعه، در توسعه و پیشرفت اقتصادی به نقش‌آفرینی بپردازند. پژوهش پیش‌رو با روشی توصیفی-تحلیلی و جمع‌آوری داده‌ها به شیوه کتابخانه‌ای برای پاسخگویی به این سؤال تهیه گردیده که «نظام قضایی چه نقشی را در بهبود فضای کسب‌وکار» دارد؟ نتایج حاصل از پژوهش، حاکی از نقش پررنگ نظام قضایی در عرصه اقتصادی است. کشورهایی که از نظام قضایی سالم، مستحکم و منسجم برخوردارند، فضای بهتری نیز برای کسب‌وکار دارند و شاخص‌های کسب‌وکار نیز وضعیت بهتری را نشان می‌دهد. مقام معظم رهبری آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) شعار سال‌های اخیر را با محوریت اقتصاد تعیین نموده‌اند که نشان‌دهنده اهتمام و توجه ویژه ایشان به این موضوع است. معظم‌له امنیت قضایی را یکی از لوازم امنیت در تمامی عرصه‌ها و ازجمله اقتصاد معرفی کرده‌اند و بیان داشته‌اند به‌رغم اینکه بیشترین نقش را در مدیریت اقتصادی، قوه مجریه برعهده دارد، اما قوه قضائیه نیز نقش مهمی را می‌تواند ایفا نماید. پراکندگی، تورم، ناهماهنگی و بی‌ثباتی قوانین و مقررات، عدم امنیت سرمایه‌گذاری و تزلزل حقوق مالکیت نیز ازجمله مهم‌ترین موانعی است که بر سر راه بهبود فضای کسب‌وکار قرار داشته و قوه قضائیه می‌تواند در کاهش این موانع نقش‌آفرینی کند. کاهش سرعت دادرسی در دعاوی تجاری، تسهیل فرایند ثبت شرکت‌ها، بهبود روند رسیدگی به ورشکستگی و پرداخت دیون، حمایت از ثبت رسمی معاملات اموال غیرمنقول و تضمین اجرای قراردادهای نیز از راهکارهای قضایی بهبود فضای کسب‌وکار در نظام حقوقی ما است.

سیستم‌های افشاگری درون‌سازمانی؛ بهترین اصول اجرایی برای سازمان‌های دولتی و خصوصی

افشاگری یکی از ابزارهای مهم در مبارزه با فساد، تقویت شفافیت و عدالت در جوامع است. علاوه بر این در کنوانسیون‌ها و اسناد مهم بین‌المللی برای مبارزه با فساد و ارتقای درستکاری به کشورهای جهان در راستای قانونگذاری برای حمایت از افشاگران فساد توصیه‌های لازم صورت پذیرفته است. این گزارش ترجمه‌ای است از «سیستم‌های افشاگری درون‌سازمانی» تهیه شده توسط سازمان شفافیت بین‌الملل (TI) که مشتمل بر توصیه‌ها و راهکارهایی برای راه‌اندازی این سیستم در سازمان‌های خصوصی و دولتی می‌باشد. در این گزارش به موضوعاتی از قبیل اهداف یک سیستم افشاگری درون‌سازمانی، مزایای آن، مبانی و موارد اساسی در راه‌اندازی سیستم‌های افشاگری درون‌سازمانی (چشم‌انداز، نقش‌ها و مسئولیت‌ها، اطلاعات و ارتباطات، سازوکارها)، پشتیبانی و حفاظت از افشاگران و حفاظت از سایر افراد دخیل در افشاگری و نحوه رصد و ارزیابی پیوسته سیستم افشاگری درون‌سازمانی اشاره گردیده است. علاوه بر این، نحوه ایجاد سیستم اطلاعات و ارتباطات درون‌سازمانی، گسترش فرهنگ سازمانی در زمینه اعتماد، شفافیت و پاسخگویی، مدیریت اخلاقی و نحوه تشویق و قدردانی از افشاگران، بسترهای نرم‌افزاری گزارش‌دهی برخط، مقررات عمومی ثبت، نگهداری و حفاظت از داده‌ها و نحوه پیشگیری از رفتارهای آسیب‌زا به افشاگران مورد کنکاش و بررسی قرار گرفته و توصیه‌های ارزشمندی به سازمان‌ها و نهادهای دولتی و خصوصی ارائه شده است.

فساد در بخش سلامت؛ توصیه‌های کاربردی برای اعطاکنندگان کمک‌های بین‌المللی

هرچند فساد به‌صورت کلی پدیده‌ای شوم و غیراخلاقی است، اما زشتی این پدیده در بخش سلامت به دلیل آنکه این بخش با جان انسان‌ها سروکار دارد، دوچندان است؛ چراکه می‌تواند حیات بسیاری از انسان‌ها را با خطر مواجه کند. فساد در این بخش پیامدهای ناگواری برای دسترسی، کیفیت، برابری، کارایی و اثربخشی خدمات سلامت داشته و مانع جدی در مقابل پوشش همگانی

سلامت محسوب می‌شود. تخمین زده می‌شود هر ساله بالغ بر ۵۰۰ میلیارد دلار از هزینه‌های سلامت عمومی در سطح جهان به دلیل فساد از دست رود. این مبلغ بسیار بیشتر از آن چیزی است که برای دستیابی به پوشش سلامت همگانی لازم است. به دلیل اهمیت حوزه سلامت، نهادها و مؤسسات اعطاکندگان کمک‌های بین‌المللی هر ساله میلیون‌ها دلار به کشورهای ضعیف در این زمینه کمک می‌کنند تا بتوانند سطح پوشش حمایتی از شهروندان خود را افزایش دهند. با این حال به دلیل فساد گسترده در ساختار بسیاری از این کشورها بخش قابل توجهی از این کمک‌ها هدر می‌رود. این گزارش ترجمه‌ای است از گزارشی که در سال ۲۰۲۰ در سایت مرکز منابع ضدفساد U4 قرار گرفته است.

فساد در نظام بانکی با تأکید بر سیاست‌های مدیریت تعارض منافع و درب‌های گردان

در بسیاری از کشورهای جهان، فساد در نظام بانکی یکی از مهم‌ترین موضوعات در حوزه سلامت اداری و مبارزه با فساد و در زمره موانع بزرگی محسوب می‌شود که می‌تواند در مسیر توسعه اقتصادی یک کشور قرار گیرد. با توجه به اینکه بانک‌ها نقش پررنگ و تأثیرگذاری در اقتصاد کشورها دارند و به اندازه کافی قدرتمند هستند که بتوانند بسیاری از بحران‌های اقتصادی یا مالی را ایجاد و کنترل کنند، همواره تا حد زیادی در معرض فساد قرار دارند و بالطبع مجرمان تمایل دارند به بانک‌ها نفوذ کرده و آن‌ها را کنترل نمایند تا فعالیت‌های نامشروع خود را آغاز کنند. این پژوهش، پس از مقدمه جاری، ذیل چهار عنوان کلی سامان‌دهی شده است. ابتدا یک معرفی اجمالی از فساد در نظام بانکی ارائه شده است، با این هدف که تصویری کلی از این حوزه ارائه شود. همچنین در این بخش کشورهای موفق در مبارزه با فساد در نظام بانکی و نیز یک پرونده رسوایی بانکی که با موفقیت با آن برخورد شد، به عنوان مطالعه موردی آورده شده است. در بخش بعد به مرور مفاهیم تعارض منافع در نظام بانکی و سیاست‌های مدیریت آن پرداخته شده است. سپس پدیده درب‌گردان به عنوان یک تعارض منافع بالقوه در بانک‌ها به صورتی خاص‌تر مورد بررسی قرار گرفته است و در بخش پایانی نیز شناسایی و مدیریت تعارض منافع در بانک‌ها با توجه به قوانین و مقرراتی که برخی از بانک‌های بزرگ دنیا در این زمینه وضع کرده‌اند مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است.

مبارزه با فساد در شهرداری‌ها: درس‌هایی از چهارگوشه جهان

به تناسب افزایش نقش شهروندان در اداره امور عمومی، نهادهای مدیریت شهری و شهرداری‌ها از جایگاه مهمی در حکمرانی برخوردار شده‌اند. این اهمیت را می‌توان در برگزاری انتخابات برای انتخاب اعضای شورای شهر و شهرداران در کشورهای مختلف مشاهده کرد؛ علاوه بر این، به دلیل سطح گسترده خدماتی که نهادهای شهری و شهرداری‌ها به شهروندان ارائه می‌دهند، این نهادها نقش پررنگی در حیات اجتماعی مردم ایفا می‌کنند به نحوی که کمتر شهروندی را می‌توان یافت که مدت‌های طولانی با شهرداری محل سکونت خود سروکار نداشته باشد. این سطح گسترده ارائه خدمات و ارتباط شهرداری‌ها با شهروندان در عین حال باعث ایجاد زمینه فساد در این نهادها شده به نحوی که براساس نظرسنجی مؤسسات بین‌المللی فعال در حوزه فساد، معمولاً شهرداری‌ها در کنار پارلمان، پلیس و دادگاه‌ها به عنوان فاسدترین نهادها در کشورهای مختلف شناخته می‌شوند؛ با این حال، در سال‌های اخیر افزایش آگاهی‌های شهروندان از حقوق خود، مشارکت آن‌ها در تعیین مقامات شهری و گسترش فناوری‌های نوین زمینه را برای مقابله با فساد و کاهش آن در شهرداری‌ها فراهم کرده است. این موضوع به همراه ابتکارات و طرح‌های ویژه‌ای که نهادها و مؤسسات منطقه‌ای و بین‌المللی در راستای ارتقای سلامت اداری در سطح نهادهای مدیریت شهری ارائه می‌کنند، امید به کاهش فساد در این نهادها را افزایش داده است. در این گزارش که برگرفته از مرکز منابع ضدفساد U4 است، نویسندگان به نگاهی مقایسه‌ای به ارائه تجارب موفق کنترل فساد در شهرداری‌های کشورهای مختلف پرداخته است. نقطه قوت این گزارش انتخاب شهرهایی از نقاط مختلف جهان و معرفی ابتکارات و طرح‌های اجرا شده توسط شهرداری‌ها در این شهرها است.

افق‌های پیش‌رو

علاوه بر اقدامات، فعالیت‌ها و دستاوردهای پژوهشی مذکور، مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد در حوزه پژوهش برنامه‌های مهمی را در دستور کار خود قرار داده است که از جمله آن‌ها می‌توان به این موارد اشاره کرد:

- ارتقای تعاملات و ارتباطات سازمان با دستگاه‌های اجرایی، نهادهای و مراکز علمی-پژوهشی
- برگزاری جشنواره شفافیت و رفع تعارض منافع در دستگاه‌های اجرایی حسب تکلیف سند تحول تعالی قوه قضائیه
- عملیاتی نمودن استفاده از ابزارهای نوین از جمله نظارت دیجیتال در حوزه نظارت و بازرسی و شناسایی بسترهای فسادخیز
- شناسایی موقعیت‌های تعارض منافع در دستگاه‌های اجرایی در حوزه‌ها و دستگاه‌های مختلف
- استقرار رصدخانه سلامت اداری (نظام جامع سنجش و پایش) در دستگاه‌های اجرایی کشور
- انعقاد تفاهم‌نامه‌های علمی بین‌المللی و ایجاد مرکز آموزشی و تحقیقاتی مشترک بین کشورهای اسلامی
- به‌روزرسانی و هوشمندسازی نظام‌واره مسائل کشور

مهم‌ترین دستاوردهای واحد نشر و مدیریت دانش

تأسیس انتشارات سازمان بازرسی کل کشور به عنوان یک اقدام تحولی و مرجعی تخصصی

برای نشر و مدیریت دانش در حوزه سلامت اداری

انتشارات سازمان بازرسی کل کشور، با مجوز رسمی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، فعالیت‌های خود را از سال ۱۴۰۱ ذیل ساختار مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد آغاز کرد. مأموریت این ناشر آن است که اندیشه‌های علمی، نوآورانه و کاربردی در حوزه‌های نظارت، بازرسی، شفافیت و سلامت نظام اداری را که اغلب توسط پژوهشگران مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری سازمان بازرسی کل کشور و بعضاً توسط واحدهای صف سازمان، دانشگاه‌ها و مراکز علمی طرف قرارداد یا طرف تفاهم‌نامه در قالب پژوهش‌های مکتوب انجام می‌شود را دریافت و پس از ارزیابی، بازخوانی، ویرایش علمی- ادبی، طراحی، تنظیم و نمونه‌خوانی، منتشر نماید. این مجموعه به عنوان هسته مدیریت دانش سازمان، مسئولیت شناسایی، گردآوری، ثبت، حفظ، هویت‌بخشی و نشر دستاوردهای آموزشی و پژوهشی سازمان را برعهده دارد.

از آغاز به کار انتشارات، دوره‌ای جدید در مدیریت دانش سازمانی شکل گرفت که طی آن، پژوهش‌های پژوهشگران سازمان بازرسی کل کشور، تجارب، اسناد و آثار علمی تولیدشده در سازمان، مورد ارزیابی مجدد، بازنگری، به‌روزرسانی، تنقیح و با هدف حفظ، ثبت، تسهیل در دسترسی، آماده‌سازی شد تا به عنوان منابع معتبر و قابل استناد چاپ و منتشر شوند. این فعالیت‌ها علاوه بر استخراج دانش پنهان از درون سازمان، موجب غنا و توسعه دانش صریح در حوزه‌هایی چون شفافیت، پیشگیری از فساد، تعارض منافع و اجرای صحیح قوانین شده است؛ در کنار تمام این اقدامات، بهره‌گیری از ظرفیت رساله‌ها، پایان‌نامه‌ها، مقالات پژوهشی و تولیدات علمی پراجاع پیشین نیز در دستور کار قرار گرفت؛ تا این آثار پس از ارزیابی علمی، با ساختاری هویت‌مند، استاندارد و سامان‌یافته‌تر به مخاطبان عرضه شوند.

انتشارات سازمان، هم‌راستا با رویکرد پیشگیرانه سازمان بازرسی کل کشور، مدیریت دانش را نه تنها در سطح داخلی، بلکه با نگاهی توسعه‌گرا و اجتماعی دنبال می‌کند. تأکید بر آگاهی‌بخشی عمومی، پیوند میان دانش نظری و مهارت عملی، جلب مشارکت پژوهشگران جوان، توجه به تجارب بین‌المللی و نشر دانش بومی ضد فساد، بخشی از راهبردهای این انتشارات در شناسایی، گردآوری، تنظیم، چاپ، نشر و توزیع نظام‌مند دانش است.

آنچه در این بخش تقدیم می‌گردد نتیجه تلاش پژوهشگران سازمان بازرسی کل کشور و بعضاً ماحصل تحقیقات دغدغه‌مندانی است که در قالب‌های مختلف، با سازمان بازرسی در راستای تحقق آرمان والای «سلامت نظام اداری و مقابله با فساد» همکاری داشته‌اند و اینک به همت انتشارات سازمان بازرسی کل کشور پس از طی فرایندهای تعریف شده، منتشر گردیده است.

قلمرو موضوعی آثار

قلمرو موضوعی فعالیت‌های انتشارات سازمان حوزه‌های تخصصی نظارت، بازرسی، حسن جریان امور، اجرای صحیح قوانین، شفافیت، تعارض منافع، سلامت اداری، پیشگیری و مبارزه با فساد است و برخی از مهم‌ترین محورهای موضوعی عبارت‌اند از:

- فرهنگ نظارت و نظارت‌پذیری
 - نظام اداری و حقوق شهروندی
 - محیط‌های کاری و اخلاق حرفه‌ای
 - تحلیل تاریخی سلامت اداری در ایران
 - سلامت اداری؛ آموزش و فرهنگ‌سازی
 - حاکمیت قانون و ارتقای سلامت اداری
 - سلامت اداری از منظر قوانین و مقررات
 - نظام اداری؛ پیشگیری و مقابله با فساد
 - نهادهای دولتی؛ شفافیت و پاسخگویی
 - فساد اقتصادی؛ علل، پیامدها و راه‌حل‌ها
 - سلامت اداری؛ هوش مصنوعی و داده‌کاوی
 - عوامل و راهکارهای عملی تقویت سلامت اداری
 - بررسی نمونه‌های موفق جهانی در مبارزه با فساد
 - فسادستیزی؛ جامعه مدنی، سازمان‌های مردم‌نهاد و رسانه
 - روش‌های نوین کشف و مقابله با فساد (ابزارها و فناوری‌ها)
- و سایر موضوعات مرتبط با حوزه نظارت، بازرسی، حسن جریان امور، اجرای صحیح قوانین، شفافیت، تعارض منافع، پیشگیری، سلامت اداری و مقابله با فساد

تعداد آثار منتشر شده:

تاکنون ۱۰۵ عنوان کتاب ازسوی انتشارات سازمان به چاپ رسیده است. از این میان، ۶۶ اثر حاصل تألیف یا ترجمه پژوهشگران مرکز آموزش و پژوهش و سایر کارکنان سازمان بازرسی کل کشور است و ۳۹ عنوان نیز از طریق تعامل با مراکز علمی و دانشگاهی و با مشارکت نویسندگان و صاحب نظران بیرونی تولید شده است.

از این میان ۱۳ عنوان حاصل حمایت از پایان نامه های دانشجویی و نخبگان، ۱۵ عنوان ماحصل پروژه های پژوهشی و تعاملات مرکز آموزش و پژوهش با مراکز علمی و دانشگاهی و ۱۱ عنوان نیز ازسوی نویسندگان و محققان مرتبط تدوین شده است.

علاوه بر این، طی دو سال گذشته، ۳۸ عنوان گزارش پژوهشی و راهبردی، ۸ شماره نشریه علمی- تخصصی و بیش از ۳۰ عنوان محصول ترویجی شامل اینفوگرافیک، پوستر و بولتن علمی- آموزشی توسط این انتشارات منتشر شده است.

آثار تولید شده در میان گروه های مختلف مخاطب، از جمله دستگاه های اجرایی قوای سه گانه، مراکز علمی و دانشگاهی و ناشران تخصصی توزیع می گردد.

نگاهی موضوعی به آثار انتشارات سازمان بازرسی کل کشور

مطالعات ملی در مسیر سلامت اداری کتاب‌هایی برای تحلیل، تبیین و روایتی بومی از حسن جریان امور، فسادستیزی و اجرای قوانین

مجموعه کتاب‌های «مطالعات بومی در مسیر سلامت اداری» حاصل نگاه ژرف به مسائل، چالش‌ها و نیز ظرفیت‌های درون‌زا در حوزه سلامت نظام اداری، فسادستیزی، شفافیت و حسن جریان امور است. این کتاب‌ها با رویکردی مسئله‌محور و بومی، درصدد فهم و تبیین پدیده‌های اداری و نظارتی در بستر تاریخی، فرهنگی و حقوقی ایران هستند. آثار این مجموعه برخاسته از تجربه‌های عینی، مشاهدات میدانی، بررسی و تحلیل رویه‌ها، مطالعات اسنادی و تأملات نویسندگان و پژوهشگرانی است که دغدغه تحول در نظام اداری کشور را دارند.

این دسته از کتاب‌ها، علاوه بر برجسته‌سازی ویژگی‌های خاص نظام نظارت در ایران، به مستندسازی و تحلیل رخدادهای، قوانین و اقدامات مرتبط با بازرسی و مقابله با فساد در نهادهای داخلی می‌پردازد. تنوع موضوعی آثار، از تحلیل قوانین مربوط به جرائم اداری گرفته تا بررسی تاریخی نهادهای نظارتی، تصویری واقع‌بینانه از تلاش‌های علمی داخلی معطوف به اصلاح به نظام اداری کشور، ارائه می‌دهد. این کتاب‌ها هم برای پژوهشگران و دانشجویان مفید هستند و هم برای مدیران و تصمیم‌گیران، منبعی کاربردی و معتبر برای تصمیم‌سازی‌های مبتنی بر واقعیت‌های بومی به‌شمار می‌آیند.

- نهاد نظارت و بازرسی در ایران به روایت اسناد تاریخی
- حسن جریان امور؛ خوانش‌ها، تأویل‌ها و تفسیرها
- اراده معطوف به فسادستیزی
- آشنایی با جایگاه، وظایف و اختیارات سازمان بازرسی کل کشور
- بررسی مبانی فقهی و حقوقی پیشگیری از فساد
- جامعه و فسادستیزی
- فرهنگ و فساد
- فساد در گمرک
- سازمان بازرسی و الگوی توانمندسازی بازرسان
- دولت الکترونیک؛ به‌مثابه ابزاری علیه فساد
- شهرسازی و شهریاری
- مفاصل اقتصادی در طرح‌های عمرانی
- منبع‌شناسی مطالعات مبارزه با فساد، بازرسی و نظارت
- بازرسی‌یار؛ درآمدی بر آنچه یک بازرس باید بداند
- سازمان بازرسی کل کشور؛ معرفی، قانون و مقررات
- ارتقای سلامت نظام اداری
- دو جلدی جامعه مدنی، سمن و فسادستیزی
- نظارت علوی
- مجموعه سه جلدی مقالات نظارت و بازرسی
- همت مضاعف، کار مضاعف

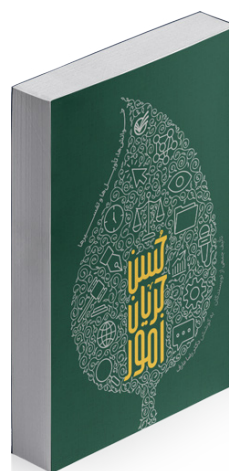
بررسی تاریخچه سازمان بازرسی کل کشور و بازشناسی نهاد بازرسی در ایران، در سال‌های گذشته مدنظر متولیان و محققان بازرسی کل کشور قرار گرفته و تاریخچه نسبتاً جامعی با عنوان «حکومت قانون: تاریخچه بازرسی در ایران» تدوین گردیده است. این تحقیق، روایت تاریخی معتبر و مستندی از تحولات نهاد بازرسی و نظارت در ایران از سال‌های ۱۳۰۸ بوده است. اسناد تاریخی و مرتبط با نهاد بازرسی در دوره زمانی قبل از جمهوری اسلامی ایران، به عنوان ابزار محقق برای این روایت تاریخی بوده که به دلیل استفاده از اسناد دست اول، پژوهشی یگانه و منحصر به فرد محسوب می‌شود. این پژوهش با نگاهی آسیب شناسانه، تحولات نهاد بازرسی و نظارت را ترسیم نموده است.

کتاب حاضر به بحث توانمندسازی بازرسان سازمان بازرسی کل کشور پرداخته است. در فصل اول، مقدمه بحث و طرح مسئله ارائه و کلیاتی درباره جامعه هدف ذکر شده است. جامعه مورد مطالعه شامل بازرسان ۱۷ اداره کل بازرسی مرکزی این سازمان هستند. فصل دوم مبانی نظری پژوهش است. در این فصل مفهوم توانمندسازی، سیر تاریخی آن و نظریه‌های متنوع این حوزه بررسی شده است. برای بررسی عوامل مؤثر بر توانمندسازی بازرسان از یک الگوی نظری تلفیقی شامل نظریه کانگو و کانانگو و نظریه اسپریتزر استفاده شده که منعکس کننده وظایف چند بعدی و پیچیده این بازرسان است. در فصل پایانی کتاب، این الگوی تلفیقی از طریق داده‌های کمی و با روش معادلات ساختاری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. متناظر با عوامل مؤثر بر توانمندسازی بازرسان، راهکارهایی جهت توانمندسازی بازرسان ارائه گردید.

این کتاب نخستین کتاب درباره «حُسن جریان امور» است، که بنابر تأکید رئیس محترم قوه قضائیه و با پیگیری‌های مجدانه رئیس محترم سازمان بازرسی کل کشور، در اولویت برنامه‌های مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد قرار گرفت و اینک پس از پی‌جویی‌های مستمر انتشارات سازمان، در قالب مجموعه حاضر تقدیم می‌گردد. این مجموعه، شامل نخستین آثاری است که تاکنون در سازمان بازرسی کل کشور درباره «حُسن امور جریان» منتشر شده است، آثاری که فارغ از صحت یا عدم صحت محتوای‌شان، دست‌کم از دو حیث اهمیت دارند. یکی از حیث پیش‌گامی که این آثار در ایضاح مراد از «حُسن جریان امور» و فهم و تفسیر این اصل دارند؛ دوم از جهت تفاوت‌شان با هم در برخی پیش‌فرض‌ها، مفروضات، رویکردها، روش‌ها، ابزارها و در نهایت نتایج و دستاوردها.

این کتاب علاوه بر استخراج، احصا، بررسی و تشریح علمی «بایدها» و «نبایدها»، براساس قوانین و مقررات مرتبط با مأموریت‌های نظارت و بازرسی سازمان؛ به نحو «کاربردی» نیز چگونگی اجرای قوانین و مقررات استنادی را در مقام عمل در فصل‌های پنج‌گانه زیر تشریح نماید: فصل اول: جایگاه، وظایف و اختیارات سازمان بازرسی کل کشور از منظر قوانین؛ فصل دوم: بایدها و نبایدها در مأموریت‌های نظارت و بازرسی سازمان؛ فصل سوم: جایگاه، وظایف و اختیارات بازرسان قضایی سازمان؛ فصل چهارم: بایدها و نبایدها در فرایند اخذ توضیح از اشخاص و تفهیم اتهام و اخذ دفاعیات متهمان؛ فصل پنجم: بایدها و نبایدها در فرایند تنظیم گزارش‌های اصلاح امور؛ اختصاصی کیفری؛ اختصاصی تخلفاتی؛ نظارتی هشدار دهنده.

این کتاب به دنبال شناسایی عوامل مؤثر بر فساد اداری در گمرک است. وقوع فساد، منوط به دو بُعد عرضه و تقاضا است. هنگامی که فساد صورت می‌گیرد، در یک سو شهروندان یا بخش خصوصی است که درخواست نقض قوانین و مقررات را دارد (بُعد تقاضای فساد) و در سوی دیگر کارمند و مسئول دولتی است که خدمات غیرقانونی را ارائه می‌دهد (بُعد عرضه فساد)؛ بنابراین این پژوهش چهار دسته عوامل شامل: عوامل عام عرضه فساد در تمام سازمان‌ها و عوامل خاص عرضه فساد در گمرک و از سوی دیگر عوامل عام تقاضای فساد در تمام سازمان‌ها و عوامل خاص تقاضای فساد در گمرک را شناسایی می‌کند.

کتاب حاضر به یکی از این مهم‌ترین کارکردهای یادشده فناوری اطلاعات؛ یعنی «دولت الکترونیک» می‌پردازد؛ آن‌هم از حیث کارکرد و نقش ابزاری که برای مقابله و کاهش فساد می‌تواند داشته باشد.

مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد، با درک کارکرد و نقش دولت الکترونیک در شفاف‌سازی فرایندهای اداری و بستن گلوگاه‌های فساد و نیز با عطف توجه به کاستی‌های کنونی در این حوزه که گزارش ۲۰۲۲ سازمان ملل متحد گویای آن است، آماده‌سازی و چاپ مجموعه مقالاتی را با موضوع «دولت الکترونیک» در دستور کار خود قرار داد که اینک به همت انتشارات سازمان بازرسی کل کشور، با هدف ثبت، حفظ و انتشار فراگیر دستاوردهای علمی مرکز، در قالب کتاب به پیشگاه خواننده گرامی تقدیم می‌شود.

اهمیت توجه به مفاسد اقتصادی در طرح‌های عمرانی، زمانی بیشتری درک می‌شود که به پیچیدگی و فنی بودن پروژه‌های عمرانی توجه شود و این درک حاصل گردد که تشخیص بروز فساد اقتصادی در آن‌ها نسبت به تشخیص مفاسد صورت گرفته در سایر بخش‌ها از ظرافت بیشتری برخوردار و نیازمند افراد خبره در این زمینه است. باید پذیرفت که فرایند به ثمر رسیدن پروژه‌های عمرانی شامل مراحل متنوع و پیچیده‌ای است که کمتر کسی به مفاسدی که ممکن است در مراحل مختلف آن صورت پذیرد، اشراف دارد. این اثر در پی بررسی نحوه بروز مفاسد اقتصادی در طرح‌های عمرانی ملی است که به صورت پیمانکاری در کشور انجام می‌گیرند؛ این مفاسد در کلیه مراحل صفر تا صد این پروژه‌ها مورد بررسی قرار خواهد گرفت و گریزگاه‌های مفاسد اقتصادی در آن‌ها مورد شناسایی واقع خواهد شد.

به رغم زحمات ارزشمند در به تصویر کشیدن الگوی جامع فرایند نظارت و بازرسی، همچنان خلأ اثری آموزشی منسجم و قابل استناد از شیوه‌ها و رویه‌های نظارت و بازرسی برای بازرسان سازمان - که از جامعیت، اعتبار و وجاهت کافی نیز برخوردار باشد - به شدت احساس می‌شود؛ لذا مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد با درک این ضرورت، به جد، تدوین و انتشار کتابی که پاسخگوی نیازهای شغلی بازرسان و یاری‌گران آن در ایفای بهینه وظائفشان باشد را در دستور کار قرار داد. از این روی، در اثر حاضر، تلاش شده است دقت لازم در به روز بودن مطالب - به خصوص در فرایندها و رویه‌های معمول، مصوب و ابلاغی سازمانی - به عمل آمده و محتوای کتاب بر مبنای قانون و آیین‌نامه اجرایی سازمان و بررسی جامع پیشینه و سوابق موضوع و بهره‌گیری از نظرات و دیدگاه‌ها و آثار مکتوب مدیران و صاحبان نظر بخش‌های مرتبط درون سازمانی تنظیم و تدوین گردیده است.

در کتاب حاضر به تاریخچه نظارت و بازرسی در ادوار مختلف تاریخی، تعاریف نظارت و بازرسی، شاخص‌های نظارت و بازرسی کارآمد، جایگاه و صلاحیت‌های سازمان، ساختار سازمانی، مقایسه سازمان بازرسی کل کشور با برخی از مهم‌ترین نهادهای نظارتی در کشور، انواع گزارش‌های تهیه شده توسط سازمان و اهم قوانین و مقررات آن اشاره و تلاش گردیده است که خواننده، با سازمان بازرسی کل کشور، وظایف و فرایندهای آن و جایگاه این سازمان در نظام حکمرانی کشور آشنایی اجمالی پیدا نماید.

به اعتقاد متخصصان، در مجموعه‌ای که فساد و عدم شفافیت توأمان وجود داشته باشد، افراد سالم جای خود را به افراد ناسالم می‌دهند و بدین ترتیب، کل مجموعه دچار فساد می‌شود. امروزه بحث از سلامت نیروها و سازمان‌ها در جهان به یکی از مهم‌ترین مباحث علمی و پژوهشی بدل شده است و مطالعات و تحقیقات بسیار متنوعی درباره سنجش سلامت افراد و سازمان‌ها و بنای نظام سالم به‌منظور پیشگیری و مقابله با فساد انجام گرفته است؛ از این رو در این اثر سعی بر آن است تا ضمن مروری بر مفاهیم، ریشه‌ها و کارکردهای حوزه سلامت اداری، مبانی نظری الگوهای بررسی، سنجش و اجرای سلامت اداری در کشورها و سازمان‌های مختلف مورد بحث قرار گیرد.

همایش‌های نظارت و بازرسی در سال‌های ۱۳۷۶، ۱۳۸۰، ۱۳۸۳ به میزبانی سازمان بازرسی برگزار شد که مقالات برتر، در سه مجلد منتشر شده است.

- جلد نخست حاوی ۲۶ مقاله در محورهای موضوعی: ساختارهای نظارتی، نظام‌های کنترلی، اسلام، فرهنگ‌سازی، تاریخ نظارت و بازرسی در ایران، مبانی، رویکرد، اصول و روش‌های نظارت و بازرسی، تضمین کیفیت، نگرش‌ها و ارزش‌ها
- جلد دوم شامل ۲۵ مقاله در محورهای موضوعی الگوها و ویژگی‌های نظارت، رویکردهای مبارزه با فساد، نظام بازرسی، فرایندها و ویژگی‌های آن، بررسی تطبیقی نظام‌های نظارتی و پاسخگویی، معرفی نهادهای مبارزه با فساد در سایر کشورها و ... است.
- جلد سوم دربردارنده ۱۵ مقاله است در محورهای موضوعی نظارت بر بودجه، نظارت کارآمد و مدل‌های آن، مطالعات موردی و تطبیقی نظارت و بازرسی در سایر کشورها، نقش پاسخگویی به شکایات در نظارت و ... است.

این کتاب توسط محمدمهدی امامی به رشته تحریر درآمده و انتشارات سازمان بازرسی کل کشور آن را در سال ۱۴۰۴ چاپ نموده است. کتاب در چهارفصل تدوین شده است. فصل اول به بررسی کلیات و تعاریف مربوط به نظارت و کنترل اختصاص دارد و انواع نظارت را با توجه به دیدگاه حضرت علی (ع) طبقه‌بندی کرده است. در فصل دوم نظریات کنترل و نظارت و سازوکارهای آن در اسلام مورد بررسی قرار گرفته است. فصل سوم نگاهی به تاریخچه و خاستگاه نظارت و کنترل در اندیشه‌های بشری و اندیشه‌های دینی انداخته است و در فصل چهارم شیوه‌های نظارت و کنترل حکومتی از دیدگاه امام علی (ع) مورد بحث قرار گرفته است.

مطالعات تطبیقی در خدمت ارتقای سلامت اداری

کتاب‌هایی برای بازخوانی تجارب بین‌المللی و درس آموخته‌های جهانی

مطالعه تجارب بین‌المللی و پژوهش‌های تطبیقی، یکی از مؤثرترین ابزارها برای ارتقای دانش نظارتی و اصلاح فرآیندهای اداری به‌شمار می‌آید. کتاب‌هایی که به تحلیل و مقایسه نظام‌های اداری، قوانین نظارتی، شیوه‌های مقابله با فساد و ساختارهای بازرسی در کشورهای مختلف می‌پردازند، به کارشناسان، مدیران و سیاست‌گذاران این فرصت را می‌دهند تا با دیدی وسیع‌تر، قوت‌ها و کاستی‌های نظام خود را شناسایی کنند و در مسیر اصلاح، از تجربه‌های موفق جهانی بهره گیرند. این آثار با ارائه نمونه‌های مستند و تحلیلی از تحولات نظارتی در کشورهای با زمینه‌های گوناگون فرهنگی، حقوقی و اقتصادی، امکان بومی‌سازی سیاست‌ها و بهره‌گیری هوشمندانه از راه‌حل‌های آزموده را فراهم می‌سازند.

در واقع، این مجموعه کتاب‌ها فراتر از یک مطالعه نظری، نقش ابزاری راهبردی برای تصمیم‌گیری‌های دقیق‌تر و آگاهانه‌تر در سطح کلان ایفا می‌کنند. با گردآوری و نشر چنین آثاری، انتشارات سازمان بازرسی کل کشور کوشیده است بستری برای تقویت ظرفیت فکری و تحلیل تطبیقی نهادهای ناظر و تصمیم‌ساز فراهم کند و با نگاهی آینده‌نگر، به توسعه ادبیات بومی در حوزه سلامت اداری کمک نماید. این رویکرد، پلی ارتباطی میان تجربه جهانی و نیازهای بومی ایجاد کرده و سازمان را در مسیر حرکت به‌سوی حکمرانی کارآمد و شفاف یاری می‌دهد.

- دایره‌المعارف نهادهای مبارزه با فساد
- سیاست‌های کلان ضدفساد کره جنوبی
- اندونزی در کشاکش فساد و قانون
- سیری در تجارب بین‌المللی مبارزه با فساد
- ارزیابی ظرفیت نهادهای مبارزه با فساد؛ راهنمایی برای مسئولان
- آکادمی‌ها و نهادهای ضدفساد
- آمبودزمان در آسیا
- تحلیل فساد در جنگل
- در راه کشوری عاری از فساد؛ اقدامات مبارزه با فساد مالزی
- شاخص‌های اندازه‌گیری فساد و ضدفساد
- اظهار دارایی مقامات دولتی؛ ابزاری برای پیشگیری از فساد
- مبارزه با فساد در بخش عمومی
- اقدامات ارمنستان در مبارزه با فساد
- مبارزه با فساد از نظریه تا عمل
- مدیریت ریسک تقلب
- مروری بر مدل‌های نهادهای تخصصی مبارزه با فساد
- چالش فساد در آسیا

تأسیس نهادهای تخصصی مبارزه با فساد در کشورهای مختلف یکی از مهم‌ترین ابتکارات ملی برای مقابله با فساد محسوب می‌شود. این‌گونه اقدامات به‌عنوان عنصر اصلی اصلاحات نهادی مطرح می‌شود؛ اما به‌رغم آنکه تأسیس نهادهایی از این دست با خوش‌بینی بسیار همراه بود، تجربه نشان می‌دهد کارایی نهادهای مبارزه با فساد تا حد زیادی از یک کشور به کشور دیگر متفاوت است، به‌گونه‌ای که نهادهای توانمند مبارزه با فساد از امکانات خوب، رهبری قدرتمند و از درجه سلامت و تعهد بالایی برخوردارند؛ این درحالی است که نهادهای ضعیف‌تر مبارزه با فساد از اراده سیاسی ضعیف، امکانات و ظرفیت محدود رنج می‌برند. آشنایی با نهادهای مقابله با فساد در جهان یکی از اولین گام‌ها در راه اثربخش نمودن فعالیت‌های ضد فساد است. دایره المعارف حاضر نهادهای مبارزه با فساد در کشورهای مختلف را در مقابل دید خوانندگان خود به تصویر می‌کشد؛ علاوه بر ایجاد امکان آشنایی با این مراکز از احتمال درس‌آموزی یا اخذ ایده‌های جدید با نگاه به تجارب دیگران، سخن می‌گوید.

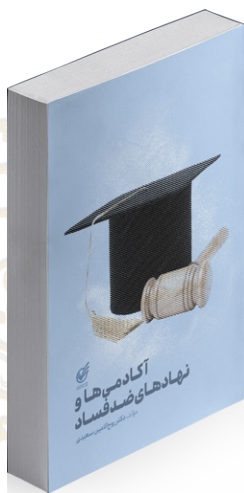

این کتاب، بخشی از مرحله اول پروژه‌ای به نام «برنامه مدیریت سالم جنگل» مربوط به سازمان شفافیت بین‌الملل است. هدف از این پروژه، تهیه ابزار برای ادارات محلی فعال در مدیریت جنگل و اجرای طرح شفاف‌سازی در سطح ملی در منطقه آسیا - اقیانوسیه می‌باشد تا به کمک آن بتوان در منطقه، موارد زیر را مورد بررسی قرار داد:

- ارزیابی خطر جهت شناسایی اولویت‌های مبارزه با فعالیت‌های فسادآور؛ ارزیابی ابزار موجود مبارزه با فساد؛ رصد ابزارهای اولویت‌دار برای مقابله با فساد در منطقه. این دستورالعمل، مبنایی برای مقابله با فساد و مهار فعالیت‌های غیرقانونی مانند قطع غیرمجاز درختان فراهم می‌آورد. کتاب حاضر حاوی نمونه‌ای از فعالیت‌های نظارت و بازرسی است که در قالب چک‌لیست‌های این حوزه و با عنوان پیوست‌های کاربردی تهیه شده‌اند و می‌توانند الهام‌بخش فعالیت‌هایی از این دست در دیگر بخش‌ها باشند.

اندونزی از اوایل قرن بیستم با هدف فسادستیزی، دو نهاد «کمیسیون مبارزه با فساد» و «دادگاه مبارزه با فساد» را تأسیس کرد. این کتاب به بخش مهمی از چالش‌ها تأسیس این نهادها پرداخته است و آن‌ها را با ذکر مصادیقی از پرونده‌های بررسی شده در این دو نهاد واریسی نموده است. سیررسیدگی به این پرونده‌ها می‌تواند درس‌های خوبی برای علاقه‌مندان و فعالان مبارزه با فساد به همراه داشته باشد و تجارب ارزشمندی را در اختیار آنان قرار دهد.

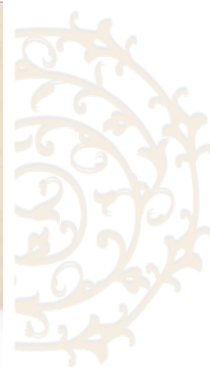
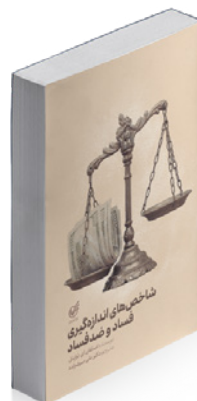
هدف اصلی این کتاب تشریح و تحلیل فرایندهای قضایی و تغییرات قانونی است تا نشان دهد، که قوانین در اندونزی جدید، چندان بی‌تناسب نیست. درواقع این کتاب به دنبال تأکید بر اهمیت استمرار قوانین و فرایندهای قانونی برای موفقیت آتی اصلاحات حکمرانی در اندونزی است.

امروزه مبارزه با فساد هم مطالبه افکار عمومی و نهادهای غیردولتی درون قلمرو ملی و هم مطالبه نهادهای بین‌المللی از دولت‌ها محسوب می‌شود. اکنون فساد به‌عنوان یکی از موانع ساختاری موجود بر سر راه حکمرانی خوب شناخته شده است. تجلی فسادستیزی در حکمرانی خوب تنها به قوای اجرایی کشور محدود نمی‌شود؛ بلکه یک نظام سیاسی علاوه بر مجریان و دولتمردان پاک‌دست و سالم باید نظام حقوقی و قانونی کارآمد و نیز سیستم قضایی مقتدر برای مقابله مؤثر با فساد داشته باشد.

هدف اصلی این کتاب شناسایی نهادهای و آکادمی‌های تخصصی و پیشرفته ضد فساد در نقاط مختلف جهان، بررسی تطبیقی نحوه عملکرد، مطالعه الگوهای آموزشی و عملیاتی آنان و نیز ارائه الگوی کاربردی برای انجام اقدامات مشابه در اختیار نهادهای ذی‌ربط در جمهوری اسلامی ایران است.

شاخص‌های اندازه‌گیری فساد و ضد فساد شامل مطالبی درخصوص انواع داده‌ها، مدل‌ها، ارزیابی و ارزیابی اثربخشی، رویکردهای اندازه‌گیری و شاخص‌های ترکیبی اندازه‌گیری فساد و ضد فساد است. این کتاب در فصول مختلف خود، با انواع شاخص‌های اندازه‌گیری فساد و سپس ارائه مثال‌های عملی از تلاش برای سنجش فساد می‌کوشد تا خوانندگان را با این روش‌ها آشنا سازد. از آنجاکه کنشگران فساد می‌کوشند تا رد پایی از فساد خود به جا نگذارند، دنبال کردن اقدامات فسادآمیز و سنجش میزان وقوع آن بسیار دشوار است؛ به همین دلیل، سنجش فساد گاه با روش‌های مستقیم و اغلب با روش‌های غیرمستقیم صورت می‌گیرد. مفید بودن این اثر در راهنما بودن آن برای کاربران جهت اندازه‌گیری فساد، ضدفساد، شفافیت، پاسخ‌گویی و درستکاری است.

یکی از مهم‌ترین و اثربخش‌ترین ابزارها برای مقابله با فساد مالی کارکنان، نظارت بر اموال و دارایی‌های مقامات و مسئولین دولتی و جرم‌انگاری افزایش نامشروع آن است. این کتاب توسط سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) تهیه گردیده است و تحلیلی ساختار یافته از اقدامات صورت گرفته در زمینه «اظهار دارایی‌ها» در اروپای شرقی و آسیای مرکزی و برخی از کشورهای عضو OECD در اروپای غربی و آمریکای شمالی (کشورهای لیتوانی، رومانی، اکراین و اسپانیا) ارائه می‌کند. پیشنهادها و یافته‌های این کتاب می‌تواند برای نهادهای نظارتی مفید واقع گردد و از یافته‌های آن در زمینه ارائه پیشنهادها مناسب در راستای قانون‌گذاری و ایجاد سیستم کارا و اثربخش برای اعلام اموال مسئولین و کارکنان دولتی، در کشور استفاده نماید.

در سراسر دنیا فساد در دولت، یعنی استفاده مقامات و مسئولین دولتی از قدرت خود در جهت منافع شخصی، که تأثیر بسیار منفی بر کشورها دارد. در حقیقت، هیچ موضوعی به اندازه فساد دارای تأثیر منفی بر حکومت و حکمرانی نیست. در این کتاب مشکل چگونگی مبارزه با فساد در بخش عمومی مورد بررسی قرار می‌گیرد. کتاب مذکور تحلیل جامع از فساد ارائه می‌دهد و نه تنها مشکلات ناشی از فساد را مطرح می‌سازد؛ بلکه راه‌حلهایی نیز برای طیف گسترده‌ای از مظاهر فساد در ادارات مالیاتی، برنامه‌های مخارج دولتی، و حوزه‌های دیگر سیاست مالی و مدیریت مالی ارائه می‌دهد. این مباحث و تحلیل‌ها با ذکر نمونه‌های واقعی از سراسر دنیا و بیان تحلیل‌های تجربی روشن‌تر شده و بیشتر توضیح داده می‌شود؛ به‌ویژه، نمونه‌های خاص کشوری برای مشخص کردن مسائل و موضوعات کلیدی و درس‌های ارزشمندی که برای کاهش فساد مورد استفاده قرار می‌گیرد.

این کتاب توسط وینای بارگاو و امیل بلون گیتا به رشته تحریر درآمده و انتشارات سازمان بازرسی کل کشور آن را منتشر کرده است. کتاب به مطالعه موردی وضعیت فساد در چند کشور منتخب آسیایی شامل فیلیپین، کره جنوبی، تایلند و اندونزی پرداخته و اقدامات این کشورها را مورد بررسی قرار داده است. کتاب شامل هفت فصل است:

- مقدمه‌ای بر چالش فساد در آسیا
- ساختاری تحلیلی برای بهبود و اثرگذاری
- ابتکارات مبارزه با فساد در فیلیپین
- سلطه بر دولت تحت حکمرانی
- مهار فساد (ارثاء) در تایلند
- شرایط فساد در اندونزی
- نتیجه‌گیری: آموزه‌ها و نتایج حاصل از به چالش کشیدن فساد در آسیا

هم‌راستا در اجرای سند تحول و تعالی قوه قضائیه

کتاب‌هایی با موضوع شفافیت و تعارض منافع

شناسایی نقاط گلوگاهی در نظام اداری و نظارتی کشور، گام نخست در مسیر پیشگیری از فساد و ارتقای سلامت نظام اداری است. مجموعه کتاب‌های منتشرشده با محوریت «شفافیت» و «تعارض منافع» از سوی انتشارات سازمان بازرسی کل کشور، در راستای عمل به تکلیف محول به سازمان بازرسی در سند تحول و تعالی قوه قضائیه و برگزاری جشنواره شفافیت و تعارض منافع و همچنین تحلیل ریشه‌ای بسترهای فسادزا، به تصمیم‌سازان و نهادهای نظارتی کمک می‌کند تا به جای واکنش به فساد رخ داده، به نحو پیشگیرانه در مسیر کاهش زمینه‌های بروز آن گام بردارند. این کتاب‌ها با بهره‌گیری از داده‌های میدانی، مطالعات تخصصی و تحلیل‌های تطبیقی، تصویری دقیق از نقاط حساس و بحران‌خیز در ساختار اداری ارائه می‌دهند.

- شعاع شفافیت در دایره حکمرانی
- سلامت اداری و نظام اداری سالم
- شفافیت، مبانی و الزامات نظری
- شفافیت در قوانین و مقررات کشور
- احکام قانونی ناظر به شفافیت
- تعارض منافع در ایران و جهان؛ ضوابط و مقررات
- قوانین و مقررات تعارض منافع
- نقش رسانه‌ها در فرایند نظارت و ایجاد شفافیت
- سنجش شفافیت در دستگاه‌های اجرایی
- قوانین در ترازوی شفافیت
- مجموعه چهارجلدی مقالات اولین همایش ملی ارتقای شفافیت
- گزیده برترین مقالات اولین همایش ملی ارتقای شفافیت

در جوامع مدرن امروزی، رسانه‌های ارتباط جمعی (اعم از مطبوعات، رادیو، تلویزیون و خبرگزاری‌ها) به عنوان نمایندگان افکار عمومی، یکی از ابزارهای مهم نظارت همگانی بر محیط سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی محسوب می‌شود. در این راستا کتاب حاضر صرفاً نقش رسانه‌های جمعی رسمی یا رسانه‌های جریان اصلی را در نظارت بر سازمان‌ها و ایجاد شفافیت به‌ویژه سازمان‌های دولتی بررسی می‌کند. موضوع اصلی این کتاب رسانه‌ها و نظارت است؛ بر همین اساس سؤال آغازین این است «رابطه رسانه‌ها و نظارت چیست؟» رسانه‌های جمعی (مطبوعات، رادیو و تلویزیون و خبرگزاری‌ها) به عنوان یک نهاد اجتماعی و مدنی، همواره از عوامل و متغیرهای مهم در بحث نظارت بر محیط و حراست از آن از طریق اطلاع‌رسانی، آگاهی بخشی، تحلیل، تفسیر و نقد رویدادها بوده‌اند؛ تا جایی‌که برخی از نظریه‌پردازان ارتباطات، نخستین و مهم‌ترین نقش رسانه‌ها را نظارت بر محیط زندگی انسانی می‌دانند.

به اعتقاد متخصصان، در مجموعه‌ای که فساد و عدم شفافیت توأمان وجود داشته باشد، افراد سالم جای خود را به افراد ناسالم می‌دهند و بدین ترتیب، کل مجموعه دچار فساد می‌شود. امروزه بحث از سلامت نیروها و سازمان‌ها در جهان به یکی از مهم‌ترین مباحث علمی و پژوهشی بدل شده است و مطالعات و تحقیقات بسیار متنوعی درباره سنجش سلامت افراد و سازمان‌ها و بنای نظام سالم به‌منظور پیشگیری و مقابله با فساد انجام گرفته است؛ از این رو در این اثر سعی بر آن است تا ضمن مروری بر مفاهیم، ریشه‌ها و کارکردهای حوزه سلامت اداری، مبانی نظری الگوهای بررسی، سنجش و اجرای سلامت اداری در کشورهای و سازمان‌های مختلف مورد بحث قرار گیرد.

تحقق شفافیت نیازمند اراده سیاسی قوی است و اگر نباشد، قوانین مهمی نیز که برای تحقق برخی از ابعاد شفافیت تصویب شده‌اند، چندان قابل اجرا نخواهد بود. به‌رغم آنکه برخی تدابیر شفاف‌کننده در نظام حقوقی ما وجود دارد؛ اما باید توجه داشت؛ این تدابیر با روش‌هایی که عمدتاً از سوی مخالفان آن‌ها به‌کار گرفته می‌شود خنثی یا کم‌اثر می‌گردد؛ اعتماد عمومی به دولت تضعیف می‌شود؛ فساد به‌ویژه در نتیجه رانت‌های اطلاعاتی شیوع نگران‌کننده پیدا می‌کند و ده‌ها پیامد دیگر از این قبیل. کتاب حاضر براین اساس به رشته تحریر درآمده است تا بتواند گامی در جهت ترویج شفافیت بیشتر امور در کشور باشد.

در نظام حقوقی ایران صرفاً قوانین پراکنده‌ای در زمینه تعارض منافع وجود دارد و عمده‌ترین اقدام در این خصوص ارائه طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع به مجلس شورای اسلامی بوده است که همچنان بررسی آن ادامه دارد. کتاب حاضر دارای چهار گفتار است. گفتار اول این کتاب قوانین و مقرراتی که در خصوص مدیریت تعارض منافع در کشورهای اروپایی وجود دارد را مورد بررسی قرار داده است. گفتار دوم به بررسی و مقایسه قوانین تعارض منافع در سه نظام پیشرو در این زمینه (کره جنوبی، برزیل و اتحادیه اروپا) می‌پردازد. گفتار سوم فساد و تعارض منافع در انگلستان را مورد بحث و بررسی قرار داده است. بخش پایانی کتاب به نقد و بررسی لایحه نحوه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی اختصاص یافته است.

شاخص‌های اندازه‌گیری فساد و ضد فساد شامل مطالبی درخصوص انواع داده‌ها، مدل‌ها، ارزشیابی و ارزیابی اثربخشی، رویکردهای اندازه‌گیری و شاخص‌های ترکیبی اندازه‌گیری فساد و ضد فساد است. این کتاب در فصول مختلف خود، با انواع شاخص‌های اندازه‌گیری فساد و سپس ارائه مثال‌های عملی از تلاش برای سنجش فساد می‌کوشد تا خوانندگان را با این روش‌ها آشنا سازد. از آنجاکه کنشگران فساد می‌کوشند تا رد پایی از فساد خود به جا نگذارند، دنبال کردن اقدامات فسادآمیز و سنجش میزان وقوع آن بسیار دشوار است؛ به همین دلیل، سنجش فساد گاه با روش‌های مستقیم و اغلب با روش‌های غیرمستقیم صورت می‌گیرد. مفید بودن این اثر در راهنما بودن آن برای کاربران جهت اندازه‌گیری فساد، ضدفساد، شفافیت، پاسخ‌گویی و درستکاری است.

شفافیت، نه تنها معیار مهمی برای سنجش عملکرد دولت‌ها، بلکه ابزاری قدرتمند، برای تقویت مشارکت شهروندان، در فرایندهای تصمیم‌گیری و نظارت بر عملکرد نهادها به شمار می‌آید. تحقق پیامدهای شفافیت، نیازمند ابزارهای مشخص و ساختارمندی است که در این میان وضع قوانین و مقررات شفاف‌سازی، نقش اساسی ایفا می‌کند. برای دستیابی به شفافیت واقعی، باید سازوکارهای نظارت، اجرا و ارزیابی قوانین شفاف‌سازی موردتوجه قرار گیرد؛ به همین دلیل، بررسی دقیق قوانین و تحلیل شاخص‌های شفافیت در آن‌ها، اقدامی ضروری است. این تحلیل‌ها نقاط قوت و ضعف قوانین موجود را شناسایی می‌کنند. این کتاب تلاشی است برای ارائه دیدگاهی درباره نقش شفافیت، در حکمرانی و تحلیل جایگاه قوانین مرتبط با آن، در نظام حقوقی ایران.

نظارت، پیشگیری و مطالبه‌گری شفافیت، توسط سازمان بازرسی کل کشور از دستگاه‌ها، مسبوق به پیش‌نیازها و الزاماتی است که از درک چرایی لزوم شفافیت تا نشر و اشاعه فرهنگ شفافیت‌گرایی، از طریق آموزش‌های عمومی و آموزش‌های اختصاصی را شامل می‌شود و طبعاً جمله این موارد منوط به این است که نخست قوانین و مقررات پراکنده موجود در این موضوع، در مجلد یا مجلداتی گردآوری و با ترتیبی هدفمند تنظیم و منتشر شود تا پس از رساندن پیام این قوانین و مقرره‌ها به آستانه آگاهی مخاطبان آن، در گام بعدی بتوان از مطالبه شفافیت سخن گفت. این کتاب باهدف گردآوری مواد قانونی و مقرره‌ای پراکنده ناظر به شفافیت و شفافیت‌خواهی تدوین و تنظیم گردیده است؛ هدفی که از پس آن می‌توان مطالبه‌گری دستگاه‌های نظارتی به‌ویژه شفافیت‌خواهی سازمان بازرسی کل کشور را عقلانی‌تر، منصفانه‌تر و ممکن دانست.

فرهنگ سازی؛ پایه گذار آینده سلامت اداری کتاب‌هایی برای تبیین مفاهیم حوزه سلامت اداری از کودکی و نوجوانی

انتشارات سازمان با باور به اهمیت فرهنگ سازی از سنین پایین، مجموعه‌ای ۵ جلدی با عنوان «داستان‌های فسادستیزان آینده» را منتشر کرده است که در آن مفاهیم بنیادین سلامت اداری و مبارزه با فساد به زبان ساده و قابل فهم در قالب داستان برای کودکان و نوجوانان تبیین شده است. این مجموعه، ضمن پرداختن به موضوعاتی همچون شفافیت، پاسخگویی، تعارض منافع، گزارشگری فساد، امانت، اعتماد، عدالت و نظارت همگانی، می‌کوشد تا مطالبه‌گری آگاهانه و مسئولانه در نسل آینده را تقویت کند.

این پروژه که آغازگر برنامه‌ای مستمر برای آموزش مفاهیم کلیدی سلامت اداری به گروه‌های کودک و نوجوان است، نشان‌دهنده رویکرد نوآورانه انتشارات سازمان در تعامل با مخاطبان است. هدف اصلی، ایجاد بستری مناسب برای آشنایی نسل‌های آینده با ارزش‌های اخلاقی و حقوقی مرتبط با سلامت اداری و فسادستیزی است، تا با بهره‌گیری از این آموزه‌ها، آینده‌ای پاک‌تر و سالم‌تر برای جامعه رقم بزنند.

پیام قانون، راهنمای عمل و مطالبه‌گری کتاب‌هایی برای تسهیل فهم و اجرای قوانین در نظام اداری و تقویت مطالبه‌گری

یکی از دستاوردهای برجسته انتشارات سازمان، انتشار مجموعه سه‌جلدی «قوانین و مقررات حوزه سلامت اداری» و مجموعه سه‌جلدی «احکام و تکالیف قانونی در برنامه هفتم پیشرفت کشور» است. مجموعه‌هایی که برای اولین بار کلیه قوانین مرتبط با سلامت نظام اداری را در یک مجموعه گردآوری کرده است. این کتاب‌ها به‌گونه‌ای تدوین شده‌اند که علاوه بر آشنایی دستگاه‌های اجرایی با احکام و تکالیف قانونی خود، زمینه پیاده‌سازی دقیق و مؤثر این قوانین را فراهم می‌آورند و نقش مهمی در ارتقای شفافیت و پاسخگویی در نظام اداری ایفا می‌کنند.

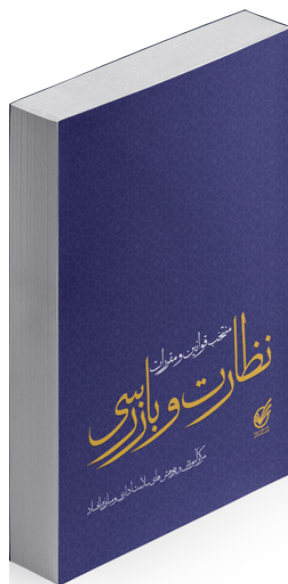
علاوه بر این، این مجموعه برای دستگاه‌های نظارتی، به‌ویژه سازمان بازرسی کل کشور، ابزاری کلیدی به‌شمار می‌رود که با استفاده از آن می‌توانند مطالبه‌گری قانونی و نظارت بر اجرای دقیق قوانین را با دقت و قدرت بیشتری انجام دهند. اختصاص یک جلد از این مجموعه به سازمان بازرسی و دو جلد دیگر به دستگاه‌های اجرایی، نمایانگر رویکرد جامع و هدفمند این پروژه در تقویت سلامت اداری از طریق آگاهی‌بخشی و حمایت قانونی است.

- مجموعه سه‌جلدی قوانین و مقررات حوزه سلامت اداری و مبارزه با فساد
- منتخب قوانین و مقررات نظارت و بازرسی
- روش‌شناسی و اولویت‌بندی نظارت بر سیاست‌های کلان
- مجموعه سه‌جلدی قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران
- تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قانون برنامه ششم توسعه
- تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت
- تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قوانین و مقررات سلامت اداری و استخدامی
- تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قوانین و مقررات تولیدی
- رویه قضایی و قوانین موضوعه درمورد جرائم کارکنان دولت
- تشخیص جرم از تخلف
- مجموعه نظریات کمیسیون حقوقی
- مراجع صالح رسیدگی به تخلفات و جرایم کارکنان دولت

پدیدآورندگان این مجموعه براساس باور به لزوم تصویب، تنقیح، پالایش و مناسب‌سازی قوانین و مقررات، به‌عنوان پیش‌نیاز حل مشکل فساد گردآوری کتاب را، وجهه همت خود قرار دادند. ماحصل این تلاش در قالب سه مجلد پیش‌روی، تقدیم گردید؛

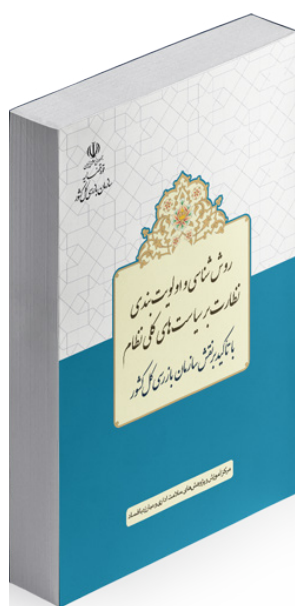
- جلد نخست به قوانین حوزه سلامت اداری و مبارزه با فساد اختصاص یافته است.
- جلد دوم به مقررات؛ اعم از آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها، بخش‌نامه‌ها، منشورها، شیوه‌نامه‌ها و برنامه‌ها
- جلد سوم که مختص سازمان بازرسی کل کشور است و تکالیف و اختیارات سازمان بازرسی کل کشور در آینه قوانین و مقررات را در خود دارد.

به‌منظور ارتقای سطح آشنایی، تسلط و سهولت دسترسی مدیران و کارکنان دستگاه‌های مشمول بازرسی و بعضاً کارکنان سازمان بازرسی کل کشور به قوانین و مقررات مرتبط به امر نظارت و بازرسی، سعی شد تا برخی از قوانین و مقررات پرکاربرد این حوزه در یک مجموعه گردآوری و تدوین شود. این مجموعه مشتمل بر هشت قانون است: قانون تشکیلات سازمان بازرسی کل کشور، آیین‌نامه اجرایی آن، دستورالعمل ماده ۶۵ آیین‌نامه اجرایی قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور، قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مبارزه با فساد، آیین‌نامه اجرایی تبصره ۴ ماده ۶ آن، قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با فساد، قانون حمایت از گزارشگران فساد و آیین‌نامه اجرایی فصل دوم آن.

هریک از مجلدات این اثر بنا بر ضرورت آگاهی گروه خاصی از مخاطبین تدوین شده است؛ یکی بازرسان و کارشناسان سازمان بازرسی که وظیفه نظارت دارند؛ دیگری دستگاه‌های اجرایی تابعه قوای سه‌گانه و سوم قوه قضائیه از حیث نقش مثبتی که در اجرای این قانون از راه تعامل با قوه مجریه می‌تواند داشته باشد؛ از این رو تفکیک مطالب هر جلد به شرح زیر است: جلد اول: «احکام و تکالیف دستگاه‌های اجرایی»؛ جلد دوم: «احکام و تکالیف قوای سه‌گانه و دستگاه‌های اجرایی»؛ جلد سوم: «تعامل قوای قضائیه و مجریه در قانون برنامه هفتم» که به بحث از احکام و تکالیف منبعت از قانون برنامه هفتم پیشرفت، ناظر به تعامل میان قوای قضائیه و مجریه می‌پردازد.

با توجه به اهمیت نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی نظام و نقشی که سازمان بازرسی کل کشور در این باره دارد، مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد نسبت به تدوین روش‌شناسی نظارت بر سیاست‌های کلی نظام متناسب با وظایف و اختیارات سازمان بازرسی کل کشور، اقدام نمود. این اثر حاصل اقدام مزبور است که در چهار فصل تنظیم شده است: فصل نخست، روش‌شناسی نظارت بر سیاست‌های کلی نظام با توجه به جایگاه حقوقی سازمان بازرسی کل کشور؛ در فصل دوم: اهم قوانین و مقررات مرتبط با هر یک از سیاست‌های کلی دارای اولویت مطابق با تبصره ۲ ماده ۳۰ آیین‌نامه نظارت؛ فصل سوم ارتباط سیاست‌های کلی نظام با هر یک از بازرسی‌های امور سازمان و در فصل پایانی نیز ارتباط گلوگاه‌های فساد با هر یک از سیاست‌های کلی نظام ارائه شده است.

نظارت سازمان بر اجرای قوانین، یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌هایی است که می‌تواند به اثربخشی و کارایی بیشتر قوانین منجر گردد. این امر موجب گردید مرکز آموزش پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد سازمان نسبت به احصاء، تقسیم‌بندی و تفکیک تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قوانینی که تعداد قابل توجهی از سازمان‌ها، وزارتخانه‌ها، نهادها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی مشمول آن هستند در چهار مجلد اقدام نماید تا بدین‌وسیله، بازرسان بتوانند با سهولت بیشتری بر اقدامات دستگاه‌های دولتی (فعل و یا ترک فعل) نظارت داشته باشند. کتاب حاضر، شامل تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قوانین و مقررات سلامت اداری و استخدامی به تفکیک دستگاه‌های اجرایی است.

نظارت سازمان بر اجرای قوانین، یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌هایی است که می‌تواند به اثربخشی و کارایی بیشتر قوانین منجر گردد. این امر موجب گردید مرکز آموزش پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد سازمان نسبت به احصاء، تقسیم‌بندی و تفکیک تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قوانینی که تعداد قابل توجهی از سازمان‌ها، وزارتخانه‌ها، نهادها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی مشمول آن هستند در چهار مجلد اقدام نماید تا بدین‌وسیله، بازرسان بتوانند با سهولت بیشتری بر اقدامات دستگاه‌های دولتی (فعل و یا ترک فعل) نظارت داشته باشند. کتاب حاضر، شامل تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به تفکیک دستگاه‌های اجرایی است.

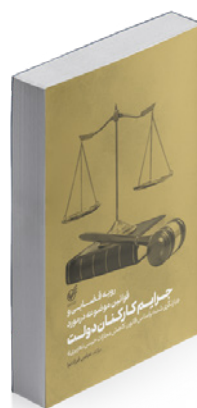
نظارت سازمان بر اجرای قوانین، یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌هایی است که می‌تواند به اثربخشی و کارایی بیشتر قوانین منجر گردد. این امر موجب گردید مرکز آموزش پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد سازمان نسبت به احصاء، تقسیم‌بندی و تفکیک تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قوانینی که تعداد قابل توجهی از سازمان‌ها، وزارتخانه‌ها، نهادها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی مشمول آن هستند اقدام نماید تا بدین‌وسیله، بازرسان بتوانند با سهولت بیشتری بر اقدامات دستگاه‌های دولتی (فعل و یا ترک فعل) نظارت داشته باشند. کتاب حاضر، شامل تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قوانین و مقررات امور تولیدی به تفکیک دستگاه‌های اجرایی است.

نظارت سازمان بر اجرای قوانین، یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌هایی است که می‌تواند به اثربخشی و کارایی بیشتر قوانین منجر گردد. این امر موجب گردید مرکز آموزش پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد سازمان نسبت به احصاء، تقسیم‌بندی و تفکیک تکالیف دستگاه‌های اجرایی در قوانینی که تعداد قابل توجهی از سازمان‌ها، وزارتخانه‌ها، نهادها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی مشمول آن هستند اقدام نماید تا بدین‌وسیله، بازرسان بتوانند با سهولت بیشتری بر اقدامات دستگاه‌های دولتی (فعل و یا ترک فعل) نظارت داشته باشند. در کتاب حاضر، تکالیف مندرج در قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت به تفکیک دستگاه‌های اجرایی تنظیم گردیده است.

در این کتاب، رویه قضایی و نحوه عملکرد محاکم درخصوص اغلب جرائم مرتبط با کارکنان دولت تشریح شده است تا با توجه به آن‌ها مقنن نسبت به تصویب و تدوین قوانین کارآمد، محاکم و شعب رسیدگی‌کننده جهت برخورد قاطع با جرائم مزبور و قوه مجریه نسبت به اعمال نظارت‌های لازم و اصلاح شیوه‌های اداری جهت پیشگیری از وقوع جرم، موفق‌تر عمل نمایند؛ در این راستا ضمن بررسی نمونه‌ای از آراء محاکم، اصول علمی و رویه قضایی پیرامون جرائم مرتبط با کارکنان دولت و شدت عمل محاکم ترسیم گردیده است. اهداف کتاب عبارت است از اینکه از خلال تحلیل پیرامون تطبیق یا عدم تطبیق آراء منتخب با قانون، رویه قضایی مورد بحث قرار گیرد. ثانیاً متناسب با آراء صادره، برخی پرسش‌ها پاسخ داده شود؛ تصویری شفاف از رویکرد مراجع قضایی و رویه‌ها ارائه نماید و از این طریق زمینه را برای برخورد مؤثر و متناسب با جرایم کارکنان دولت فراهم کند.

جرائم و تخلفات شغلی اصطلاحاً به جرائم و تخلفاتی گفته می‌شود که توسط صاحبان هر حرفه و شغل در راستای مسئولیتی که سازمان مربوطه به فرد داده صورت می‌گیرد؛ به تعبیر دیگر، جرائم و تخلفات شغلی کارکنان دولت، مواردی هستند که از طرف کارمندان، به اعتبار شغل و وظیفه اداری سر می‌زند؛ لذا در کنار جرائمی که ممکن است به عنوان شهروند عادی جامعه مرتکب شوند، امکان انتساب جرائم ناشی از کار دولتی نیز وجود دارد و در مواردی هم قانون‌گذار اقدام به اعمال مجازات‌های شدیدتر درخصوص کارمندان نموده است؛ بر این اساس آگاهی از مفهوم جرم و تخلف و وجوه افتراق و اشتراک آن‌ها، نقش مهمی در سیاست‌گذاری و در نهایت سالم‌سازی فعالیت‌های اداری دارد و ناظران نیز با اشراف بیشتر به مباحث مختلف جرم و تخلف، می‌توانند حسب مورد، متناظر با یافته‌های نظارت و بازرسی در تهیه گزارش‌های اختصاصی از این کتاب استفاده نمایند.

سازمان بازرسی کل کشور، در اجرای اصل ۱۷۴ قانون اساسی، وظیفه نظارت بر حسن جریان امور و اجرای صحیح قوانین را برعهده دارد. متعاقب ایفای مأموریت‌های محوله، با اتکا به یافته‌ها، بازرسی یا هیئت بازرسی، مکلف است مستند به بندهای (ج) و (د) ماده ۲ قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور، همچنین در اجرای ماده ۴۷ آیین‌نامه اجرایی قانون مذکور، چنانچه در مأموریت نظارت و بازرسی، وقوع تخلف یا جرمی که دارای حیثیت عمومی است کشف گردد، نسبت به تهیه گزارش اختصاصی اقدام نماید؛ بر این پایه، ضرورت دارد بازرسی با مفهوم تخلف و جرم و انواع آن‌ها آشنایی لازم را داشته باشد تا بتواند مراجعی که صلاحیت رسیدگی به گزارش‌های اختصاصی سازمان بازرسی کل کشور را دارند تشخیص دهد و در راستای قوانین و مقررات متناظر، با اشرافیت لازم به صلاحیت‌ها، نسبت به تعیین مرجع صالح اقدام نماید و این همان هدفی است که بر مبنای آن کتاب حاضر به رشته تحریر درآمده است.

کتاب حاضر که حاوی مجموعه کامل نظریات حقوقی سازمان، حاصل تلاش علمی معاونان، برخی مدیران و همکاران قضایی سازمان بازرسی کل کشور است. در این کتاب مجموعه نظرات کمیسیون حقوقی سازمان بازرسی کل کشور، مشتمل بر نظرات صادره طی سال‌های ۱۳۷۵ (سال تأسیس کمیسیون حقوقی) تا ۱۴۰۲ است. به‌طور طبیعی در صدور هر نظریه قوانین و مقررات زمان حاکم، مطمع نظر کمیسیون قرار گرفته و ممکن است با تحولات و تغییرات بعدی در قوانین و مقررات، میزان قابلیت استناد به آن در زمان حاضر و پس از آن دستخوش تغییراتی شود؛ به همین منظور در راستای سهولت مطالعه مطالب، قوانین و مقررات مورد استناد، به‌صورت پی‌نویس درج گردیده و فهرست آن از دو حیث موضوع و زمان تمیز و تقریر یافته است.

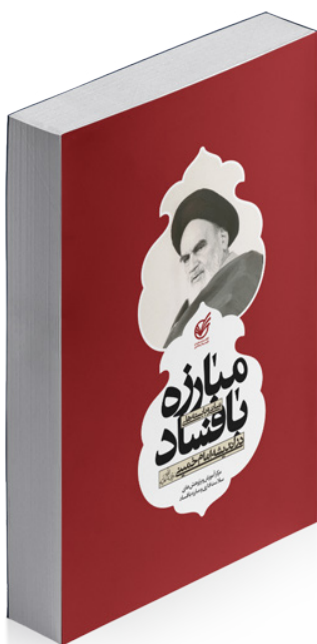

**اندیشه‌های فسادستیزانه امامین انقلاب؛ منشور
مبارزه با فساد و تضمین سلامت اداری
کتاب‌هایی بی‌سابقه از منظومه فکری امام (ره) و مقام
معظم رهبری در مسیر سلامت اداری**

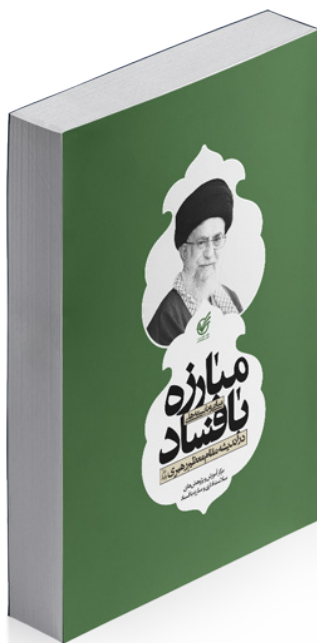
این دو اثر تخصصی با هدف تبیین و نشر اندیشه‌های ناب امامین انقلاب در حوزه سلامت اداری و مبارزه با فساد، برای نخستین بار منتشر شده است. کتاب‌های «مبارزه با فساد در اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)» و «مبارزه با فساد در اندیشه حضرت امام خمینی (ره)» که به همت پژوهشگران مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد تهیه شده‌اند، تصویری جامع و مستند از دیدگاه‌های این دو شخصیت برجسته در مبارزه با فساد ارائه می‌دهند.

این دو کتاب که در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران (اردیبهشت ۱۴۰۴) با استقبال چشمگیر مخاطبان عام و خاص مواجه شدند، نمادی از تلاش سازمان در گسترش فرهنگ سلامت اداری و فسادستیزی است. انتشار این آثار گامی مهم در معرفی و انتقال آموزه‌های امامین انقلاب به نسل‌های جدید و علاقه‌مندان به مباحث سلامت اداری محسوب می‌شوند و نشانه تعهد سازمان به حفظ و ترویج ارزش‌های انقلابی و اخلاقی در مسیر تحقق سلامت نظام اداری است.

شناخت، تدوین و تبیین مبانی و بایسته‌های مبارزه با فساد در اندیشه رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی(ره)، یکی از دغدغه‌ها و نیازهای سازمان بازرسی کل کشور بوده است؛ در همین راستا مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد، مجلدی را به این موضوع اختصاص داده و منتشر کرده است تا به‌مثابه چراغ و نقشه راهی، برای حکمرانی خوب در کشور، در تدوین سیاست‌های کلی سلامت اداری و مقابله با فساد، راهنما و برای کنشگران مبارزه با فساد و فسادستیزان این عرصه راهگشا باشد. این کتاب، بنا بر یک تقسیم‌بندی منطقی در پنج بخش مبانی، عوامل، پیامدها، کنشگران، سامانه‌های و در نهایت تحلیل‌ها تنظیم شده‌اند.

شناخت، تدوین و تبیین مبانی و بایسته‌های مبارزه با فساد در اندیشه مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله)، نیز همچون اندیشه‌های رهبر فقید انقلاب اسلامی، از دیگر دغدغه‌ها و نیازهای مهم سازمان بازرسی کل کشور به‌شمار می‌آید؛ مرکز آموزش و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد، در همین راستا کتابی را تهیه، چاپ و منتشر کرده که امیدوار است به‌مثابه چراغ و نقشه راه برای حکمرانی خوب در کشور، در تدوین سیاست‌های کلی سلامت اداری و مقابله با فساد، راهنما و برای کنشگران این عرصه راهگشا باشد. کتاب حاضر بنا بر یک تقسیم‌بندی منطقی در پنج بخش؛ مبانی، عوامل، پیامدها، کنشگران، سامانه‌های و در نهایت تحلیل‌ها تنظیم شده‌اند.

**پیوند میان مقام نظرو میدان عمل؛ دانشجویان،
همراهانی پیشرو در مسیر مبارزه با فساد**
**کتاب‌هایی مبتنی بر پژوهش‌های پایان‌نامه‌ای و رساله‌های
تخصصی در حوزه سلامت اداری**

انتشارات سازمان بازرسی کل کشور در راستای تقویت پیوند میان دانش نظری و مهارت‌های عملی، توجه ویژه‌ای به حمایت و انتشار آثار پژوهشی دانشجویان در حوزه سلامت اداری و مبارزه با فساد داشته است. این حمایت‌ها منجر به شناسایی و گردآوری بیش از هزار رساله و پایان‌نامه تخصصی شده که حاصل تلاش علمی نسل جوان در این عرصه است. بخشی از این آثار در قالب کتاب منتشر شده‌اند تا علاوه بر بهره‌مندی جامعه علمی و اجرایی، پلی میان فضای اندیشه‌ورزی دانشگاه و نیازهای واقعی نظام اداری کشور باشند. انتشار این کتاب‌ها، نمونه‌ای از تعامل مستمر سازمان با جامعه دانشگاهی و توجه به نوآوری‌های علمی در مسیر ارتقای سلامت اداری است. این اقدام نه تنها به افزایش غنای منابع علمی کمک می‌کند؛ بلکه موجب تقویت فرهنگ مبارزه با فساد در میان جوانان و متخصصان آینده کشور نیز می‌شود، که می‌تواند نقشی کلیدی در تحقق اهداف کلان نظام اداری سالم ایفا کند.

- نظارت بر نظارت‌گر
- نظام دادرسی اداری
- حکمرانی و کسری بودجه
- قفل فساد و کلید گشایش
- فسادزدایی در پرتو توانمندسازی
- استراتژی بانکی و بانکداری شفاف
- جرائم سازمان‌یافته و فساد گمرک
- مردم و گزارش به بازرسی کل کشور
- شفافیت اقتصادی در سایه حمایت کیفری

مطالعات آمبودزمانی، تقویت نظارت مردمی کتاب‌هایی درباره نهادهای رسیدگی به شکایات و تجارب کشورهای اسلامی در حوزه آمبودزمانی

همزمان با برگزاری چهارمین اجلاس مجمع آمبودزمان‌های عضو سازمان همکاری اسلامی به میزبانی سازمان بازرسی کل کشور (اردیبهشت ۱۴۰۴)، انتشارات سازمان باهدف پشتیبانی علمی و اعتلای گفتمان نظارت مردمی، مجموعه‌ای از آثار تخصصی در حوزه آمبودزمانی را منتشر کرد. این آثار که با تمرکز بر ساختارها، کارکردها و تجارب نهادهای رسیدگی به شکایات مردمی در کشورهای مختلف تهیه شده‌اند، دربردارنده بیش از ۱۰ عنوان کتاب تألیفی، ترجمه‌ای و گردآوری شده است که جایگاه علمی و مطالعاتی این حوزه را در نظام حکمرانی تقویت می‌کنند.

این کتاب‌ها به بررسی تطبیقی نهادهای آمبودزمانی، روش‌های میانجی‌گری، ارتباط این نهادها با جامعه، و نقش آن‌ها در پیشگیری از تخلفات اداری و تقویت سلامت حکمرانی می‌پردازد و می‌کوشد با بهره‌گیری از تجارب کشورهای اسلامی و غیراسلامی، پیوندی میان دانسته‌های نظری و کاربردهای عملی در حوزه نظارت شهروندی؛ و به‌ویژه پاسخی به نیاز روبه رشد دستگاه‌های نظارتی برای دسترسی به منابع معتبر و روزآمد در این زمینه ایجاد نماید.

- شکایت یک هدیه است
- آمبودزمان به مثابه یک نهاد جهانی
- راهنمای شیوه‌های بهینه در مبارزه با فساد
- تجارب آمبودزمانی و توسعه سیاسی در آسیا
- بررسی ابعاد حقوقی آمبودزمان در ایران و جهان
- مروری بر پژوهش‌های آمبودزمانی (منبع‌شناسی)
- عملکرد آمبودزمانی؛ شاخص‌های سنجش و ارزیابی
- رسیدگی به شکایات؛ نگاهی به تجربه کشورهای منتخب
- مجموعه مقالات سیزدهمین اجلاس آمبودزمان آسیایی
- کنودکاوی در قوانین، مقررات و ساختار نهادهای آمبودزمانی
- زبان تخصصی مبارزه با فساد، سلامت اداری و آمبودزمان‌ها
- برنامه‌ها و ابتکارات ویژه کشورهای اسلامی در زمینه فعالیت‌های آمبودزمانی
- معرفی سازمان بازرسی کل کشور آمبودزمان جمهوری اسلامی ایران
- منبع‌شناسی و فراترکیب مطالعات و پژوهش‌های آمبودزمانی
- مجموعه سخنرانی‌های سومین همایش بین‌المللی نهادهای آمبودزمانی
- کارنامه آمبودزمانی؛ نگاهی به شاخص‌های سنجش عملکرد آمبودزمانی

نهاد آمبودزمان علاوه بر نظارت‌هایی که از سوی پارلمان، دادگاه‌ها و دیگر نهادهای بخش عمومی صورت می‌گیرد، به عنوان عامل کنترلی بر قدرت اجرایی یا اداری عمل می‌کند. جدای از نقش تکمیلی که آمبودزمان برای دادگاه‌ها و محاکم اداری دارد، مزایای دیگری که عملکرد آمبودزمان‌ها به عنوان سازوکارهای حل مسالمت‌آمیز اختلافات در دیگر بخش‌های عمومی دارند را می‌توان غیررسمی بودن، سرعت و قابل دسترس بودن آن‌ها دانست.

وظیفه آمبودزمان‌ها مبارزه با بی‌عدالتی اداری و کمک به شکل‌گیری سیاست‌های عمومی خوب و بی‌عیب است. این کتاب به سازوکارهای سنجش عملکرد آمبودزمان و شاخص‌هایی می‌پردازد که با آن‌ها می‌توان میزان توفیق یا عدم توفیق عملکرد آن را اندازه گرفت.

این کتاب دربردارنده سخنرانی‌هایی است که در سومین همایش بین‌المللی نقش نهادهای آمبودزمانی با همکاری دفتر توسعه ملل متحد و حمایت‌های مالی آژانس همکاری و توسعه بین‌المللی و حضور رؤسا و نمایندگان آمبودزمانی ۲۶ کشور در شهر آنکارا برگزار شده بود. همایشی که اهداف ویژه زیر را دنبال می‌کرد؛ مساعدت درخصوص اصلاح رویه‌ها در ترکیه برای ارتقا و حمایت از حقوق بشر از طریق دانش و تجارب بین‌المللی؛ ایجاد شرایطی برای تبادل دانش و تجربه‌های متقابل میان کشورهای مختلف که بهترین رویه‌ها و فراگیری آموزه‌ها را در زمینه اقدامات مؤثر نهادهای آمبودزمانی به بحث بگذارند و عناصر اصلی را مورد بازشناسی قرار دهند؛ ارائه توصیه‌هایی برای اقدامات مؤثر آمبودزمان در ترکیه در راستای استانداردهای بین‌المللی.

سازمان‌ها برای پاسخگویی باید ساختار و نظام مناسبی برای رسیدگی به شکایات ایجاد کنند. یک نظام مقتدر برای رسیدگی به شکایات شهروندان بر پایه چند عنصر شکل می‌گیرد. در سازمانی که فرهنگ سازمانی آن مخالف با پذیرش شکایت و شاکی باشد، به رغم داشتن یک نظام خوب رسیدگی به شکایات و کارمندان ماهر، آن نظام رسیدگی به شکایات، کارآمدی پایینی خواهد داشت. یک نظام معیوب می‌تواند مانع از کار یک سازمان متعهد و کارکنان ماهر آن گردد. کارمندان فاقد مهارت و تعهد لازم برای رسیدگی درست به شکایات، می‌توانند باعث تضعیف بیشتر سیستمی گردند که دارای اختلالات دیگری است. این کتاب در پی آن است تا فرهنگ رسیدگی به شکایات را بر دیدگاه مدیران و کارکنان با فرمول «هدیه» غالب سازد. این کتاب نخستین بار در سال ۱۹۹۶ توسط جانل بارلو و کلاوس مولر منتشر گردیده و تاکنون به ۱۱ زبان ترجمه شده است.

آمبودزمان به مثابه یک نهاد جهانی

بررسی ابعاد حقوقی آمبودزمان در ایران و جهان

راهنمای شیوه‌های بهینه در مبارزه با فساد

زبان تخصصی مبارزه با فساد، سلامت اداری و آمبودزمان‌ها

معرفی سازمان بازرسی کل کشور آمبودزمان جمهوری اسلامی ایران

مروزی بر پژوهش‌های آمبودزمانی

آگاهی بخشی عمومی و ترویج ادبیات سلامت اداری با حضور در نمایشگاه‌های کتاب

ناشر تخصصی حوزه سلامت اداری و مبارزه با فساد

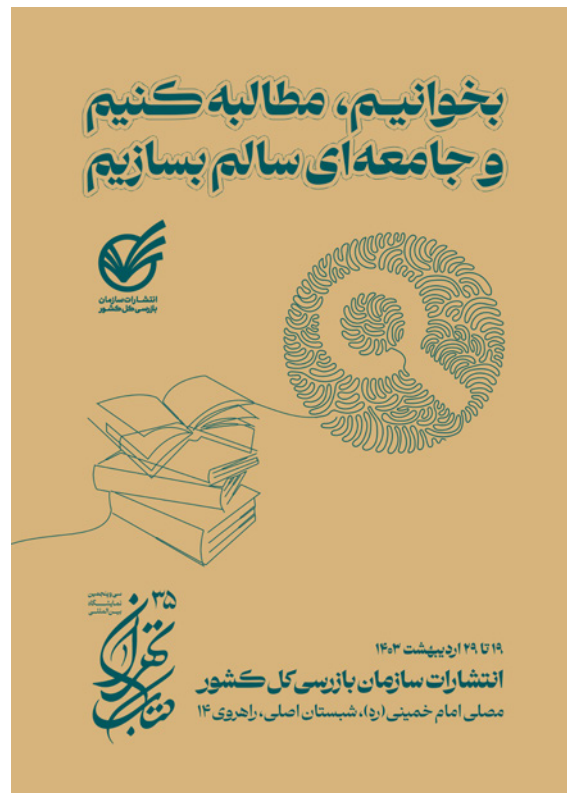
انتشارات سازمان بازرسی کل کشور باهدف گسترش ارتباط با جامعه، افزایش شناخت عمومی از ادبیات سلامت اداری و مبارزه با فساد و معرفی ظرفیت‌های علمی خود، در نمایشگاه‌های مهم کتاب کشور از جمله نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران حضور فعال دارد. این حضور نه تنها فرصتی برای عرضه مستقیم آثار منتشر شده است، بلکه امکانی برای شنیدن صدای مخاطبان، دریافت بازخوردهای مردمی و ارتقای رویکرد ارتباطی سازمان از مسیر فرهنگ و آگاهی عمومی محسوب می‌شود.

در غرفه انتشارات سازمان، مجموعه‌ای از کتاب‌های تألیفی و ترجمه‌ای در حوزه‌های نظارت، سلامت اداری، مبارزه با فساد و حکمرانی شفاف در معرض دید پژوهشگران، دانشجویان، فعالان رسانه‌ای و عموم مردم قرار گرفت. این فعالیت، یکی از اقدامات هدفمند برای بازکردن درهای سازمان به روی مردم، ترویج دانش تخصصی میان مردم و ارتقای گفتمان سلامت نظام اداری در فضای عمومی کشور است.

نمایشگاه سی و پنجم

انتشارات سازمان بازرسی کل کشور، نخستین بار با ۴۶ عنوان کتاب در سی و پنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران (نوزدهم تا بیست و نهم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳) به عنوان ناشر مستقل بخش عمومی، حضور یافت.

شعار انتشارات سازمان بازرسی کل کشور در این دوره، هم راستا با شعار سی و پنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران (بخوانیم و بسازیم)، به شکل زیر انتخاب شد: «بخوانیم، مطالبه کنیم و جامعه ای سالم بسازیم».

نمایشگاه اجلاس آمبودزمان

چهارمین اجلاس مجمع آمبودزمان‌های عضو سازمان همکاری اسلامی ۲۳ و ۲۴ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۴ در هتل پارسیان استقلال تهران به میزبانی سازمان بازرسی کل کشور به‌عنوان آمبودزمان جمهوری اسلامی ایران و با حضور ۱۷ کشور عضو از قاره‌های آسیا و آفریقا و با حضور ۲۶ هیئت همراه برگزار شد که حضور موفق انتشارات سازمان بازرسی کل کشور در حاشیه این اجلاس و ارائه کتب و آثار سازمان بازرسی در حوزه فسادستیزی، آمبودزمانی و فرهنگ‌سازی قابل‌توجه بود. استقبال کشورها و هیئت‌های شرکت‌کننده از نمایشگاه انتشارات سازمان و درخواست برای دریافت یک نسخه از کلیه آثار منتشر شده، هم‌نشان از توفیق در این مسیر داشت و هم‌گواهی بر لزوم ورود بیش‌ازپیش انتشارات به عرصه بین‌الملل و ارائه آثار سازمان به زبان‌های انگلیسی، عربی، فرانسه و ... بود.

نمایشگاه سی و ششم

انتشارات سازمان با پیش از ۱۰۰ عنوان کتاب در سی و ششمین نمایشگاه بین‌المللی تهران حضور پیدا کرد. شعار انتشارات سازمان بازرسی کل کشور در این دوره، هم راستا با شعار سی و ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران (بخوانیم برای ایران)، به شکل زیر انتخاب شد: «بخوانیم، برای صیانت از ایران».

انتشارات سازمان
بازرسی کل کشور

نگاهی به پرفروش ترین آثار در سی و ششمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران

۱۷ تا ۲۷ اردیبهشت ۱۴۰۴

منتخب قوانین و مقررات نظارت و بازرسی
گردآوری: محمد جواد حق شناس

تشخیص جرم از تخلف
تألیف: علی احمدی

مجموعه داستان های فسادستیزان آینده
تألیف: شیماناصری و مریم علیزادگان

آشنایی با جایگاه، وظایف و اختیارات
سازمان بازرسی کل کشور
تألیف: بهزاد غفاری مقدم

قانون برنامه هفتم پیشرفت، احکام و تکالیف
قوای سه گانه و دستگاه های اجرایی
به کوشش: مرکز آموزش و پژوهش

رویه قضایی و قوانین موضوعه
در مورد جرایم کارکنان دولت
تألیف: عباس فرزادنیا

مبانی و بایسته های مبارزه با فساد
در اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله العالی)
تألیف: جمعی از نویسندگان

مفاسد اقتصادی در طرح های عمرانی
تألیف: مهری سادات موسوی

تعارض منافع در ایران و جهان:
ضوابط و مقررات
تألیف و ترجمه: جمعی از نویسندگان

بازرس یار: درآمدی بر آنچه یک بازرسی باید بداند
تدوین: نصرالدین امین وزلی و حسین چهارپاشلو

رونمایی و نقد؛ پل ارتباطی میان کتاب و مخاطب

برگزاری جلسات تخصصی برای معرفی آثار جدید و تعمیق فهم مخاطبان از تولیدات انتشارات سازمان

انتشارات سازمان بازرسی کل کشور به منظور ارتقای کیفیت عرضه آثار علمی و تخصصی خود، جلسات رونمایی و نقد و بررسی کتاب‌ها را به صورت منظم برگزار می‌کند. این برنامه‌ها علاوه بر معرفی رسمی تازه‌های نشر، فرصتی فراهم می‌آورد تا نویسندگان، پژوهشگران، کارشناسان و مخاطبان تخصصی در فضایی علمی گردهم آیند و درباره محتوای کتاب‌ها به بحث و تبادل نظر بپردازند. چنین نشست‌هایی به تعمیق درک و فهم مطالب منتشر شده کمک می‌کند و کیفیت تولیدات علمی انتشارات را در مسیر بهبود مستمر قرار می‌دهد.

از سوی دیگر، این جلسات نقش مهمی در ایجاد ارتباط دوسویه میان تولیدکنندگان محتوا و مخاطبان دارند و باعث می‌شوند کتاب‌ها فراتر از قفسه‌ها، در محافل علمی و اجتماعی اثرگذار باشند. نقدهای سازنده و بازخوردهای ارائه شده در این نشست‌ها به نویسندگان کمک می‌کند تا در آثار بعدی خود، با دقت و عمق بیشتری به موضوعات بپردازند و نیازهای جامعه علمی و اجرایی را بهتر پاسخ دهند. به این ترتیب، برگزاری جلسات رونمایی و نقد، بخشی از استراتژی انتشارات برای پیوند علمی و عملی در حوزه‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد محسوب می‌شود.

عناوین برخی از این نشست‌ها به شرح زیر است:

- نظریات کمیسیون حقوقی
- تعارض منافع در ایران و جهان
- مجموعه سه جلدی قوانین و مقررات حوزه سلامت اداری و مبارزه با فساد
- مبارزه با فساد در اندیشه‌های امام خمینی (ره) و رهبر معظم انقلاب اسلامی

تقویت دانش تصمیم‌سازی حرفه‌ای در سازمان

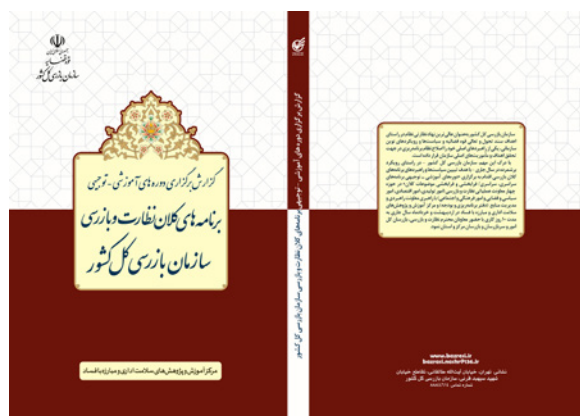
با انتشار بیش از ۳۰ عنوان گزارش راهبردی، پژوهشی و ویژه

انتشارات سازمان بازرسی کل کشور طی دو سال گذشته نقش مؤثری در پشتیبانی علمی و تحلیلی از فرآیندهای درون سازمانی ایفا کرده است. یکی از اقدامات محوری این حوزه، آماده‌سازی و انتشار بیش از ۳۰ عنوان گزارش پژوهشی، راهبردی و کاربردی در موضوعات تخصصی حوزه بازرسی، سلامت اداری و مسائل جاری کشور بوده است. این گزارش‌ها با هدف کمک به تصمیم‌گیری مدیران، ارتقای کیفیت مأموریت‌های بازرسی، و تبیین مبانی سیاست‌گذاری در حوزه‌های اولویت‌دار سازمان تهیه شده‌اند.

گزارش‌هایی مانند تحلیل عملکرد نهادهای اقتصادی در فرآیند بازرسی، بررسی قوانین و لوایح تأثیرگذار، یا تحلیل روندهای فساد از بخش‌های مختلف از جمله سلامت، مهاجرت یا تجارت خارجی، نمونه‌ای از رویکرد هدفمند انتشارات در این زمینه است. این گزارش‌ها ضمن استفاده در برنامه‌ریزی و اصلاح رویه‌ها، به عنوان مرجعی در جلسات تصمیم‌سازی و مشورتی در سطوح مختلف سازمان مورد توجه قرار می‌گیرند.

عناوین برخی از این گزارش‌ها به شرح زیر است:

- تحلیل یافته‌های گزارش‌های نظارت و بازرسی حوزه بانک و بیمه
- بررسی تنگنایهای اقتصادی کشور (آسیب‌ها، سیاست‌ها و تصمیم‌سازی)
- نقش قوه قضائیه در بهبود فضای کسب و کار
- چالش‌های واحدهای تولیدی در رابطه با استاندارد
- فساد در بخش سلامت
- بررسی و تحلیل شاخص حاکمیت قانون
- تجارب بین‌المللی در قانون‌گذاری برای مبارزه با شرکت‌های کاغذی
- روش‌های بهبود و تسهیل سرمایه‌گذاری خارجی در ایران
- رهافت اقتصادی و حقوقی در پرتو شعار سال ۱۴۰۲ (مهار تورم و رشد)
- بررسی وضعیت طرح سهمیه سوخت به مرزنشینان (طرح رزاق)
- نقد و بررسی لایحه ساختار، وظایف و اختیارات سازمان ملی مهاجرت
- نقش سازمان بازرسی کل کشور در بهبود تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری

«یژوهش‌های سلامت اداری»

نخستین فصلنامه علمی کشور در حوزه سلامت اداری و مبارزه با فساد

انتشارات سازمان بازرسی کل کشور در جهت پاسخ به نیازهای علمی و تخصصی جامعه دانشگاهی و حرفه‌ای، با انتشار نخستین فصلنامه علمی کشور در حوزه سلامت اداری، گامی مؤثر در ایجاد مرجعیت سازمان در دانش پیشگیری از فساد برداشته است. این فصلنامه که با عنوان اولیه «دانش ارزیابی» از سال ۱۳۸۷ فعالیت خود را آغاز کرده بود، در دوره اخیر با نگاهی نو، به «فصلنامه پژوهش‌های سلامت اداری» تغییر نام یافت و وارد فرآیند رسمی دریافت اعتبار علمی و رتبه از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری شد.

در دوره جدید انتشار، فصلنامه با برخورداری از مشارکت علمی ۱۲ استاد تمام و هفت دانشیار برجسته کشور، جایگاه خود را به عنوان تریبونی معتبر برای انعکاس یافته‌های پژوهشی در حوزه سلامت اداری، نظارت، شفافیت و مبارزه با فساد تثبیت کرده است. با طراحی و به‌روزرسانی سامانه اختصاصی به نشانی salamatedari-mag.ir، کلیه مراحل ارسال، داوری، و انتشار مقالات در این سامانه به‌صورت الکترونیکی و منطبق با استانداردهای علمی روز انجام می‌شود.

فصلنامه پژوهش‌های سلامت اداری نماد تعامل مؤثر میان سازمان بازرسی و جامعه دانشگاهی کشور است؛ چرا که بستر انتشار یافته‌های مسئله‌محور پژوهشگران و اساتید را در مواجهه با چالش‌های واقعی نظام اجرایی و اداری فراهم آورده است.

نشر تجارب جهانی برای مخاطب عام

مجله‌ای برای روایت تجربه‌های جهانی در فسادستیزی به زبان ساده و قابل فهم برای عموم

سازمان بازرسی کل کشور با انتشار مجله «تجارب ملل؛ فسادستیزی و ابتکار عمل» گامی مؤثر در ترویج دانش جهانی در حوزه مبارزه با فساد برداشته است. این مجله با بهره‌گیری از زبان ساده، روایت‌محور و قابل فهم، مجموعه‌ای از تجربه‌های موفق کشورها در زمینه شفافیت، نظارت، بازرسی، و ابتکارهای جهانی ضدفساد را در اختیار عموم قرار می‌دهد. تاکنون هفت شماره از این مجله منتشر شده که هر کدام به بخشی از روندهای بین‌المللی در این عرصه پرداخته و مجموعه‌ای از نهادها، شاخص‌ها و الگوهای جهانی را معرفی کرده‌اند.

شماره هفتم این نشریه به عنوان ویژه‌نامه آمبودزمان، برای نخستین بار به صورت دوزبانه (فارسی و انگلیسی) منتشر شده و بستری برای معرفی ظرفیت‌های دانشی و حرفه‌ای ایران در سطح بین‌المللی فراهم آورده است. این مجله، نه تنها به گسترش فرهنگ سلامت اداری در میان مخاطبان کمک می‌کند، بلکه با ترجمه و ساده‌سازی مفاهیم جهانی، راه را برای بهره‌مندی نهادهای داخلی از تجارب مؤثر جهانی هموار می‌سازد.

کمیسیون نشر؛

گامی برای استانداردسازی آثار

بهره‌گیری هدفمند از ظرفیت‌های علمی، تخصصی و دانشگاهی بیرون از سازمان در

فرایند تولید و ارزیابی آثار

در راستای تقویت بنیه علمی و ارتقای کیفی فرایندهای انتشارات، کمیسیونی تخصصی با عنوان «کمیسیون نشر» در مرکز آموزش و پژوهش تشکیل شده است. این کمیسیون با حضور اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها، صاحب‌نظران حوزه نشر و کارشناسان درون‌سازمانی فعالیت خود را آغاز کرده و مأموریت دارد تا به عنوان نهاد استانداردساز در زمینه بهره‌گیری از ظرفیت‌های پژوهشی بیرونی، چهارچوب‌های دقیق و حرفه‌ای را برای تدوین، دآوری و انتشار آثار علمی و آموزشی تنظیم و تثبیت کند.

هدف اصلی این کمیسیون، ایجاد پیوند مؤثر و هدفمند میان یافته‌های علمی بیرونی و نیازهای انتشاراتی درون‌سازمانی است. کمیسیون نشر از طریق بررسی نظام‌مند آثار پیشنهادی، تعیین شاخص‌های ارزیابی محتوا و هدایت پژوهش‌های برون‌سازمانی به سوی مسائل اولویت‌دار، بستری برای تقویت تعاملات علمی، تضمین کیفیت و افزایش اثربخشی تولیدات انتشارات فراهم آورده است.

استقرار نظام جامع مدیریت دانش در سازمان بازرسی کل کشور

تبدیل دانسته‌ها و تجارب سازمانی به سرمایه‌ای ماندگار در خدمت سلامت اداری

سازمان بازرسی کل کشور در سال گذشته، به‌عنوان نخستین نهاد در مجموعه قوه قضائیه، اقدام به طراحی و استقرار «نظام جامع مدیریت دانش» نمود. این اقدام راهبردی با هدف حفظ، انتقال و به‌کارگیری تجارب تخصصی، درس‌آموخته‌ها و دانش ضمنی کارکنان آغاز شد تا زمینه تصمیم‌سازی‌های هوشمندانه‌تر، ارتقای کیفیت بازرسی‌ها و استفاده حداکثری از ظرفیت‌های انسانی را فراهم آورد. استقرار این نظام، گامی مهم در نهادینه‌سازی یادگیری سازمانی و ارتقای سرمایه دانشی در حوزه سلامت اداری و نظارت به‌شمار می‌رود.

نظام مدیریت دانش سازمان، با طراحی فرایندهای مشخص برای ثبت، تحلیل، اشتراک و کاربرد دانش در سطوح مختلف، بستری برای انتقال مؤثر تجربه بین کارکنان و جلوگیری از هدررفت دانسته‌های کلیدی ایجاد کرده است. در این مسیر، انتشارات سازمان بازرسی نیز نقشی فعال در مستندسازی و نشر دانش ایفا کرده است؛ ازجمله با انتشار کتاب‌های تخصصی، گزارش‌های تحلیلی و درس‌آموخته‌های میدانی، زمینه انتقال یافته‌های کلیدی به بدنه کارشناسی و مدیریتی را فراهم آورده است. این همراهی، انتشارات را به بازوی علمی نظام مدیریت دانش و به ابزاری برای تثبیت و توسعه سرمایه فکری سازمان تبدیل کرده است.

گردآوری، روزآمدسازی و ثبت دانش در حوزه نظارت، بازرسی و مبارزه با فساد

ایجاد کتابخانه‌ای متمرکز و تخصصی در سازمان بازرسی کل کشور برای حفظ و

تأمین منابع علمی سلامت اداری و بازرسی

در سال ۱۴۰۳، سازمان بازرسی کل کشور موفق به تأسیس و ثبت نخستین کتابخانه تخصصی در حوزه نظارت، بازرسی و مبارزه با فساد در نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور شد؛ رویدادی مهم که نقش کلیدی در توسعه زیرساخت‌های علمی و پژوهشی این حوزه در سازمان ایفا می‌کند. این کتابخانه با بیش از ۱۵ هزار منبع چاپی و الکترونیکی، شامل کتاب‌ها، مقالات و گزارش‌های تخصصی، بستری غنی و جامع برای دسترسی پژوهشگران، کارشناسان و مدیران فراهم کرده است. منابع موجود به‌صورت مستمر به‌روز شده و سالانه بیش از ۵۰۰ عنوان جدید به مجموعه افزوده می‌شود تا دانش سازمان همگام با پیشرفت‌های علمی و تجربیات جهانی به‌روز بماند.

علاوه بر گردآوری منابع، این کتابخانه با انتشار نشریه تخصصی «کتاب‌نامه»، به اطلاع‌رسانی و معرفی تازه‌های نشر مرتبط با مأموریت‌های سازمان می‌پردازد و بدین ترتیب، نقشی مهم در ترویج فرهنگ مطالعه و ارتقای تخصصی کارشناسان و مدیران ایفا می‌کند. برنامه‌ریزی‌های آتی نیز شامل راه‌اندازی کتابخانه‌های تخصصی در مناطق شش‌گانه بازرسی است تا دسترسی به منابع علمی و پژوهشی به‌صورت گسترده‌تر و منطقه‌ای تسهیل شود. این اقدام، گامی مؤثر در جهت تعمیق دانش تخصصی و تقویت توانمندی‌های سازمان در پیشگیری و مبارزه با فساد است.

افق‌های پیش رو

مرجعی جامع، پیشرو و دانش پایه در ترویج سلامت اداری و مبارزه با فساد

■ توسعه گستره مخاطبان و پاسخ‌گویی دانشی به نیازهای متنوع

تولید و انتشار محتوای تخصصی و عمومی برای جذب حداکثری گروه‌های مختلف مخاطب از مدیران، بازرسان، پژوهشگران، تا کودکان، نوجوانان و عموم مردم؛ با هدف تقویت فهم، حساسیت و مشارکت اجتماعی در تحقق سلامت اداری.

■ توسعه زیرساخت‌های دیجیتال، شبکه توزیع و فروش آنلاین آثار

راه‌اندازی و ارتقای تارنما، فروشگاه آنلاین و سامانه‌های مدیریت محتوا برای دسترسی آسان، گسترده و پایدار به منابع دانشی منتشرشده توسط سازمان؛ همراه با قابلیت جست‌وجو و استفاده موضوعی برای مخاطبان تخصصی و عمومی.

■ تولید محتوای چندرسانه‌ای و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین انتقال دانش

تولید و انتشار انواع محتوای علمی در قالب‌های نوآورانه از جمله کتاب صوتی، پادکست، موشن‌گرافیک، و بازی‌های دانشی با هدف گسترش سواد اداری و تقویت یادگیری غیررسمی در میان مخاطبان مختلف.

■ افزایش اعتبار علمی و مرجعیت تخصصی در حوزه سلامت اداری

جلب مشارکت اساتید، نویسندگان و متخصصان برجسته، طراحی فرایندهای داوری علمی و تدوین استانداردهای نشر برای ارتقای کیفیت و استناد به آثار علمی با هدف تبدیل انتشارات سازمان به واحد معتبر نشر دانش کاربردی.

■ ترویج فرهنگ مطالبه‌گری و یادگیری اجتماعی از طریق آموزش‌های کاربردی

تدوین کتاب‌ها، بسته‌های آموزشی و محتوای خودآموز با رویکرد حقوقی-اجتماعی برای آموزش مفاهیمی همچون پاسخگویی، شفافیت و عدالت به شهروندان، با تأکید بر انتقال دانش قابل فهم و قابل عمل به جامعه.

■ گسترش دانش و تعامل علمی فراملی

ترجمه آثار برگزیده به زبان‌های زنده دنیا، نشر محتوای دوزبانه و معرفی تجارب بومی موفق در مجامع علمی و نمایشگاه‌های بین‌المللی، هم‌زمان با بهره‌برداری از تجارب جهانی برای غنی‌سازی دانش درون‌سازمانی.

■ ایجاد و توسعه شبکه‌های توزیع، ارتباطات علمی و هم‌افزایی دانشی

برقراری همکاری پایدار با دانشگاه‌ها، اندیشکده‌ها، نهادهای مدنی و ناشران تخصصی برای تأمین محتوای معتبر، نشر مشارکتی و گسترش شبکه توزیع آثار دانشی سازمان در سطوح ملی و محلی.

■ نهادینه‌سازی مدیریت دانش در پیوند با فرایند نشر

استخراج، مستندسازی و بازنشر دانش‌های ضمنی و تجارب عملی بازرسان و واحدهای سازمانی در قالب منابع منتشرشده‌ی مانند گزارش‌های تحلیلی، مطالعات موردی، کتابچه‌های دانش، و بانک تجربه‌ها؛ با هدف حفظ سرمایه دانشی سازمان و تسهیل جریان یادگیری درونی و بیرونی.

